

Programmabegroting 2011

'ZICHTBAAR ANDERS'

Vastgesteld door college van b&w op 14 september 2010

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2011 en de meerjarenraming 2012-2014 van de gemeente Den Helder. Dit is onze eerste programmabegroting van de raadsperiode 2010-2014. Wij geven in de programmabegroting aan wat we het komende jaar in Den Helder willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen. De context waarbinnen de begroting is opgesteld, is complex. Enerzijds hebben wij grote ambities, anderzijds zijn wij genoodzaakt grote bezuinigingen door te voeren.

Het beleid voor de komende jaren, zoals in het coalitieprogramma 'Meer met minder' is opgenomen, heeft op verschillende onderdelen haar eerste vertaling in deze begroting gekregen. Vanuit het coalitieakkoord en de Strategische visie 2020 zijn de vernieuwing van het stadshart, de ontwikkeling van Willemsoord en de haven grote projecten die niet gerealiseerd kunnen worden zonder goede communicatie en een actieve betrokkenheid van inwoners, belangenorganisaties, partners en overheden. De aanpak van het stadshart in combinatie met Willemsoord is bijzonder. De schouwburg verhuist naar Willemsoord, er komt een nieuwe bibliotheek en er zijn plannen voor een nieuw stadhuis. Deze en andere veranderingen hangen sterk samen met ontwikkeling van de haven. Het slim inrichten van het havengebied en het beter benutten en uitbreiden van de kennis- en fysieke infrastructuur voor de offshore sector en duurzame energie biedt vele (economische) kansen die wij met beide handen aangaan grijpen. In deze begroting zijn vooral in de programma's Algemeen bestuur en middelen, Stedelijke vernieuwing, Verkeer en vervoer en Economische ontwikkeling activiteiten opgenomen die aan deze ambities bijdragen. Samenwerking en partnerschap zijn hierbij van onschatbare waarde.

Dat geldt natuurlijk ook voor de vele kleinere initiatieven in wijken en buurten. Ook daar maken wij werk van het herwinnen van het vertrouwen van de burger en het aangaan van duurzame relaties. Met elkaar zorgen we dat het in Den Helder prettig wonen, werken en verblijven is. Met de Strategische visie 2020 en wet- en regelgeving in de achterzak werken we met partners aan wijken en buurten met gevarieerde woningbouw, waardoor het nog interessanter wordt om in Den Helder te wonen. Het gaat om buurten die er netjes uitzien, goed onderhouden zijn en waar mensen zich veilig voelen en zijn. Goede ideeën en eigen initiatieven van bewoners(organisaties) en partners belonen wij. Buurtcentra of andere voorzieningen waar iedereen mag komen geven dynamiek in een wijk. In deze begroting zijn vooral in de programma's Algemeen bestuur en middelen, Integrale veiligheid en Beheer openbare ruimte activiteiten opgenomen die hieraan bijdragen.

Het realiseren van bestaand en nieuw beleid staat op gespannen voet met de noodzakelijke bezuinigingen waartoe wij genoodzaakt zijn. Om het meerjarenperspectief sluitend te krijgen én de vermindering van de algemene uitkering uit het gemeentefonds het hoofd te bieden, is een pakket bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk. Dit pakket bestaat uit maatregelen zonder en met consequenties voor beleid.

Bij de begroting voor 2011 worden de beleidsarme bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Naast de beleidsarme bezuinigingen is er een pakket met maatregelen benoemd die leiden tot keuzes. In het document bezuinigingen dat gelijktijdig met deze begroting wordt aangeboden treft u dit maatregelenpakket aan. In 2011 worden de bezuinigingsmaatregelen die consequenties voor beleid hebben nader uitgewerkt om in de begroting 2012 e.v. hun beslag te krijgen. Daarvoor gaan wij o.a. met de gesubsidieerde instellingen het gesprek aan over bezuinigingsmaatregelen in het maatschappelijke veld. Doel daarbij is een optimale inzet van middelen in relatie tot de maatschappelijk effecten en doelen die wij willen bereiken. Andere soorten maatregelen betreffen de efficiency van interne organisatie en bijvoorbeeld het afstoten van taken.

Leeswijzer

De programmabegroting bestaat uit verschillende onderdelen, die door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) door het rijk zijn vastgesteld. Na de inleiding volgt de begroting in één oogopslag met een korte samenvatting van ieder programma en het saldo van de bestedingen na mutaties in de reserves en voorzieningen. Daarna volgen de programmabeschrijvingen. De programmabegroting van Den Helder telt dertien programma's, namelijk:

1. Algemeen bestuur en middelen
2. Integrale veiligheid
3. Beheer openbare ruimte
4. Stedelijke vernieuwing
5. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
6. Verkeer en vervoer
7. Milieu
8. Onderwijs en jeugd
9. Cultuur
10. Sport en vrije tijd
11. Zorg en maatschappelijke dienstverlening
12. Economische ontwikkeling
13. Werk en inkomen

Per programma zetten we kort uiteen wat het programma omvat en welke kaders er gelden. Kort beschrijven we wat ons doel is, de 'wat willen we bereiken?'-vraag. Daarna volgt een opsomming van maatregelen die nodig zijn om dat te realiseren, de 'wat gaan we daarvoor doen?'-vraag. Tot slot volgt het financiële deel, de 'wat gaat het kosten?'-vraag.

Het BBV schrijft voor dat, naast de programma's, de begroting een aantal verplichte paragrafen moet bevatten. De paragrafen gaan in op een aantal financiële en bedrijfsmatige onderwerpen, die dwars door het beleid uit de programma's heen lopen. Wij besteden in de paragrafen aandacht aan de onderwerpen: het weerstandsvermogen (de mate waarin wij tegenvallers financieel kunnen opvangen), onderhoud kapitaalgoederen (bijvoorbeeld wegen en gebouwen), de financiering (lenen en uitzetten van geld), de bedrijfsvoering, de verbonden partijen (de samenwerkingsverbanden waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft), het grondbeleid (aan- en verkoop van grond) en de lokale heffingen (belastingen die de gemeente oplegt aan de burgers). Het doel van deze paragrafen is dat wij een instrument in handen hebben om de beleidskaders van deze diverse onderdelen vast te stellen en de uitvoering te kunnen controleren.

Conform artikel 9h van de financiële verordening van de gemeente Den Helder is in paragraaf 3.8 een overzicht van de te verstrekken subsidies opgenomen.

Als laatste is opgenomen de financiële begroting waar u een toelichting aantreft op de financiële positie van de gemeente Den Helder en een meerjarig overzicht van inkomsten (baten) en uitgaven (lasten).

College van Burgemeester & Wethouders
Den Helder, oktober 2010

1. BEGROTING 2011 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Algemeen Bestuur en Middelen

In het coalitieprogramma is aangegeven dat de drie prioritaire gebieden: haven, Willemsoord en stadshart bepalend zijn in de stedelijke ontwikkeling. De Strategische visie 2020 is leidend en alle plannen worden hieraan getoetst. In het jaar 2011 wordt de strategische visie beoordeeld en zonodig bijgesteld. Daarnaast is burgerparticipatie een belangrijke bouwsteen. Wij zien dit als een instrument voor het herwinnen van het vertrouwen in burgers.

Integrale Veiligheid

Onze inwoners stellen terecht hoge eisen aan het optreden van overheid als het gaat om het waarborgen van de openbare orde en de veiligheid. Dat geldt voor de gemeente, politie, justitie en de brandweer voor de organisatie van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Samen met onze partners in veiligheid hebben wij de afgelopen jaren de krachten gebundeld en versterkt om de criminaliteit in onze stad terug te dringen en de veiligheid te vergroten, daarmee is een bijdrage geleverd aan een duurzame woon- en leefomgeving. Veiligheidsbeleid is echter geen zaak van de overheid alleen. Ook de burgers kunnen aan de totstandkoming en uitvoering ervan een bijdrage leveren. Het is onze intentie om hen meer dan tot nu toe te betrekken bij veiligheid- en leefbaarheidsvraagstukken in hun woonomgeving en om de communicatie met hen te versterken.

Beheer openbare ruimte

Een goed onderhouden stad is de eerste zorg van mensen die de openbare ruimte gebruiken. Het beheer van de openbare ruimte is het sturen op functies in de gebieden waar iedereen mag komen en de overheid het beheer en onderhoud voert. Hierbij wordt gekeken naar de leefbaarheid, vitaliteit en kwaliteit. De strategische visie 2020 geeft richting aan het beheer van de openbare ruimte. We streven naar een basiskwaliteit van de openbare ruimte. De prioriteit wordt bij een aantal nader aan te wijzen buurten gelegd. De beheerplannen spelen hierop in. Daar waar de middelen niet aansluiten op het gewenste kwaliteitsniveau moeten we keuzes maken.

Stedelijke Vernieuwing

Om uitvoering te geven aan de Strategische visie 2020 heeft de gemeenteraad in 2007 besloten de focus te richten op een drietal gebieden: haven, Willemsoord en stadshart. Er is gekozen voor een gebiedsgerichte integrale aanpak van de opgaven ten aanzien van economie, leefmilieu en infrastructuur. Die aanpak levert gebiedsprogramma's op met sociale en ruimtelijke activiteiten en projecten. Het Uitwerkingsplan Stadshart is het gebiedsontwikkelingsprogramma voor het stadshart en Willemsoord. Afstemming en samenhang in de aanpak van deze gebieden is immers naar inhoud en plannen een voorwaarde voor een succesvolle ontwikkeling.

Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Den Helder kent aan de ene kant rust en ruimte door de ligging aan zee, het strand, de duinen en de natuurgebieden, en aan de andere kant de dynamiek van de stad en de haven. Dit maakt Den Helder tot een stad waar men zich prettig voelt. Het cultuurhistorisch erfgoed houdt de geschiedenis van de stad levend en biedt een uitgangspunt en structuur aan nieuwe ontwikkelingen.

Om deze kenmerken van de stad te benutten en verder te ontwikkelen moet vaak een keuze worden gemaakt in de gewenste functies en inrichtingsprincipes. Om een keuze te maken, worden alle ruimtelijk relevante aspecten op een rij gezet en belangen afgewogen. Deze belangenafweging is de 'ruimtelijke ordening'.

Verkeer en Vervoer

Het verkeer op de wegen van Den Helder neemt de komende jaren toe door de autonome en reguliere groei van het autobezit. Daarnaast wordt het vervoer van goederen vanuit en naar Den Helder intensiever door de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein Kooypunt, de haven en van het TESO-verkeer. In de tweede helft van 2010 zijn de verkeerskundige knelpunten geanalyseerd en oplossingen aangegeven die de bereikbaarheid en de doorstroming bevorderen. Dit vindt zijn neerslag in het gemeentelijke verkeer- en vervoerplan waarover rond de jaarwisseling 2010/2011 besluitvorming plaatsvindt.

Milieu

Binnen dit programmaonderdeel voeren we de door het Rijk aan het gemeentebestuur opgedragen wettelijke milieutaken uit. Een en ander met het oog op de instandhouding en de verbetering van de kwaliteit van het leefomgeving. Dit product omvat o.a. de bescherming en sanering van de bodem, het water en de atmosfeer, de inzameling van afvalstoffen en afvalwater via de riolering, de beheersing van geluidhinder, het voeren van een klimaatbeleid en de bescherming tegen overlast. De ambitie van de gemeente Den Helder is ook zich te profileren als een gemeente die op het gebied van duurzaamheid een voorbeeldfunctie heeft. Zo biedt de haven van Den Helder kansen voor de offshore energy, met name offshore wind. De aanwezige kennisinstututen, de ligging aan het continentaal plat en de aanwezigheid van de luchthaven versterken deze positie.

Onderwijs & Jeugd

De gemeente richt zich op het realiseren van de doelstellingen die voortkomen uit de visie *Alle kinderen en jongeren in Den Helder moeten zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, verantwoordelijke, zorgzame, competente en democratisch ingestelde inwoners van onze stad*". De Wet op de Jeugdzorg (2005) is geëvalueerd en de rijksoverheid geeft gemeenten steeds meer de centrale rol in de zorg voor de jeugd, niet alleen in het preventief jeugdbeleid, maar ook in de zorg die nu nog bij de provincies is ondergebracht. Gemeenten krijgen op termijn de taak om de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugd te dragen. Daarvoor moet de komende jaren voldoende bestuurskracht en kwaliteit worden ontwikkeld. Samenwerking in regionaal verband met gemeenten, onderwijs en zorg is daarbij noodzakelijk. In het Bestuurlijk Overleg Jeugd, Onderwijs & Zorg (het BO-JOZ) werken gemeenten, het onderwijs en de welzijns- & jeugd(gezondheidszorg-) instellingen samen om aan de hand van het Regionaal Beleidsplan efficiënt en effectief uitvoering te geven aan het preventief jeugdbeleid.

Cultuur

Het doel van het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid is het vergroten van de Helderse deelname aan en 'consumptie' van culturele activiteiten in welke vorm dan ook. Het programma cultuur omvat daartoe het initiëren en in stand houden van culturele voorzieningen en activiteiten in de meest brede zin. Behoud van draagvlak voor en deelname aan kunst en cultuur in de stad vragen om een aanbod, dat zo goed mogelijk aansluit op de vraag van de Helderse bevolking én de bezoekers van de stad. Daarbij dient oog te zijn voor de zich wijzigende samenstelling van de bevolking. Het zoeken naar en benutten van de kansen om dat evenwicht te bereiken is een van de grote uitdagingen bij het formuleren van nieuw kunst- en cultuurbeleid voor de komende jaren, mede gelet op de ook in deze sector niet te vermijden bezuinigingen.

Sport & vrije tijd

Sport speelt een belangrijke rol in de Helderse samenleving. Aan sport beleef je plezier, maar het is al jaren een middel om andere doelen te bereiken. Sport draagt bij aan de volksgezondheid, maatschappelijke participatie en integratie. Daarom willen wij dat (nog) meer inwoners van onze stad gaan sporten. Wij zetten ons in om deelname aan sport te stimuleren en te faciliteren. De jeugd is een belangrijke doelgroep van lokaal sportstimuleringsbeleid, omdat sport & beweging een belangrijke bijdrage levert aan de motorische, sociale en mentale ontwikkeling van opgroeiende kinderen en jongeren. Bij de inrichting van de buitenruimte bij nieuwbouwprojecten streven we ernaar kleinschalige sport- en speelvoorzieningen voor jonge kinderen te realiseren. Door sportfaciliteiten binnen en buiten te creëren wordt het aantrekkelijker om in de gemeente te wonen en te werken. (Openlucht-)recreatie is een belangrijk aandachtsgebied in het kader van de ontwikkeling van Den Helder.

Zorg en maatschappelijke dienstverlening

Het doel van dit programma is dat iedereen mee kan doen in de samenleving. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft negen kaders aan voor een samenhangend ondersteuningsbeleid dat gericht is op eigen verantwoordelijkheid, eigen redzaamheid, potenties van mensen en het activeren van burgers tot hulp voor elkaar. Omdat het bevorderen van participatie gaat over redzaam zijn, op actieve wijze meedoen aan de samenleving en zo lang mogelijk je eigen huishouden voeren in een leefbare buurt met toegankelijke voorzieningen, raakt de Wmo vrijwel elk maatschappelijk veld. Voor het maatschappelijke voorzieningenniveau hanteren we vier samenhangende kerndoelen: redzaamheid, participatie, burgerschap en cohesie. Trapsgewijs vormen

deze vier doelen de niveaus waarop burgers iets (gaan) doen in de samenleving. In een zo vroeg mogelijk stadium bieden we maatschappelijke partners en burgers, al of niet georganiseerd mogelijkheden en ruimte om daarin zo veel als mogelijk te participeren en met ons samen te werken. Het Wmo platform fungeert als klankbordgroep en podium voor uitwisseling, meningsvorming en advisering met betrekking tot inhoud en uitvoering van het lokaal sociaal beleid.

Economische ontwikkeling

Den Helder wil geleidelijk aan transformeren naar een toekomstbestendige economie, die kansen biedt voor ondernemerschap, werkgelegenheid en inkomensgroei, waardoor de stad als geheel sterker en minder kwetsbaar wordt. De bovengenoemde dragers van de economie vormen de sterke en kansrijke sectoren in Den Helder. Voor een succesvolle ontwikkeling is samenwerking tussen bedrijven en instellingen, intermediaire en ontwikkelingsorganisaties en medeoverheden een kritieke succesfactor. De gemeente heeft een belangrijke rol in het tot stand brengen en stimuleren van samenwerking en in het realiseren van de goede randvoorwaarden voor bedrijven en instellingen. Economische ontwikkeling is voor een belangrijk deel afhankelijk van de randvoorwaarden zoals die in de andere programma's worden ontwikkeld. Met name het ontwikkelen van een attractief woon- en leefmilieu en een goede ontsluitingsinfrastructuur zijn als economische voorwaarden van groot belang.

De mogelijkheden voor economische ontwikkeling moeten ook in het licht worden gezien van een dalende bevolking in Den Helder en op termijn in de regio. Dit betekent dat het accent niet zo zeer zal liggen op groei van de werkgelegenheid op zichzelf, maar op versterking van de regionaal economische structuur en arbeidsmarkt, waarbij wordt ingezet op onze kansrijke sectoren.

Werk & Inkomen

Voor onze burgers die om wat voor reden dan ook afhankelijk zijn geraakt van voorzieningen, is het van groot belang dat zij gestimuleerd worden tot redzaamheid en participatie. Participatie bij voorkeur door te werken en als dat niet kan of hoeft dan actief zijn op andere wijze. Naast eigen verantwoordelijkheid en redzaamheid is solidariteit met de meest kwetsbaren een belangrijk principe. Om de beoogde doelen te bereiken bouwen we samen met derden aan een hoge kwaliteit van dienstverlening door een optimale onderlinge ketensamenwerking.

Saldo in meerjarenbegroting.

De programmabegroting 2011 laat de volgende meerjarenraming 2011-2014 zien:

Jaar	(bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Saldo begroting 2011-2014 **)	506-	666-	3.031-	3.633-
**) incl. Incidenteel geraamde opbrengsten verkoop gronden	1.000	1.200		

Om te komen tot een sluitende begroting moet er worden bezuinigd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 24,0 mln.}}{\text{€ 19,6 mln.}}$$

(risicoprofiel)

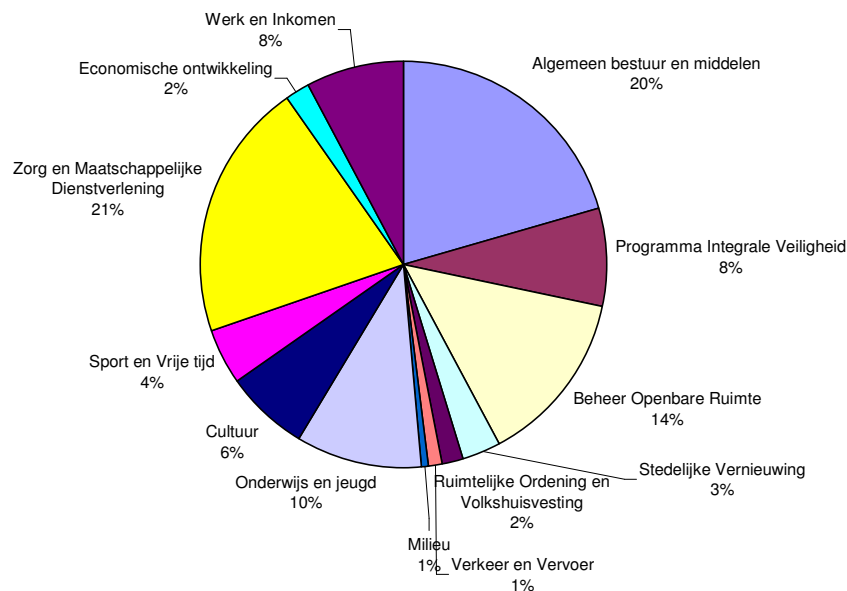
De berekening van het ratio weerstandsvermogen is 1,22 (begroting 2010: 1,4). De raad heeft bij het vaststellen van de kadernota 2010 besloten om de norm van 1,25 te hanteren. De beschikbare weerstandscapaciteit is voldoende om de financiële risico's op te kunnen vangen. Met het huidige beleid daalt het weerstandsvermogen licht onder de gewenste norm van 1,25. In de meerjarenraming ontwikkelt de beschikbare weerstandscapaciteit zich verder, de verwachting is dat de gewenste norm wordt gerealiseerd.

De beschikbare weerstandscapaciteit is met € 1,3 miljoen gestegen. De benodigde weerstandscapaciteit is gestegen met € 3,4 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2009. De financiële vooruitzichten zijn uiterst onzeker na het jaar 2011. In de voorgestelde maatregelen bij de bezuinigingen is voorzien om de lasten voor het bestaande beleid te continueren. De onzekere ontwikkelingen, in fasering en omvang, rondom de rijksuitkering leggen een druk op de beschikbare middelen en daarmee annex het weerstandsvermogen.

Financieel toezicht

De begroting 2011 kan u in dit document niet materieel sluitend worden aangeboden. Per programma is aangegeven 'Wat gaat het kosten?' in 2011 met een toelichting. Mede gelet op de onzekerheden kan het onverstandig zijn om per direct de begroting bij te stellen. Wij kiezen ervoor om met het voorgestelde maatregelenpakket de komende periode aan de slag te gaan om een zorgvuldige balans aan te brengen tussen de middelen en de te bereiken doelen.

Aandeel per programma

Totaal inkomsten en uitgaven in 2011:

x € 1.000

Inkomsten 2011		Uitgaven 2011	
Algemene dekkingsmiddelen		Algemeen bestuur en middelen	12.899
Lokale heffingen	12.678	Integrale veiligheid	7.069
Algemene uitkering	64.050	Beheer openbare ruimte	13.795
Opbrengst deelnemingen	6.569	Stedelijke vernieuwing	8.439
Saldo financieringsfunctie	1.046	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	9.420
Bijdrage woningbouw	3.883	Verkeer en vervoer	2.360
Geldleningen aan derden	587	Milieu	13.331
Opbrengsten uit programma's	73.209	Onderwijs en jeugd	11.508
Opname reserves en voorzieningen	8.432	Cultuur	6.026
		Sport en vrije tijd	4.928
		Zorg en maatschappelijke dienstverlening	21.875
		Economische ontwikkeling	7.577
		Werk en inkomen	44.326
		Mutatie in reserves	7.404
	170.453		170.959
		Resultaat	-506
	170.453		170.453

Het resultaat van deze begroting bedraagt € 506.000 negatief. Bij het vaststellen van de kadernota is een begrotingsresultaat resultaat van € 142.000 positief (€ 858.000 negatief gecorrigeerd voor het incidentele voordeel uit de verkoop van vastgoed van € 1.000.000) aangegeven.

Het nadeel van € 648.000 wordt veroorzaakt door de volgende posten:

Effecten als gevolg van de uitwerking van de technische uitgangspunten voor de begroting zoals vastgesteld bij de kadernota 2010.

Verwerking van de technische uitgangspunten leiden tot resultaten op de loonkosten en opbrengsten gemeentelijke heffingen. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 100.000.

Door te besluiten geen inflatiecorrectie toe te passen op de inkoopbudgetten wordt € 375.000 bezuinigd. Dit geeft een voordeel.

Effect van verwerking structurele effecten uit de 1^e tussentijdse rapportage 2010.

In de 1^e tussentijdserapportage 2010 zijn afwijkingen gemeld die structureel doorwerken in de begroting 2011. Het totale nadelige effect hieruit is € 275.000.

Onderdeel van dit nadeel is de hogere bijdrage aan het centrale Historisch Archief in Alkmaar van € 85.000. Voor het overige zijn het aanpassingen van de budgetten voor hertaxatie WOZ, landmeetkundige werkzaamheden en energiekosten gebouwen op basis van de werkelijke kosten zoals 2010 wordt voorzien.

Het renteresultaat wordt voor € 300.00 negatief beïnvloed door wijzigingen in doorrekening van rentekosten naar grondexploitaties. Het "grondbedrijf" leent minder waardoor de rente-inkomsten in de begroting zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar.

De bestuurswisseling als gevolg van de verkiezingen leidt tot een verhoging van de wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders van € 140.000.

Daarnaast is een aantal kleine aanpassingen opgenomen zoals het beschikbaar stellen van budget voor het organiseren van een Veteranendag, de uitbreiding van de formatie van de griffie (1 fte) en hogere raadsvergoedingen (totaal € 75.000 Nadeel).

1.	BEGROTING 2011 IN ÉÉN OOGOPSLAG	4
2.	PROGRAMMABESCHRIJVINGEN	10
	Programma 1: Algemeen bestuur en middelen	11
	Programma 2: Integrale Veiligheid	16
	Programma 3: Beheer openbare ruimte	23
	Programma 4: Stedelijke vernieuwing	27
	Programma 5: Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	30
	Programma 6: Verkeer en Vervoer	35
	Programma 7: Milieu	37
	Programma 8: Onderwijs en Jeugd	41
	Programma 9: Cultuur	44
	Programma 10: Sport & vrije tijd	47
	Programma 11: Zorg en maatschappelijke dienstverlening	49
	Programma 12: Economische ontwikkeling	53
	Programma 13: Werk & Inkomen	57
3.	PARAGRAFEN	60
3.1	Weerstandsvermogen	61
3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	64
3.3	Financiering	67
3.4	Bedrijfsvoering	70
3.5	Verbonden partijen	75
3.6	Grondbeleid	78
3.7	Lokale heffingen	85
3.8	Subsidieparagraaf	89
4.	FINANCIËLE BEGROTING	91
5.	BIJLAGEN	95
Bijlage 1	Projecten	96
Bijlage 2	Meerjareninvesteringsplan 2011 – 2014 (vervangingsinvesteringen)	104
Bijlage 3	Specificatie toedeling producten aan programma's	105
Bijlage 4	Overzicht formatie	110
Bijlage 5	Staat reserves en voorzieningen	111

2. PROGRAMMABESCHRIJVINGEN

Programma 1: Algemeen bestuur en middelen

Portefeuillehouder: burgemeester K. Schuiling

1.1 Inleiding

Voor de uitvoering van dit programma zijn de volgende onderwerpen bepalend:

De verdere uitvoering van het Strategisch Plan 'Op Eigen Kracht', de Strategische visie 2020 en het opstellen en realiseren van programma's voor het stadshart, Willemsoord en de haven.

Omdat communicatie hierbij essentieel is, behandelen we ook dit onderdeel, net als onze dienstverlening (inclusief deregulering). Uiteraard moeten ook de overige programma's bijdragen aan het realiseren van de Strategische visie 2020. 'Algemeen bestuur en middelen' vormt de paraplu voor de overige programma's.

1.2 Wat willen we bereiken?

Algemeen

Wij willen Den Helder als stad naar een hoger plan tillen en ons imago verbeteren. De visie voor de gemeente Den Helder, vastgelegd in Strategische visie 2020 luidt:

'Den Helder is de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland met goede en diverse werkmilieus, plezierige en veilige woonmilieus, een breed en goed voorzieningenniveau, een aantrekkelijk en levendig stadshart en adequate infrastructuur.'

Strategische visie 2020

De Strategische visie 2020 is voor de Kadernota 2011-2014 en voor de programmabegroting 2011-2014 het belangrijkste kader dat richting geeft aan de koers die we varen. Het komende jaar staat in het teken van de verschillende doelstellingen die we in de Strategische visie 2020 hebben verwoord. Het realiseren van de Strategische visie 2020 is een langdurig proces. Dat proces toetsen we periodiek en stellen we zonedig bij. De aftrap hiervoor is gegeven tijdens de conferentie demografische ontwikkeling die wij met de provincie voor de regio Noord-Holland Noord hebben georganiseerd. We moeten zorgen voor balans en synergie op verschillende beleidsterreinen zoals economie, sociaal, leefmilieu en uitvoeringsmogelijkheden (publiek en/of privaat). Focus is daarbij essentieel. We hebben voor de drie gebieden stadshart, Willemsoord en haven als prioritair gebied gekozen omdat ze bepalend zijn voor de stedelijke ontwikkeling van Den Helder. De onderlinge samenhang is groot. Bestuurlijke regie kan juist in deze gebieden tot concrete resultaten leiden. De ontwikkelde gebieden versterken de positie van Den Helder als de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland. De gebiedsontwikkeling moet in deze gebieden dus onomkeerbaar op gang komen. De keuze voor gebiedsontwikkelingen heeft tot gevolg dat we vooral in deze gebieden willen ontwikkelen en investeren. Dit dragen wij dan ook als gemeente naar buiten uit! Op deze manier binden wij inwoners en partners aan Den Helder en trekken we nieuwe partners en bewoners aan. Qua ontwikkeling beschouwen we de gebieden stadshart en Willemsoord als één omdat zij een nauwe relatie hebben. De gebiedsontwikkeling van de haven is een regionale opgave op korte termijn en een nationale opgave op langere termijn. Daarbij werken we nadrukkelijk samen met de overige gemeenten in de Kop van Noord-Holland, provincie en het Rijk.

We staan voor de uitdaging om de visie 'Den Helder is de centrumgemeente van de Kop van Noord-Holland' echt vorm en inhoud te geven. Door de opschaling van de gebiedsontwikkeling van de Groenestroomhaven naar regionaal/nationaal niveau ontstaat een andere dynamiek. De opschaling naar de gebiedsontwikkeling van de Kop van Noord-Holland vereist een adequate aansturing richting provincie en Noordkopgemeenten, Rijkspartijen en de ondernemers. In 2011 werken wij nog intensiever samen met dit netwerk.

Bestuurlijke toekomst Kop van Noord-Holland

In 2009 hebben we een stevige discussie gevoerd over de bestuurlijke toekomst in de Kop van Noord-Holland. De provincie vindt dat Den Helder een zelfstandige gemeente moet blijven, terwijl omringende gemeenten moeten samensmelten tot twee grotere gemeenten. Andere gemeenten wilden niet met Den Helder fuseren. Ze willen wel samenwerken als het gaat om de gebiedsontwikkeling in de kop van Noord-Holland. Voor Den Helder is het aangaan van

samenwerkingsverbanden in de regio, maar ook in H2A -(of H3A en meer) verband belangrijk. We raken zodoende niet geïsoleerd en we kunnen gezamenlijk de belangen van de regio bij provincie en Rijk onder de aandacht blijven brengen.

Visie en ontwikkeling op Publieksdienstverlening

Onze visie op onze dienstverlening, zoals vastgelegd in het dienstverleningsconcept van de gemeente: 'Den Helder aan kop en de klant voorop' (2004), aan het publiek luidt:

"Een vraaggerichte organisatie waar producten zoveel mogelijk worden afgeleverd 'klaar-terwijl-u-wacht' en zoveel mogelijk door één contactpersoon" worden behandeld.

Deze visie sluit aan bij het besluit van het kabinet dat de gemeente in 2015 dé eerste ingang moet zijn voor alle overheidsdienstverlening en vragen aan de overheid. Uiteindelijk moet het niet meer uitmaken langs welke weg burgers en bedrijven de overheid benaderen. Dit concept heeft de naam Antwoord© gekregen.

Wij hebben onze visie enkele jaren geleden verwoord in een dienstverleningsconcept waaruit de volgende punten naar voren komen:

Veel activiteiten van de gemeente zijn publieksgericht. De producten komen in belangrijke mate in samenwerking met de klant tot stand. De gemeente is een klantgerichte, dienstverlenende organisatie met medewerkers die meedenken met de klant, ofwel proberen de vraag te verhelderen, en ze zijn oplossingsgericht. Klantgerichtheid is een van de belangrijkste kerncompetenties van de organisatie en gaat verder dan klanttevredenheid. Met onze dienstverlening leveren we kwaliteit. De producten voldoen bijvoorbeeld aan vastgestelde kwaliteitsnormen. We leveren ze binnen een afgesproken tijd.

1.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's

- Kadernota 2011-2014
- Uitwerking Coalitieprogramma 2010-2014
- Uitwerkingsvoorstellen Strategisch Plan 'Op Eigen Kracht'
- Strategische Visie 2020
- Plan van aanpak 'Op eigen kracht naar resultaat'
- Dienstverleningsconcept 'Den Helder aan kop en de klant voorop' (2004).

1.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Strategische visie 2020

Onze belangrijkste opgave is de regievoering op het realiseren van de strategische visie 2020, naast het ontwikkelen en uitvoeren van projecten in de drie gebieden. Daarnaast bekijken we in 2011 de strategische visie 2020 opnieuw en stellen we die zonodig bij. We moeten de 'regionale' strategische agenda met de andere gemeenten afstemmen in regionale afstemmingsoverleggen. Denk hierbij aan het bestuurlijk en ambtelijk coördinatie overleg tussen de regio's van Noord-Holland-Noord en de provincie.

Het bepalen van de strategie voor een goede, regionale aanpak van de gebiedsontwikkeling Kop van Noord-Holland is van groot belang. Het gaat dan zowel om het proces als om de inhoud en organisatie. In 2010 hebben we hieraan verder vorm gegeven door onder andere de beantwoording van de vraag hoe we de organisatie van de Strategische visie 2020 moeten vormgeven. We hebben de strategie vorm gegeven door de vraag te beantwoorden hoe we de organisatie van de strategische visie moeten inrichten. Omdat de gebiedsontwikkeling een zeer dynamisch proces is, blijft dit onderwerp ook in 2011 actueel.

Ook andere projecten zijn van groot belang zijn voor de realisering van de Strategische visie 2020. We noemen deze de kritische succesprojecten.

Publieksdienstverlening

Dienstverlening

Onze dienstverlening heeft continu onze aandacht. Wij werken voortdurend aan de verbetering van onze producten. In 2011 willen we de kwaliteit nog verder verhogen door middel van het voldoen aan de verwachtingen van de klant en het geven van voldoende duidelijkheid, zowel bij fysiek bezoek als bij telefonische of digitale contacten. Dit moet tot uitdrukking komen in een gemiddelde overall score van 7,5 of hoger (op basis van een landelijke benchmark). De algemene servicenormen (c.q. kwaliteitshandvesten) gemeentebreed invoeren, de telefonische dienstverlening verder ontwikkelen en de digitale dienstverlening uitbreiden. We werken aan een adequate, uniforme klantbenadering. Dat leidt tot een grotere herkenbaarheid, een grotere mate van efficiency, continuïteit en betrouwbaarheid, minder klachten en meer tevreden burgers en medewerkers. Tevens verbeteren we de bereikbaarheid. Het afgelopen jaar hebben we de openingstijden aangepast en een afsprakensysteem ingevoerd. We volgen de resultaten nauwgezet en evalueren deze jaarlijks.

Denken vanuit de burger houdt ook in dat we vooruit (mee)denken en ontwikkelingen volgen.

Nationaal uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid

Burgers en bedrijven vragen om een overheid die snel, efficiënt en klantgericht werkt en niet steeds naar de bekende weg vraagt; dus betere dienstverlening met minder administratieve lasten. Om dat te bereiken brengen de overheden, waaronder dus ook de gemeenten, focus en samenhang aan in de ontwikkeling van de basisinfrastructuur van de e-overheid.

De basisinfrastructuur omvat 19 projecten, verdeeld over vijf categorieën: elektronische toegang tot de overheid (bijvoorbeeld Antwoord©, webrichtlijnen), e-authenticatie (bijvoorbeeld DigID), informatienummers (bijvoorbeeld BSN), basisregistraties (bijvoorbeeld personen en gebouwen & adressen) en elektronische informatie-uitwisseling (bijvoorbeeld de zogenaamde terugmeld faciliteit bij vermoeden van onjuiste basisgegevens). Veel van deze projecten hebben een wettelijke basis, zoals de basisregistraties.

De overheden hebben afgesproken deze basisinfrastructuur tot stand te brengen en gezamenlijk in gebruik te nemen. In het 'Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid' (NUP) zijn naast de 19 basisprojecten bovendien zes voorbeeldprojecten benoemd, waarmee men laat zien hoe de beschikbare infrastructuur van de e-overheid de dienstverlening zichtbaar verbetert.

Deregulering

In het coalitieprogramma 2010-2014 blijft 'deregulering' (het afschaffen van overbodige regelgeving en vereenvoudiging van complexe regelgeving) een aandachtspunt. In 2011 gaan wij dit per product of aantal producten inbedden in het programma Antwoord©.

Communicatie en burgerparticipatie

Communicatie en burgerparticipatie zijn de voornaamste bouwstenen voor het college. Het college maakt werk van het winnen van het vertrouwen door middel van het inzetten van burgerparticipatie. De vernieuwing van het stadshart, de ontwikkeling van Willemsoord en de haven zijn grote projecten die we niet kunnen realiseren zonder goede communicatie en een actieve betrokkenheid van inwoners, belangenorganisaties, partners en overheden. Dit geldt natuurlijk ook voor de vele kleinere initiatieven in wijken en buurten. De organisatie van die communicatie is belangrijk voor de hele ambtelijke organisatie. We moeten een verbinding maken tussen beleid en communicatie. Het stimuleert de samenwerking binnen de gemeente en zorgt voor meer betrokkenheid bij beleid, product en presentatie. In 2011 en daarna werken wij aan het verder ontwikkelen van een breed gedragen citymarketingplan en de uitwerking daarvan. Partners in de stad werken samen met de gemeente aan het uitdragen van de sterke en aantrekkelijke kanten van onze stad. Ook hier kunnen beleid en communicatie samen bijdragen aan het daadwerkelijk realiseren van doelstellingen.

1.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Zeestad CV/BV
- Willemsoord BV
- Provincie Noord Holland
- Ministerie van VROM, BZK, EZ, Defensie
- Regio Noord-Holland-Noord
- Regio kop van Noord Holland

1.6 Wat gaat het kosten?

Programma 1 - Algemeen Bestuur en middelen						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-12.676	-13.401	-12.899	-11.713	-12.652	-12.478
Baten	1.065	1.049	1.070	1.092	1.116	1.138
Totaal programma voor bestemming	-11.611	-12.353	-11.829	-10.621	-11.536	-11.340
mutaties in reserves	-19.513	-3.215	-7.022	-1.593	-6.464	-1.289
Totaal programma na bestemming	-31.124	-15.568	-18.851	-12.214	-18.000	-12.629

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011 (€ 4.209.000 V)

Incidentele effecten: In 2010 zijn de volgende incidentele budgetten opgenomen

Citymarketing	€ 50.000 V
Verkiezingen 2e kamer	€ 52.000 V
Uitkering dividend Baggerbeheer in 2010	€ 234.000 N

Bestuur / raadsgriffie

Actualisatie na de verkiezingen van de wachtgelden / bezoldiging B&W en de vergoedingen voor de raadsleden	€ 85.800 N
Uitbreiding formatie van de raadsgriffie:	€ 45.000 N
Veteranendag verhoging budget	€ 20.000 N

Rentelasten

Hogere bespaarde rente	€ 88.000 V
------------------------	------------

Taakstelling / Stelposten

Voor de BOR is incidenteel in 2011 € 1.000.000 (N) beschikbaar. Na het definitief uitwerken van de uitvoeringsplannen zal dit budget aan de onderhoudsbudgetten worden toegevoegd. De stelpost volumekorting subsidie € 150.000 (V) is in 2010 niet ingevuld. Dit zal in 2011 bij de bezuinigingsoperatie worden betrokken.

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking:	€ 541.000 V
---	-------------

Saldo kostenplaatsen

Afname saldo kostenplaatsen ten opzichte van 2010	€ 408.000 V
---	-------------

De saldi kostenplaatsen worden zoveel mogelijk direct aan de producten toegerekend.

Reserves

De belangrijkste afwijkingen

Algemene reserve, budgetten incidenteel in 2010 onttrokken:

Incidentele storting kapitaallasten 2010	€ 1.035.000 V
Incidentele onttrekking algemene reserve 2010 (Marap-1 2010)	€ 165.000 N
De toevoeging aan de algemene reserve voor UBM valt lager uit	€ 326.000 V
Storting dividend NUON-elden in reserve startegische visie	€ 5.034.000 N
Lagere toevoeging renteresultaat algemene reserve	€ 32.000 V

Voor de belangrijkste afwijkingen in de baten van de algemene dekkingsmiddelen wordt verwezen naar Hoofdstuk 4.4. Overzicht baten algemene dekkingsmiddelen.

Programma 2: Integrale Veiligheid

Portefeuillehouder: burgemeester K. Schuiling

2.1 Inleiding

Onze inwoners stellen terecht hoge eisen aan het optreden van overheid als het gaat om het waarborgen van de openbare orde en de veiligheid. Dat geldt voor de gemeente, politie, justitie en brandweer voor de organisatie van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Samen met onze partners in veiligheid hebben wij de afgelopen jaren de krachten gebundeld en versterkt om de criminaliteit in onze stad terug te dringen en de veiligheid te vergroten, daarmee is een bijdrage geleverd aan een duurzame woon- en leefomgeving. De neerslag hiervan zijn de vele samenwerkingsverbanden op het gebied van sociale en fysieke veiligheid en de jaarlijkse integrale uitvoeringsprogramma's waarin de inspanningen van gemeente, politie en justitie op verschillende veiligheidsthema's zijn vastgelegd. Veiligheidsbeleid is echter geen zaak van de overheid alleen. Ook de burgers kunnen aan de totstandkoming en uitvoering ervan een bijdrage leveren. Het is onze intentie om hen meer dan tot nu toe te betrekken bij veiligheid- en leefbaarheidsvraagstukken in hun woonomgeving en om de communicatie met hen te versterken.

In het deelprogramma Integrale Veiligheid van de programmabegroting wordt zichtbaar gemaakt waarop de inspanningen van de gemeente en haar partners zich op het gebied van openbare orde en veiligheid het komende jaar en de jaren daarna zullen richten.

2.2 Wat willen we bereiken?

We ontwikkelen beleid voor de bestrijding van criminaliteit, overlast en de bevordering van de veiligheidsbeleving van de burgers. Een hoge graad van sociale en fysieke veiligheid, het voldoen aan eisen van welstand en het juiste gebruik van opstallen en gronden zijn de maatschappelijke effecten die we willen bereiken door het toepassen van regelgeving en door het verlenen van vergunningen en ontheffingen. Toezicht en handhaving op de regelgeving dragen bij aan de naleving ervan.

Onze inspanningen op het terrein van de fysieke veiligheid richten zich op het beperken van de risico's op het ontstaan van branden, ongevallen en rampen en het adequaat bestrijden van de gevolgen ervan.

We willen minder misdrijven en overtredingen in de openbare ruimte, minder overlast en verloedering in wijken en buurten en een groter gevoel van veiligheid bij de burgers. Daarnaast willen we een rampenbestrijdingsorganisatie die voldoet aan de eisen van de Wet op de Veiligheidsregio, het beperken van de risico's op het ontstaan van branden, ongevallen en rampen en het adequaat bestrijden van de gevolgen van ongevallen en rampen. We willen een strikte handhaving van wet- en regelgeving, een beter naleefgedrag door burgers en bedrijven en het besef bij burgers en bedrijven dat zij een eigen verantwoordelijkheid hebben. Tevens willen we een strengere handhaving bij permanente dwarsliggers en een brandweer die voldoet aan de kwaliteitseisen van de Veiligheidsregio.

2.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Het 'Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2010'
- De nota 'Integraal Handhavingsconcept 2009'
- Het horecaconvenant 2008
- De nota 'Herijking lokaal softdrugsbeleid 2007'
- Het regionale Hennepconvenant 2009
- Het regionale Havingsarrangement prostitutiebedrijven
- het RIEC-convenant. (Regionaal Informatie en Expertise Centrum)
- Het Havenbreed beveiligingsplan 2007
- De nota Evenementenbeleid 2005
- De nota 'Bouwen 2009'
- De nota Jeugdbeleid 2009
- De nota 'Opleiden en oefenen 2006-2009' van de Brandweer
- Jaarplan 2010 Veiligheidshuis Den Helder

- Het Convenant Veilige School 2010

2.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Sociale veiligheid

Veiligheidsthema's

Voor 2011 zijn de veiligheidsthema's van de gemeente in samenspraak met de politie en het openbaar ministerie vastgesteld. De prioriteiten liggen net als het afgelopen jaar op de volgende thema's: geweld, jeugd, fietsendiefstal, mensenhandel en hennep.

Geweld

Onder dit onderwerp valt het voorkomen en bestrijden van uitgaansgeweld en straatroof door extra toezicht, het opsporen en vervolgen van de daders en het uitvoeren van de Wet tijdelijk huisverbod. Het Horecaconvenant dat wij in 2008 hebben geactualiseerd is leidend voor de aanpak van het *uitgaansgeweld*. In het convenant staan de verantwoordelijkheden en inspanningsverplichtingen die de partijen zijn aangegaan om uitgaansgeweld tegen te gaan. Wij investeren extra in het tegengaan van de geweldsmisdrijven mishandeling en bedreiging. Uitgaansgeweld en straatroof zijn daarbij speerpunten.

Wij voeren - wanneer de situatie het vraagt - het bestuurlijk juridisch instrumentarium uit, waaronder het opleggen van verblijfs- en gebiedsontzeggingen voor geweldplegers en het aanwijzen van gedeelten van de gemeente als veiligheidsrisicogebied om preventief fouilleren mogelijk te maken. Dit moet leiden tot een afname van het aantal geweldsdelicten met 15% ten opzichte van het aantal geweldsdelicten in 2010.

Uitvoering Wet tijdelijk huisverbod

De wet wil acute gevallen van huiselijk geweld terugdringen door het creëren van een time out tussen de uithuisgeplaatste en de achterblijver en door beiden in contact te brengen met hulpverleningsinstanties.

Aan de hand van een risico-inventarisatie bepaalt de burgemeester of een huisverbod moet worden opgelegd. Binnen de tijdsduur van het opgelegde huisverbod wordt het hulpverleningstraject gestart. De coördinatie van de hulpverlening vindt plaats vanuit het Veiligheidshuis volgens de regionaal vastgestelde aanpak. Deze behelst het ongedaan maken van situaties waarin sprake is van huiselijk geweld of de dreiging ervan en het voorkomen van recidivegedrag bij de plegers van huiselijk geweld door crisisinterventie en hulpverlening.

Jeugd

Belangrijk voor de jeugd is het creëren van een veilige, leerzame omgeving, waarin jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen en hun talenten een kans krijgen. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het terugdringen van jeugdoverlast door middel van het driesporenbeleid. Dit driesporenbeleid omvat een situatiegerichte aanpak, een persoonsgerichte aanpak en het terugdringen van de overlast door handhavend optreden.

Onder regie van het Veiligheidshuis pakken wij tenminste twee *overlastgevende hanggroepen* aan. Politie en gemeente leveren op alle schakels in de veiligheidsketen – van proactie tot repressie – maatwerk bij het uitvoeren van het driesporenbeleid.

De ketenbeheerder van het Veiligheidshuis voert de regie op *de persoonsgerichte aanpak*. Hij werkt samen met de Gemeente Den Helder, de Woningstichting Den Helder en de hulpverleningsinstellingen die in het Veiligheidshuis samenwerken.

Het Veiligheidshuis is het platform waar de lokale jeugdproblematiek wordt besproken. Onder regie van de gemeente, in het repressieve deel van de veiligheidsketen, ontwikkelen de deelnemers een gezamenlijke aanpak. Daar waar afgesproken in het Veiligheidshuis *handhaven* politie en gemeente door middel van inzetopdrachten, gericht op overlastgevend gedrag. Zij passen de beproefde Haltmethodiek toe bij strafdoening.

Uiteindelijk willen we een afname van overlast veroorzaakt door jeugdgroepen met 15% ten opzichte van de resultaten 2010.

Convenant Veilige School

Het convenant heeft tot doel een eenduidig en sluitend stelsel van afspraken te maken om overlast te voorkomen en te bestrijden, net als vandalisme en ander crimineel gedrag. Daarnaast willen we een (sociaal) veilig klimaat in en rond de scholen in Den Helder creëren.

De gemeente voert de regie over de aanpak van het convenant, houdt zicht op de naleving van de gemaakte afspraken en faciliteert bij de uitvoering van de afspraken. Denk daarbij aan de taakvelden schoolverzuim, vroegtijdig school verlaten, voorlichting op en advies over veiligheid en leefbaarheidvraagstukken. De samenwerking tussen de in het convenant genoemde partijen moet leiden tot concrete uitvoeringsmaatregelen die per school kunnen verschillen (bijvoorbeeld toezicht in en buiten school, kluisjescontroles, controles op het bezit van drugs).

Verkeer en fietsendiefstal

Wij spannen ons in om de verkeersveiligheid te verhogen, het gedrag van de weggebruikers te beïnvloeden en het aantal fietsendiefstallen met 20% te verlagen ten opzichte van 2010.

Samen met de politie inventariseren we de hotspots die uit oogpunt van verkeersveiligheid verbeterd kunnen worden. Aan de hand hiervan nemen we maatregelen.

Wij zoeken naar mogelijkheden om het aantal bewaakte stallingsmogelijkheden voor fietsen uit te breiden. Bovendien voeren we ook in 2011 samen met de politie een publiciteitscampagne, gericht op het voorkomen van fietsendiefstal.

Bestrijding mensenhandel

In 2011 voeren wij integraal het 'Handhavingsarrangement prostitutiebedrijven'. Wij passen de Wet BIBOB toe op vergunningaanvragen en bestaande vergunningen voor deze bedrijven. Samen met onze handhavingspartners controleren wij regelmatig (onaangekondigd) op de exploitatie van de prostitutiebedrijven en zetten wij in op de opsporing van illegale prostitutieactiviteiten. De Gewestelijke Gezondheids Dienst controleert of men aan de hygiënerichtlijnen voldoet. Wij geven bekendheid aan het regionale meldpunt mensenhandel.

Extra aandacht geven we aan het fenomeen 'loverboy problematiek'. Wij geven voorlichting over deze problematiek aan de groepen 7 en 8 op achttien basisscholen in Den Helder.

Aanpak illegale teelt van hennep

Wij zetten - met toepassing van de aanpak die is vastgelegd in het Regionale Hennepconvenant - in op het opsporen en bestrijden van de illegale teelt van hennep, het vernietigen van de teelt en het bestrijden van de criminaliteit daarachter door gericht strafrechtelijk onderzoek.

Toepassing Wet BIBOB

Wij passen deze wet toe op alle vergunningaanvragen in de BIBOB-beleidslijn die de raad heeft vastgesteld. Het gaat hierbij om aanvragen voor horecagelegenheden, coffeeshops, speelautomatenhallen en prostitutiebedrijven. Wanneer wij vermoeden dat een gevraagde vergunning mede wordt gebruikt voor het faciliteren van criminele activiteiten, vragen wij advies van het landelijk BIBOB-bureau.

Aanpak vermogensmisdriften

Wij doen met toepassing van de zogenaamde 'tegenhoudstrategie' onderzoek naar malafide activiteiten van personen en instellingen, gericht op het verwerven van vermogen (geld en goederen). Het uiteindelijke doel is strafvervolgning tegen de plegers.

Projecten Keurmerk Veilig Ondernemen

Het project Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) moet de veiligheid en de leefbaarheid in winkelstraten en op bedrijventerreinen bevorderen. Dit gebeurt op basis van een samenwerkingsconvenant tussen ondernemersvereniging, politie, brandweer en gemeente. Wij willen dit bereiken door het ontwikkelen en inrichten van de winkelgebieden en het bedrijventerrein Kooypunt conform de prestatie-eisen van het handboek KVO-w en KVO-b.

In 2011 zijn naast het centrum winkelgebied en het industrieterrein Kooypunt ook de winkelcentra De Schooten en Ravelijncenter KVO-gecertificeerd.

Keurmerk Veilig Wonen

Wij streven naar een inrichting van de openbare ruimte gebaseerd op het principe 'schoon, heel en veilig' en naar een kwaliteit van de openbare ruimte die bijdraagt aan een hoger veiligheidsgevoel bij inwoners en bezoekers. Wij (her)inrichten de openbare ruimte daarom standaard met toepassing van de aanbevelingen en handreikingen van het handboek 'Politiekeurmerk Veilig Wonen'.

Via publicaties op de Stadsnieuwpagina wijzen wij de inwoners van Den Helder op het belang van het treffen van inbraakwerende voorzieningen aan hun woningen.

Aanpak overlast en verloedering Koningstraat/Koningdwarsstraat

Wij willen dat de overlast in en rond de Koningstraat/Koningdwarsstraat en de onveiligheidsgevoelens over dit deel van de binnenstad in 2011 met 15% afneemt ten opzichte van 2010. We meten dit via het Leefbaarheidonderzoek van 2011.

Wij willen dit onder meer bereiken door het houden van intensief toezicht op de exploitatie van coffeeshops en smartshops en het bestrijden van overlast, de handel en het gebruik van softdrugs op straat. Tevens bereiken we dit door het handhaven van de openbare orde in de omgeving van de coffeeshops door de inzet van de toezichthouders van de gemeente en de coffeeshophouders en door het opknappen en herinrichten van de omgeving rond de coffeeshops. Daarnaast bereiken we dit door het terugbrengen van de sociale functie van coffeeshops, bijvoorbeeld door bezoekers hun softdrugs *in de zaak* te laten gebruiken, het creëren van een meer open karakter van de coffeeshops en het geven van voorlichting door de coffeeshophouders aan de bezoekers.

Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2011

Samen met politie en justitie maken wij een concept 'Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2011', naar het model van het uitvoeringsprogramma 2010. Een samenhangende integrale aanpak van de openbare orde en veiligheidsvraagstukken in het stadshart maakt hiervan deel uit. Deze aanpak, vastgelegd in een uitvoeringsmatrix, moet bijdragen aan een beter woon- en leef- en bezoekersklimaat in het stadshart.

Het is de bedoeling dat de gemeenteraad het plan in januari 2011 vaststelt.

Wijkveiligheidsplan Visbuurt

In overleg met de Belangenvereniging Visbuurt maken we een overzicht van de maatregelen die wij in 2011 treffen om de leefbaarheid en de veiligheid in de Visbuurt te verbeteren. Het gaat hierbij vooral om de thema's verkeersveiligheid en handhaving.

Wat de verkeersveiligheid betreft is er behoefte aan een ruimtelijk ontwikkelingsplan (meerjaren) voor de gefaseerde aanpak van de verkeersknelpunten in de Visbuurt die wij in kaart hebben gebracht.

Wij maken in 2011 een overzicht van de handhavingacties die wij op de verschillende taakvelden houden. De uiteindelijke maatregelen komen te staan in de uitvoeringmatrix die hoort bij het 'Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2011'.

Deelname Pilot Burgernet

Een onderdeel van ons veiligheidsbeleid is het betrekken van burgers bij de veiligheidssituatie in hun eigen woonomgeving. Één van de mogelijkheden om burgerparticipatie te bevorderen is deelname aan de regionale pilot Burgernet die het Rijk subsidieert. Samen met het Regionaal Programmabureau Integrale Veiligheid zetten wij een lokaal netwerk op van personen die worden ingezet bij heterdaad opsporingsacties van de politie (bijvoorbeeld bij vermissing, inbraak of gewapende overvallen).

Veiligheidshuis Den Helder

Het Veiligheidshuis is een fysieke omgeving waarin diverse partners intensief met elkaar samenwerken. Deze partners dragen gezamenlijk bij in de aanpak van Antillianenproblematiek, jeugdcriminaliteit en veelplegers. Doel: potentiële risicogroepen in onze gemeente behoeden voor een criminele carrière. Dat doen we door de straf- en zorgketen met elkaar te verbinden.

Uitvoering geïntegreerde aanpak verslaving en overlast (GAVO)

Het Gavoproject richt zich op het terugdringen van overlast door een groep zeer actieve veelplegers met een verslavingsproblematiek. Dat gebeurt door te werken aan het voorkomen van recidive bij de dadergroep en door het sociaal maatschappelijk functioneren van de groep te verbeteren. De Brijderverslavingszorg geeft in 2011 een intensieve sociaal maatschappelijke begeleiding aan tien

zeer actieve veelplegers in Den Helder. Wie behandeling weigert of zich onttrekt aan het zorg- en begeleidingstraject, wordt geplaatst in een Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD).

Handhaving

Uitvoering handhavingsbeleid

In 2011 voeren wij de prioriteiten en handhavingstrategieën uit zoals deze zijn vastgelegd in de nota 'Meer (dan) handhaving' en de 'Ontwikkelschets van sectoraal naar integraal'

In 2011 controleren wij de 60 bloembollenbedrijven op het voldoen aan de regelgeving. De handhavende instanties controleren of de ca. 70 bedrijven op Kooypunt onder meer voldoen aan de milieuwetgeving, de Woningwet, de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene plaatselijke verordening. De toezichthouders milieu en de preventisten controleren 100 horecabedrijven. Ieder weekend houden zij samen met de politie geluidscontroles. In 2011 voeren wij de handhaving van de Wet milieubeheer bij bedrijven uit. Voor de handhavingsacties op het terrein van het prostitutie- en het softdrugsbeleid verwijzen wij naar de onderdelen Mensenhandel en Hennep van dit programma.

Fysieke veiligheid

Rampenbestrijding

Na een aantal jaren wachten treedt 1 januari 2011 de nieuwe Wet op Veiligheidsregio's in werking. Dit heeft tot gevolg dat er een regionaal crisisplan moet komen. Daarin moet een aangepaste rampenbestrijdingsorganisatie worden opgenomen, met nieuwe procedures en taken. Om te voldoen aan de nieuwe wetgeving moeten wij in 2011 de gemeentelijke rampenbestrijdingsorganisatie en planvorming aanpassen. Aan het eind van 2011 moet onze rampenbestrijdingsorganisatie zijn aangepast aan eisen van de Wet op de Veiligheidsregio's.

Externe veiligheid

In 2011 worden de veiligheidscontouren in Den Helder en de eisen definitief vastgelegd. De werkprocedures worden gestandariseerd. Dit moet leiden tot het opstellen van een Beleidsplan Externe Veiligheid en het verder implementeren van de NAM-risicocontouren in het bestaande beleid.

Brandweer

Proactief en Preventie

In navolging op het landelijke beleid gaan wij meer doen aan de voorkant van de brandveiligheidsketen. Zo willen we een goede bereikbaarheid van de binnenstad door afstemming met RO-plannen en stadsvernieuwingsprojecten. Ook houden wij de bluswatervoorzieningen in de hele gemeente up-to-date.

Opleiding en oefening brandweer

De Wet op de Veiligheidsregio's en het besluit personeel Veiligheidsregio's stellen duidelijke eisen aan de opleidingseisen en geoefendheid van het personeel van de repressieve dienst. Wij hebben dit in het beleidsplan Opleiden en Oefenen Brandweer (BOOB) voor de brandweer Den Helder uitgewerkt in het oefenjaarplan 2010-2011.

Voldoen aan de zorgnorm

In het besluit kwaliteit brandweer staat binnen welke tijd de brandweer ter plaatse moet zijn. De veiligheidsregio Noord-Holland Noord werkt dit uit in een regionaal dekkingsplan. De brandweer Den Helder verbindt zich aan dit dekkingsplan en streeft er naar aan de norm te voldoen.

Voldoen aan de regionale en landelijke kwaliteitseisen

Het bestuur van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord stelt op regionaal niveau een aantal kwaliteitseisen op. De gemeente Den Helder conformeert zich aan deze eisen. Bij het opstellen van deze programmabegroting waren de nieuwe eisen nog niet bekend.

Aantallen en kengetallen integrale veiligheid:

Activiteiten	Aantallen
Integrale veiligheid	
Overall controles horecabedrijven	30
Controles coffeeshops	16
Controles prostitutiebedrijven	6
Uitvoering nota Cannabisbeleid	
Uitvoering Hennepeconvenant	4
Toepassing KVW op objectniveau (woningen -vrijwillige basis) en op omgevingsniveau (her)-inrichting openbare ruimte)	2 objecten w.o. een in het stadshart
Onderzoeken Wet BIBOB	60
Wijkveiligheidsplan Stadshart	
Aantal veiligheidsconvenanten met scholen	3
Controles Wet milieubeheer	249
Controles openbare ruimte	260
Controles bouw- en woningtoezicht	400
Controles wet op de kansspelen	140
Aantal begeleide veelplegers (GAVO)	10
Rampenbestrijding	
Bestuurlijke oefeningen	2
Opleiden functionarissen rampenbestrijding	10
Operationele oefening (Port Security)	1

2.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Politie Noord-Holland Noord
- Openbaar Ministerie, arrondissement Alkmaar
- Regionaal Programmabureau Integrale Veiligheid
- Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
- Regionale brandweer
- Woningbouwcorporaties
- Defensie
- Gewestelijke Gezondheidsdienst
- OGGZ
- Zeestad CV/BV
- Helderse Ondernemersvereniging Binnenstad
- Horeca Nederland, afdeling Den Helder
- Ondernemersvereniging Kooypunt
- Steunpunt huiselijk geweld
- Bewonersorganisaties
- Brijderstichting/Actief Talent
- Hoofd Bedrijfschap Detailhandel
- De Doggershoek

2.6 Wat gaat het kosten?

Programma 2 - Integrale veiligheid						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-6.926	-7.324	-7.069	-7.195	-7.325	-7.320
Baten	166	95	97	99	101	103
Totaal programma voor bestemming	-6.760	-7.229	-6.972	-7.097	-7.224	-7.217
mutaties in reserves	0	36	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	-6.760	-7.193	-6.972	-7.097	-7.224	-7.217

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 221.000 V)

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 265.000 V

Incidentele budget in 2010 t.b.v. Dierentehuis € 60.000 V

Hogere lasten klein materiaal brandpreventie en hulpverlening € 30.000 N

Hogere kapitaalasten € 24.000 N

Reserves

In 2010 is er sprake van incidentele onttrekking van de GAVO reserve € 36.000 N

Programma 3: Beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder: wethouder P. Bruin.

3.1 Inleiding.

Een goed onderhouden stad is de eerste zorg van mensen die de openbare ruimte gebruiken: bewoners, ondernemers en bezoekers.

Het beheer van de openbare ruimte is het sturen op functies in de gebieden waar iedereen mag komen en waarbij de overheid het beheer en onderhoud voert. Hierbij wordt gekeken naar de leefbaarheid, vitaliteit en kwaliteit.

De strategische visie 2020 geeft richting aan het beheer van de openbare ruimte. Gestreefd wordt naar een basiskwaliteit van de openbare ruimte. De prioriteit wordt bij een aantal nader aan te wijzen buurten gelegd.

De beheerplannen spelen hierop in. Daar waar de middelen niet aansluiten op het gewenste kwaliteitsniveau moeten we keuzes maken. Het college zal in dat geval de prioriteiten in de beheerplannen aangeven.

In de sectorale beheerplannen voor o.a. wegen, civiele kunstwerken, openbare verlichting, stedelijk groen en spelen worden de financiële consequenties van het gewenste kwaliteitsniveau 'basis' inzichtelijk gemaakt en toegelicht. Ook wordt inzicht gegeven in het geconstateerde achterstallig onderhoud van het betreffende onderdeel van de openbare ruimte.

3.2 Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van de kwaliteit, veiligheid en de tevredenheid over de woonomgeving. Hierbij zal extra aandacht worden besteed aan probleebuurt (buurten waarvan de uitstraling van de openbare ruimte beneden het basis niveau ligt). De burgers en bedrijven worden betrokken bij het beheer van de openbare ruimte in hun eigen straat of buurt door middel van maatschappelijk ondernemen en het krijgen van eigen verantwoordelijkheid.

3.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's.

- Beheerplan Stedelijk Groen (2010-2013)
- Beheerplan Openbare Verlichting (2010-2014)
- Beheerplan voor Wegen (2008-2012)
- Beheerplan voor Civiele Kunstwerken (2008-2012)
- Beheerplan Bomen (2009-2012)
- Beheerplan Spelen (2008-2012)
- Beheerplan Verkeertekens en Straatmeubilair (2009-2012)

3.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhoud openbare ruimte

Binnen de kaders zoals deze zijn vermeld in de diverse separate beheerplannen, de hierbij behorende meerjarenplanningen en de meest recente inspectiegegevens, wordt jaarlijks een integraal uitvoeringsplan opgesteld voor de openbare ruimte. In de nota 'Onderhoud Openbare Ruimte 2011' wordt het volledige uitvoeringsplan 2011 per wijk beschreven alsmede een evaluatie van de werkzaamheden in de openbare ruimte van het operationele jaar 2010 .

Tijdens de visuele inspectie van de verhardingen is gebleken dat de asfaltverhardingen van de W. Barentszstraat, Schoenerstraat, Waddenzeestraat (gedeelte rotonde tot viaduct) en het fietspad achter de Korvetstraat dusdanig slecht zijn, dat het nemen van onderhoudsmaatregel noodzakelijk is. In 2011 worden deze straten voorzien van een nieuwe asfaltconstructie. Gelijktijdig met de uitvoering van deze verhardingswerkzaamheden verbeteren we de openbare verlichting, het openbaar groen en het straatmeubilair waar nodig. In verband met de slechte onderhoudstoestand van de asfaltverharding vindt in 2011 een reconstructie plaats van het laatste gedeelte van de Zandkreekweg. Voor het verbeteren van de verkeersveiligheid en de verkeersafwikkeling op het kruispunt Zandkreekweg, Jan Verfaillweg en Duinroosstraat is subsidie aangevraagd bij de Provincie Noord-

Holland. Het onderhoudsbudget en de aangevraagde subsidie genereren voldoende budget voor de aanleg van een rotonde op deze kruising. Indien de provincie voor dit project geen subsidie toewijst, wordt volstaan met minder ingrijpende verbeteringen ten behoeve van de verkeersveiligheid. In verband met het slechte wegprofiel (langssporen en oneffenheden) staan in 2011 herstratiewerkzaamheden gepland aan de Spoorgracht, Sportlaan voor het gedeelte rond het 'Liniepark', de Soembastraat en een gedeelte van de De la Reystraat- Javastraat. Ook hier worden gelijktijdig met de verhardingswerkzaamheden, de openbare verlichting en het openbaar groen, waar nodig, verbeterd c.q. vernieuwd. In de wijken Middelzand 31+ 32 en in Doorzwin worden van een aantal rijbanen gedeelten herstraat in verband met grote oneffenheden.

Bij het onderhoud van de openbare ruimte wordt de participatie van bewoners gestimuleerd. Bewoners die behulpzaam willen zijn bij het onderhoud of het onderhoud zelf ter hand willen nemen worden daarin zo veel mogelijk ondersteund. Om de stad schoon, heel en veilig te houden wordt de inzet van re-integratiebedrijven gestimuleerd.

Achterstallig onderhoud

Het inlopen van het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte heeft hoge prioriteit. In de begroting voor 2011 wordt een extra budget van € 1.000.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor staan de volgende werkzaamheden gepland:

Groot onderhoud asfaltverharding Doggersvaart, gedeelte Torplaan - spoorwegovergang. Groot onderhoud asfaltverharding Torplaan, gedeelte Doggersvaart – Waterkeringsweg. Groot onderhoud openbare verlichting Van Foreestweg (herinrichting, groot onderhoud masten en vervangen armaturen door energiezuinige armaturen). Renovatie speeltoestellen Middelzand en renovatie beplanting Rehorstpark 1^e fase.

Voor het inlopen van het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte stellen we een plan van aanpak op. Hierin gegeven we aan welke werkzaamheden waar en in welke jaar gepland zijn. Dit plan wordt begin 2011 aan de raad aangeboden. Volledigheidshalve wordt ook verwezen naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Gedragscode Flora- en faunawet

In 2010 is door de Raad de gedragscode vastgesteld in overeenstemming met de Flora en faunawet. Deze gedragscode is een werkinstructie voor zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van werkzaamheden op locaties waar beschermde flora en fauna aanwezig is.

Met het werken volgens deze gedragscode krijgt men vrijstelling voor het uitvoeren van reguliere onderhoudswerkzaamheden op plaatsen waar beschermde soorten voorkomen.

In 2011 wordt het werken volgens deze gedragscode geïmplementeerd en worden de geplande werkzaamheden hierop afgestemd.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Na de invoering van de Wet op de waterhuishouding is ook het gebied boven de Doggersvaart onder het beheer van het waterschap gebracht. Daartoe is in 1996 met de overeenkomst Overdracht stadswateren Den Helder het beheer van dit stedelijk gebied overgedragen aan het Waterschap Hollands Kroon. Na de fusie van de waterschappen is het onderhoud overgenomen door de rechtsopvolger het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Omdat de hierin genoemde verdeling van de onderhoudstaak ten aanzien van het onderhoud van de taluds, walbeschoeiingen en baggeronderhoud niet strookt met uitgangspunt van de Uitvoeringsplan Water en de reguliere kerntaak van het hoogheemraadschap is, met de ondertekening van het waterplan Waterbreed, in 2005 overeengekomen deze beheersovereenkomst te herzien.

Het hoogheemraadschap stelt voor dat zij, naast de reeds in hun beheer zijnde watergangen, het baggeronderhoud van 18 watergangen in het gebied overnemen en dat de gemeente het onderhoud van alle taluds en walbeschoeiingen weer op zich neemt. Deze verdeling van het beheer en onderhoudstaak wordt daarmee gelijk aan de situatie in het stedelijke gebied van Julianadorp. Met de afspraak willen wij tevens dat het baggeronderhoud niet beperkt blijft tot een bodembreedte benodigd voor het waterkwantiteitsbeheer, maar verbreed wordt van beschoeiing tot beschoeiing. In 2010 zijn de effecten voor de beheerskosten in beeld gebracht. Het voorstel wordt in het eerste kwartaal 2011 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Jantje Beton

In 2009 is het wijkenproject Jantje Beton, dat in 6 wijken in Nederland wordt uitgevoerd, van start gegaan. In Den Helder richt de aandacht van Jantje Beton zich op de Visbuurt en de Vogelbuurt. Het project loopt tot december 2013. In deze periode moeten deze buurten een uitdagende en veilige speelomgeving bieden door de aanleg van extra (natuurlijke) speelplekken, speelaanleidingen, die de fantasie en de creativiteit van kinderen stimuleren en de ontwikkeling van veilige kindroutes door de wijk.

Wijkgericht werken

Het wijkgericht werken betreft niet alleen de fysieke woon- en leefomgeving, ook sociaal maatschappelijke aspecten gekoppeld aan de WMO hebben de aandacht, zoals het stimuleren van participatie bij mensen met een beperking en meer oog voor maatschappelijke kansen van jongeren. De bewoners van de wijken hebben een aanspreekpunt in de vorm van een wijkwethouder. De wijkconciërges en de wijkmanagers zijn ambtelijke aanspreekpunten en werken nauw samen met de bewonersorganisaties.

Wijk- en buurtactieplannen in voorbereiding zijn actualisatie wijkactieplan De Schooten, wijkactieplan Julianadorp en buurtactieplan Jeruzalembuurt

Naast de Zuiderzeebuurt geven we een aanzet voor de integrale aanpak van de Jeruzalembuurt. Dat behelst onder meer een fysieke aanpak, meer zelfwerkzaamheid van de bewoners, gekoppeld aan enkele nieuwe re-integratieprojecten. De benodigde middelen komen onder andere beschikbaar uit het Convenant Wijkaanpak Plus. De maatregelen vanuit dit convenant betreffen naast een dergelijk groot project ook kleinschalige maatregelen zoals de plaatsing van speeltoestellen, hekwerken en het organiseren van voetbaltoernooien.

Intensiveringen

Het verhogen van de beeldkwaliteit gebied Stadshart (€ 40.000 vanaf 2010 oplopend naar € 416.000 in 2016)

Met de vaststelling van de Voorjaarsnota 2008 heeft de raad besloten om in een aantal jaren de beeldkwaliteit van de openbare ruimte in het gebied Stadshart te verhogen van "status quo" naar "basis" waarbij aansluiting wordt gezocht met de uitvoeringsplannen van Zeestad. Vanaf 2011 wordt het budget structureel met € 60.000 verhoogd.

Achterstallig onderhoud BOR (€ 1.000.000)

Bij de vaststelling van de begroting 2010 is door de raad voor 2011 € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud. Dekking voor 2011 komt uit de algemene reserve. Daarmee is niet al het achterstallig onderhoud ingelopen maar hebben we wel een eerste aanzet daartoe gegeven. Bij de Kadernota 2011 – 2014 komen wij hier op terug.

3.5 Wat gaat het kosten?

Programma 3 - Beheer openbare ruimte						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-14.057	-15.857	-13.795	-13.803	-13.796	-13.805
Baten	1.168	709	811	839	848	783
Totaal programma voor bestemming	-12.889	-15.148	-12.984	-12.964	-12.948	-13.022
mutaties in reserves	-250	1.005	193	43	18	18
Totaal programma na bestemming	-13.139	-14.143	-12.792	-12.921	-12.930	-13.004

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 1.351.000 V)

Nieuw beleid (€ 170.000 N)

Voor het verhogen van de beeldkwaliteit openbare ruimte Stadshart wordt vanaf 2011 het budget structureel met € 60.000 verhoogd. Verder is in 2011 voor de uitvoering van projecten in het kader van de Nota Groen totaal € 175.000 beschikbaar. Ten opzichte van 2010 een (incidentele) verhoging van € 110.000,--. Dekking vindt plaats vanuit de reserve BNLS.

Enmalig in 2010 (€ 1.939.000 V)

In 2010 was er voor diverse projecten incidenteel budget beschikbaar. Voor een groot deel vanuit de resultaatbestemming jaarrekening 2009 vanwege het doorschuiven van projecten van 2009 naar 2010. Het betreft:

Enmalige bijdrage aan reconstructie N9	€ 450.000 V
Convenant wijkaanpak plus	€ 400.000 V
Wegwerken achterstallig onderhoud in de openbare ruimte	€ 500.000 V
Onderhoud wegen Loodsgracht, Molengracht, Westgracht ca.	€ 472.000 V
Aanleg Timorpark	€ 117.000 V

Overig (€ 145.000 V)

Effecten uitbesteden gladheidsbestrijding aan HVC	€ 64.000 V
Toename kapitaallasten door project Middenweg	€ 79.000 N
Lagere doorbelasting van ingenieursbureau RWO in 2011 vanwege afname van projecten t.o.v. 2010	€ 160.000 V

Baten (€ 100.000 V)

Verschuiving van begraven naar cremieren en minder verlengingen van grafhuur hebben geleid tot incidenteel verlaging van de opbrengst leges begraven in 2009 en 2010 met € 100.000. Omdat nog niet zeker is of deze trend zich ook in 2011 doorzet blijft de opbrengst in 2011 vooralsnog gehandhaafd op het oude niveau.	€ 100.000 V
---	-------------

Reserves (€ 812.000 N)

In 2010 heeft eenmalig dekking plaatsgevonden uit de bestemmingsreserve N9 ten behoeve van de reconstructie N9 (450.000 N) en uit de algemene reserve voor diverse projecten BOR (472.000 N). In 2011 wordt voor de uitvoering van projecten Nota Groen een beroep gedaan op de reserve BNLS (110.000 V).

Programma 4: Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder: wethouder P. Bruin

4.1 Inleiding

Om uitvoering te geven aan de Strategische visie 2020 heeft de gemeenteraad in 2007 besloten de focus te richten op een drietal gebieden: haven, Willemsoord en stadshart. Er is gekozen voor een gebiedsgerichte integrale aanpak van de opgaven ten aanzien van economie, leefmilieu en infrastructuur. Die aanpak levert gebiedsprogramma's op met sociale en ruimtelijke activiteiten en projecten. Het Uitwerkingsplan Stadshart is het gebiedsontwikkelingsprogramma voor het stadshart en Willemsoord. Afstemming en samenhang in de aanpak van deze gebieden is immers naar inhoud en plannen een voorwaarde voor een succesvolle ontwikkeling. In 2010 is de planexploitatie voor de eerste fase (2010-2014) van het Uitwerkingsplan Stadshart vastgesteld.

Het programma Stedelijke Vernieuwing omvat daarnaast de stedelijke vernieuwingsactiviteiten in Nieuw Den Helder en in de Stelling Den Helder.

4.2 Wat willen we bereiken?

De projecten die in de eerste fase van het Uitwerkingsplan Stadshart worden gerealiseerd zijn: Spoorstraat noord/oost, stadspark Julianaplein, openbare ruimte woonbuurt (Californiestraat, Molenstraat, 5 stegen, Diaconiestraat, Loodsgracht, Molengracht en Westgracht), Willemsoord Zuid, ontwikkeling schouwburg, ontwikkeling bibliotheek, Koningsdriehoek en het sociaal cultureel programma. Deze projecten die een daadwerkelijke verbetering van het stadshart zichtbaar maken, zullen het vertrouwen van partners, bewoners en bedrijven in de realisering van het gehele plan doen groeien.

De maatregelen moeten ervoor zorgen dat het stadshart een compleet winkelapparaat krijgt met eigentijdse culturele en maatschappelijke voorzieningen en woningbouw in een aanvullend segment en in een bijzonder woonmilieu. De aantrekkingskracht van het stadshart neemt daarmee toe. Daarnaast omvat het uitwerkingsplan een sociaal en cultureel programma als aanvulling op de veelal fysiekeconomische benadering met als doel sociale zwakte tegen te gaan door inwoners maatschappelijk betrokken te krijgen en mee te laten doen aan de samenleving.

De herstructurering van Nieuw Den Helder is een voorbeeld hoe we omgaan met krimp. Tevens neemt door de herstructurering de sociale veiligheid in de wijk toe.

De Stelling Den Helder heeft grote cultuurhistorische waarde voor de stad en moet behouden blijven, maar ook ontwikkeld worden. Om de in de structuurvisie Stelling Den Helder vastgelegde visie te verwezenlijken moeten kansen die zich voordoen worden benut om deze waardevolle structuur te profileren en te restaureren.

4.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Meerjaren Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (2010)
- Het Uitwerkingsplan Stadshart (2008)
- Het wijkplan Texelstroomlaan en omgeving (2005)
- Structuurvisie De Stelling op herhaling (2003)
- De parkeervisie (2009)
- De nota Wonen (2010)

4.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Stadshart

Voor de Koningsdriehoek biedt het collectief particulier opdrachtgeverschap goede kansen. Wanneer uit het onderzoek, dat eind 2010 start, blijkt dat het haalbaar is en op voldoende belangstelling kan rekenen, worden in 2011 de voorbereidingen gestart om deze locatie in collectief particulier opdrachtgeverschap te ontwikkelen.

In najaar 2010 wordt een besluit genomen over het benodigde voorbereidingskrediet voor de bouw van een parkeergarage aan het Julianaplein. Bij een positief besluit wordt in 2011 de bouw voorbereid.

Op de stationslocatie is de nieuwbouw van het gemeentehuis voorzien. Aangrenzend worden plannen ontwikkeld voor nieuwbouw van het hotel Wienerhof. Ten behoeve van deze ontwikkelingen wordt het bestemmingsplan stadshart zuid in procedure gebracht.

Het bouwplan Tjempaka wordt in 2011 opgeleverd. De ontwikkeling van de projecten Molenplein en Californiestraat worden voortgezet.

De gevels van leegstaande panden in eigendom van de gemeente en lege plekken in het stadshart worden verfraaid om verloedering tegen te gaan en een voorbeeld te geven aan andere eigenaren.

Willemsoord

Voor Willemsoord zijn er diverse bouwplannen. Het ROC en Defensie bereiden de bouw van een opleidingscentrum en een Ship Handeling Simulator ten behoeve van het nautisch onderwijs voor. Daarnaast wordt op Buitenveld een marinierskazerne gebouwd. Deze ontwikkelingen worden meegenomen in een bestemmingsplan voor het marinedeel van Willemsoord dat in 2011 wordt vastgesteld.

Willemsoord BV geeft in 2011 verder invulling aan het nautisch kwartier. Daarnaast worden de voorbereiding voortgezet van de verplaatsing van de schouwburg naar Willemsoord. Voor het gemeentelijk deel van Willemsoord wordt het bestemmingsplan Willemsoord in procedure gebracht.

Nieuw Den Helder

Met de voltooiing van het Centrumplan is fase drie van de ontwikkeling Nieuw Den Helder Centrum afgerond. In de Zuiderzeebuurt worden in 2010/2011 maatregelen getroffen in de openbare ruimte. Woningstichting Den Helder werkt in samenwerking met de gemeente aan plannen voor verdere herstructurering van het gebied tussen Texelstroomlaan en Marsdiepstraat.

Stelling Den Helder

Voor de realisering van de tweede fase van de Stelling Den Helder is in 2010 een aanvraag gedaan voor het Waddenfonds. Wanneer deze aanvraag wordt gehonoreerd, kan in 2011 worden gestart met onderzoek naar de mogelijkheden restauratie en gebruik Fort Harssens, de aanleg van de coupure Huisduinerweg en de fysieke en interactieve ontsluiting Stelling Den Helder.

Fort Westoever leent zich goed voor een aantrekkelijke publieksaantrekkende functie. De plannen daartoe worden door de Stichting Stelling Den Helder uitgewerkt vanuit hun rol als beheerder van het fort. Als eigenaar van het fort moet de gemeente eind 2010/ begin 2011 het definitieve plan goedkeuren.

4.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- De provincie Noord Holland
- Het ministerie VROM
- De marine
- De woningcorporaties Woontij, Woningstichting Den Helder en Vitalis

4.6 Wat gaat het kosten?

Programma 4 - Stedelijke vernieuwing						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-4.401	-9.022	-8.439	-8.047	-7.665	-5.642
Baten	870	60	0	0	0	0
Totaal programma voor bestemming	-3.531	-8.962	-8.439	-8.047	-7.665	-5.642
mutaties in reserves	-1.360	5.767	5.660	5.330	5.010	3.000
Totaal programma na bestemming	-4.891	-3.195	-2.779	-2.717	-2.655	-2.642

Intensiveringen

In juli 2010 is besloten tot het naar voren halen van de gemeentelijke bijdrage Uitwerkingsplan voor de realisering van de 1e fase (totaal € 25 miljoen). Dit betekent € 5,5 miljoen per jaar in de periode 2010 tot en met 2013 en € 3 miljoen in 2014.

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 416.000 V)

Incidentele effecten geven verklaring voor deze afwijking.

Incidentele budgetten 2010

Hogere kapitaallasten door onder andere afboeking boekwaarde Krugerstraat	€ 760.000 V
Uitvoeringsbudget ISV is lager	€ 570.000 V
Uitvoeringsbudget ISV is hoger als gevolg van incidentele budget 2010	€ 1.050.000 N
Uitvoeringsprogramma ISV in 2010 verhoogd vanuit jaarrekening 2009	€ 159.000 V
Vervallen van budget technische ontdekplek	€ 100.000 V

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

In 2010 incidenteel beroep reserve monumenten in verband met cofinanciering aanvraag subsidie Waddenfonds (167.000 N)

Programma 5: Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Portefeuillehouder: wethouder P. Bruin

5.1 Inleiding

Den Helder kent aan de ene kant rust en ruimte door de ligging aan zee, het strand, de duinen en de natuurgebieden, en aan de andere kant de dynamiek van de stad en de haven. Dit maakt Den Helder tot een stad waar men zich prettig voelt. Het cultuurhistorisch erfgoed houdt de geschiedenis van de stad levend en biedt een uitgangspunt en structuur aan nieuwe ontwikkelingen.

Om deze kenmerken van de stad te benutten en verder te ontwikkelen moet vaak een keuze worden gemaakt in de gewenste functies en inrichtingsprincipes. Om een keuze te maken, worden alle ruimtelijk relevante aspecten op een rij gezet en belangen afgewogen. Deze belangenafweging is de 'ruimtelijke ordening'.

Om deze belangenafweging in goede banen te leiden, zijn spelregels afgesproken in Nederland. De spelers van 'het spel' de ruimtelijke ordening zijn onder te verdelen in:

1. overheid: Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen;
2. private partijen: burgers (particulieren), ontwikkelaars (commercieel en niet commercieel waaronder woningcorporaties, scholen, gezondheidsinstellingen en dergelijke);
3. rechtelijke macht: Raad van State, bestuursrechter

De belangrijkste wetten voor de ruimtelijke ordening, ofwel het ruimtelijk bestuursrecht zijn de Wet ruimtelijke ordening en de Woningwet. Deze wetten zijn met name op procedures gericht maar geven ook aan welke instrumenten dan wel planvormen er zijn en de daarvoor inhoudelijke vereisten. De planvormen waar de gemeente mee werkt zijn de structuurvisies, de bestemmingsplannen, de projectbesluiten, beleidsregels en de Welstandsnota.

5.2 Wat willen we bereiken?

Den Helder staat voor een herstructureringsopgave die in het teken staat van krimp. De gevolgen van bevolkingsdaling manifesteren zich vooral op de arbeidsmarkt, de woningmarkt en in het voorzieningenniveau. Hiervoor dient een passende beleidsstrategie te worden ontwikkeld die inspeelt op nieuwe kansen en mogelijkheden voor stad en regio. Regionale afstemming en samenwerking zijn nodig om als stad en regio sterker uit deze ontwikkelingen naar voren te komen. In 2010 is samen met Rijk, provincie en de drie deelregio's in Noord-Holland Noord gestart met de eerste stappen in deze richting (een onderzoek van het team Deetman/Mans naar bevolkingsdaling in Den Helder en de organisatie van een conferentie 'Demografische Ontwikkelingen in NHN' te Den Helder). In 2011 wordt vervolg gegeven aan de resultaten van deze initiatieven. Alle hieronder genoemde producten geven invulling aan de aanbevelingen die uit het onderzoek van het team Deetman/Mans naar voren komen.

5.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Nota Wonen Den Helder (2010)
- Meerjaren Ontwikkelings Programma Stedelijke Vernieuwing 2010 t/m 2014 (MOP)
- Structuurvisie De Stelling op Herhaling (2003)
- Uitvoeringsplan Stadshart
- Nota Groen (2009)
- Structuurvisie Julianadorp (2007)
- Havensvisie (2006)
- Structuurvisie Den Helder (verwachte vaststelling begin 2011).

5.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Structuurvisie Den Helder

Iedere gemeente dient op grond van de Wet ruimtelijke ordening voor haar gehele grondgebied een structuurvisie vast te stellen. In de structuurvisie moet de gemeente haar belangen zo concreet mogelijk formuleren en aangeven hoe zij deze belangen uitwerkt in concrete activiteiten en projecten. De structuurvisie Den Helder is de ruimtelijke vertaling van de strategische visie Den Helder 2020. Het

concept is in 2010 in vooroverleg gebracht. Bovendien is de visie volgens de wettelijke normen gedigitaliseerd en de zienswijze procedure op de ontwerp-structuurvisie en de plan-MER doorlopen. De vaststelling vindt begin 2011 plaats.

Bestemmingsplannen

In de besluitvorming over de Wet ruimtelijke ordening is bepaald dat vóór juli 2013 alle bestemmingsplannen minder dan tien jaar oud moeten zijn. De planning voor de actualisering van bestemmingsplannen speelt hierop in. Het betreft deels plannen die geactualiseerd moeten worden, omdat ze ouder dan 10 jaar zijn; deels zijn het plannen die nieuwe ontwikkelingen mogelijk moeten maken. In 2011 worden de volgende bestemmingsplannen ter vaststelling aangeboden aan de raad: stadshart centrum, Boatex, Willemsoord, De Dogger Noord-Oost, Landelijk gebied midden, Julianadorp Oost, stadshart Zuid, Defensie Buitenveld e.o., Kooypunt Noord, Westoever, Marineterrein De Nieuwe Haven. De bestemmingsplannen Nieuw Den Helder Midden, stationsgebied en Oud Den Helder worden in 2011 voorbereid om ze in 2012 in procedure te kunnen brengen. Uiteraard worden in de bestemmingsplannen ontwikkelingen meegenomen, zoals het projectbesluit 'Brouwerstraat 68-72' in het bestemmingsplan stadshart zuid.

Projectbesluiten

Bestemmingsplannen bieden het kader waaraan bouwplannen/initiatieven worden getoetst. Wanneer ontwikkelingen in een gebied worden voorzien, wordt hierop zoveel mogelijk in het bestemmingsplan ingespeeld. Desondanks zijn er initiatieven/bouwplannen die niet in het bestemmingsplan passen. De gemeente heeft dan de mogelijkheid tot het nemen van een projectbesluit. Artikel 3.23. Wet ruimtelijke ordening geeft ruimte om ontheffing te verlenen voor 'kleine gevallen'. Voor grotere initiatieven/bouwplannen is er de mogelijkheid tot het nemen van een projectbesluit (art. 3.10 Wro), waarmee het geldende bestemmingsplan (gedeeltelijk) buiten toepassing wordt verklaard. Een projectbesluit moet wel binnen een jaar worden opgenomen in een bestemmingsplan. Zoals elke gemeente maakt ook Den Helder in 2011 een dergelijk afweging voor initiatieven/bouwplannen die worden ingediend. Medio 2010 is nog geen zicht op bouwplannen, waarvoor in 2011 een dergelijke procedure moet worden gevolgd. Dit komt enerzijds omdat in de planning van nieuwe bestemmingsplannen al rekening is gehouden met mogelijke ontwikkelingen. Anderzijds zijn er geen initiatieven zover uitgekristalliseerd dat voorzien wordt dat een dergelijke procedure noodzakelijk is.

Beleid

Woningbouw

Prioritering en realisering van de woningbouwopgave vindt steeds plaats aan de hand van ontwikkelingen op de woningmarkt. Hoogste prioriteit wordt gegeven aan het bouwen van nulredenwoningen: initiatiefnemers worden gestimuleerd hier zoveel mogelijk op in te spelen. Met het oog op de temporisering van de woningbouw vindt per locatie/bouwplan een belangenafweging en beoordeling plaats aan de hand van de doelstellingen van de strategische visie, de uitgangspunten van de nota Wonen en de geldende bestemmingsplannen, alsmede het in 2010 tot stand gekomen regionaal actieprogramma (RAP) voor de regio Noord-Holland Noord met daarin onder meer de voor de deelregio Kop van Noord-Holland vastgelegde woningbouwafspraken, welke op grond van de provinciale woonvisie onverkort dienen te worden nagekomen.

Prestatieafspraken

In 2008 hebben Woningstichting en de gemeente Den Helder de prestatieafspraken ondertekend. In de prestatieafspraken is vastgelegd wat de partijen de komende jaren willen realiseren en wat ieders rol en verantwoordelijkheid daarin is. In 2010 vindt de evaluatie van de prestatieafspraken plaats. De ervaringen met deze prestatieafspraken moeten leiden tot geactualiseerde afspraken voor de komende periode. In 2011 worden ook met de twee andere woningcorporaties prestatieafspraken voorbereid en vastgesteld. Een belangrijk onderdeel van de prestatieafspraken zijn afspraken over de herstructurering van de woningvoorraad. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om nieuwbouw van woningen die aansluiten bij de vraag maar om het ontwikkelen van een sloop- en nieuwbouwprogramma dat een antwoord is op de krimp waar Den Helder de komende jaren mee te maken heeft.

Strandslag Drooghe Weert

Actiepunt uit de Nota Toerisme is om gezien de toegenomen bezoekersaantallen van de strandslagen in het algemeen, en de onbewaakte strandslag Drooghe Weert in het bijzonder, te beoordelen of uitbreiding van de faciliteiten van de Reddingsbrigade op dit strand noodzakelijk is. Een toename van het aantal bezoekers heeft echter ook gevolgen voor bijvoorbeeld de exploitatie en de voorzieningen. Dit is aanleiding om in 2010 te besluiten om een profielschets voor deze strandslag te maken in samenwerking met o.a. Landschap Noord-Holland, Hoogheemraadschap, SSN en de reddingsbrigade. De profielschets zal leidraad zijn voor toetsing van binnenkomende plannen die betrekking hebben op deze strandslag.

De west- en zuidrand van De Schooten

Prorail wil in het kader van haar project 'Prettig wachten op het station' de kwaliteit van de stationsomgeving verbeteren door het plaatsen van windschermen op de perrons, maar ook door maatregelen die de sociale veiligheid vergroten. Parallel hieraan zijn in 2010 door 's Heerenloo in samenwerking met de gemeente plannen gemaakt voor een groene invulling van de west- en zuidrand van De Schooten als natuurcompensatie voor de woningbouw van 't Laar in Julianadorp. Uitgangspunt is dat de natuurcompensatie in de vorm van aanplant van bomen in 2011 vorm krijgt.

Natura 2000 gebieden

Voor de door het ministerie van LNV aangewezen Europese Natura 2000 gebieden moeten beheerplannen worden opgesteld. Binnen de gemeentegrenzen van Den Helder zijn 3 Natura 2000 gebieden aangewezen: Waddenzee, Noordzeekustzone en Duingebied Den Helder - Callantsoog. Het Natura 2000 Beheerplan wordt door LNV in 2011 vastgesteld. Het is van belang de Helderse belangen hierin goed in te brengen. In elk beheerplan wordt namelijk opgenomen welke vormen van bestaand gebruik ongehinderd en zonder vergunningplicht hun doorgang (blijven) vinden in het gebied, welke vormen van bestaand gebruik met inachtneming van maatregelen doorgang vinden en voor welke vormen van bestaand gebruik een Natura 2000 vergunningplicht geldt.

Kustzone

Het investeringsbudget landelijk gebied (ILG) is een overkoepelende subsidieregeling voor de inrichting van het landelijk gebied. De provincie is trekker van deze regeling en coördineert via de ILG-gebiedscommissies de programma's en projecten. In de gebiedscommissie gaat de aandacht uit naar een drietal thema's in Den Helder. Het recreatieknooppunt De Helderse Vallei (zie programma Milieu), de ontwikkeling binnenduinrand Koegraspolder (kansen benutten in de binnenduinrand) en Julianadorp aan Zee (bijvoorbeeld ontwikkeling Duinzoom Zuid).

Jaarlijks kunnen subsidieaanvragen worden ingediend voor projecten die passen in de doelstellingen voor het ILG. De gemeente Den Helder ontving eerder subsidie voor de Helderse Vallei. Ook in 2011 worden, waar mogelijk, kansen benut om de realisering van de visie op het kustgebied mogelijk te maken.

Projecten

OS&O-terrein Huisduinen

De verwachting is dat in de tweede helft van 2010 met de ontwikkelaar een overeenkomst wordt gesloten voor de realisatie van woningbouw op het OS&O-terrein in Huisduinen. Uitgangspunt is dat daarmee in 2011 uitvoering gegeven wordt aan de in 2009 gepresenteerde ontwikkeling van dit terrein. Het streven is om in 2011 ook te starten met de restauratie van het Casino. De invulling is eind 2010 nog een punt van (haalbaarheids)onderzoek.

Julianadorp Oost

De planexploitatie voor het gebied Julianadorp Oost wordt in het najaar van 2010 vastgesteld. Tevens wordt met Woningstichting Den Helder een overeenkomst gesloten over de ontwikkeling van het gebied. In de besluitvorming vindt een afweging plaats van de fasering in relatie tot de ontwikkeling van de woningmarkt en de opgaven die de krimp de gemeente stelt. Vooralsnog is het uitgangspunt om begin 2011 te starten met de voorbereiding van de bouw van de eerste woningen.

De Dogger

In 2011 wordt op De Dogger de nieuwbouw van het ziekenhuis gerealiseerd. In het aangrenzende gebied vindt gefaseerde nieuwbouw plaats van woon-, werkeenheden.

De parkeervoorziening op het Vinkenterrein is in 2011 uitgebreid en verbeterd. Daarnaast wordt gewerkt aan de verdere inrichting van het terrein met o.a. een gymlokaal.

Kooypunt

De ontwikkeling van het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, de visie Heldair en het verkeer- en vervoerplan, alsmede de ontwikkeling van de vraag naar bedrijfslocaties vergen een nadere visie op de verdere ontwikkeling van bedrijventerrein Kooypunt. Het onderzoek daarnaar mondt uit in een projectopdracht voor de ontwikkeling van de derde fase van dit terrein.

In 2011 wordt gestart met herstructurering van het gebied Noorderhaven met de centrumvoorzieningen van 's Heerenloo. Ook wordt gestart met de bouw van 20 - 25 woningen in het cluster ten noordwesten van het centrumgebied.

Ombuigingen

Het waardepotentieel in de vastgoedportefeuille wordt gefaseerd over 4 jaar gerealiseerd. 2009 was het eerste jaar. Voor 2010 wordt uitgegaan van € 700.000, voor 2011 € 1 miljoen en afsluitend voor 2012 € 1,2 miljoen.

5.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Rijkswaterstaat
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Provincie Noord Holland
- Hoogheemraadschap
- Woningbouwcorporaties
- Regiogemeenten
- Zorgsector
- Zeestad
- Landschap Noord-Holland .

5.6 Wat gaat het kosten?

Programma 5 - Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-12.473	-11.467	-9.420	-9.668	-9.569	-9.157
Baten	11.357	7.851	7.926	8.352	6.973	6.552
Totaal programma voor bestemming	-1.116	-3.615	-1.495	-1.316	-2.596	-2.605
mutaties in reserves	-381	2.402	-30	-215	-186	-200
Totaal programma na bestemming	-1.497	-1.213	-1.525	-1.531	-2.782	-2.806

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 312.000 N)

Incidentele budgetten 2010	
Aanleg Zuiderhaaks	€ 1.020.000 V
Sloop/sanering Nieuwe Diep	€ 435.000 V
Invoering WABO	€ 60.000 V
Drooghe Weert	€ 230.000 V
Lagere incidentele subsidies 2010	€ 250.000 V
Doorlichting bezittingen	€ 300.000 V

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 590.000 N

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

In 2010 incidentele financiering voor:

Aanleg Zuiderhaaks (1.020.000 N) en project Nieuwe Diep (435.000 N) uit reserve bovenwijken.

Drooghe Weert (230.000 N) uit reserve Drooghe Weert

Grondexploitatie Pasteurstraat (199.000 N) uit algemene reserve.

In 2011 toevoeging exploitatieresultaat beheer panden Stadshart in reserve Stadshart. (116.000 N)

Programma 6: Verkeer en Vervoer

Portefeuillehouder: W. Turnhout- van den Bosch (wnd)

6.1 Inleiding

Het verkeer op de wegen van Den Helder neemt de komende jaren toe door de autonome en reguliere groei van het autobezit. Daarnaast wordt het vervoer van goederen vanuit en naar Den Helder intensiever door de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein Kooypunt, de haven en van het TESO-verkeer. In de tweede helft van 2010 zijn de verkeerskundige knelpunten geanalyseerd en oplossingen aangegeven die de bereikbaarheid en de doorstroming bevorderen. Dit vindt zijn neerslag in het gemeentelijke verkeer- en vervoerplan waarover rond de jaarwisseling 2010/2011 besluitvorming plaatsvindt.

6.2 Wat willen we bereiken?

We streven naar een verbetering en optimalisatie van de bereikbaarheid. Een infrastructuur die is afgestemd op de functie van centrumgemeente en die past bij de bevolkingsontwikkeling en de economische ontwikkeling. Een vermindering van het aantal verkeersonveilige locaties, een vermindering van het aantal verkeersknelpunten en het realiseren van ontbrekende schakels. Een verbetering van de parkeersituatie in de binnenstad. In het verkeer- en vervoerplan is in de tweede helft van 2010 met behulp van het verkeersmodel geconcretiseerd in welke mate de knelpunten in de verkeersdoorstroming die worden ervaren ook daadwerkelijk maatregelen behoeven.

6.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's.

- Parkeervisie/parkeernota (2009)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (verwachte vaststelling eind 2010)

6.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Middenweg

In het najaar van 2010 vindt de inspraakprocedure plaats op de door het college voorgestelde variant. Vervolgens gaat er een voorstel naar de gemeenteraad om het benodigde krediet beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de reconstructie van de Middenweg. In 2011 vindt de daadwerkelijke reconstructie plaats.

Noorderhaaks (tracé verlengde Breewijd)

In deze begroting is in een voorbereidingskrediet voorzien voor de planvoorbereiding voor de aanleg van de Noorderhaaks. De aanleg van deze weg wordt gezien als de beste oplossing voor het verminderen van de verkeersdruk op het kruispunt Veul en het verbeteren van de bereikbaarheid van het winkelcentrum De Riepel. In 2011 wordt het bestemmingsplan voorbereid en moeten de benodigde gronden worden verworven.

TESO-verkeer

In 2010 wordt het overleg met de provincie afgerond over de vormgeving van de afslagstrook bij het Molenplein, zodat naar verwachting de provincie de aanleg van de afslagstrook in 2011 uitvoert. De aanleg van de afslagstrook is een maatregel die de doorstroming van het TESO-verkeer moet bevorderen.

Parkeergarages

In 2011 vinden de voorbereidingen plaats voor de bouw van een nieuwe parkeergarage aan het Julianaplein (zie ook programma Stedelijke Vernieuwing) en de verbouw van de parkeergarage Sluisdijk. De raad ontvangt een verzoek tot het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet rond de jaarwisseling 2010/2011.

Gele routevariant

Het onderzoek naar de mogelijkheden/haalbaarheid van de gele routevariant wordt in 2011 afgerond. Het onderzoek maakt deel uit van het programma havenontwikkeling (zie programma Economische Ontwikkeling).

Oostoeverweg-N99

Rijkswaterstaat start in 2011 met de aanleg van een rotonde op de aansluiting Oostoeverweg-N99.

Openbaar vervoer

De aansluiting van de bussen op de aankomsttijden van de trein is, vooral bij station Zuid, steeds een aandachtspunt. In de gesprekken met de provincie (als aanbesteder) en de vervoerder (Connexxion) staat dit steeds op de agenda. Een goede busverbinding van Julianadorp naar het stadshart en station Den Helder Zuid moet geborgd blijven.

Intensiveringen

De uitvoering van de Parkeervisie is op hoofdlijnen financieel vertaald in de begroting.

6.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Europese, Rijks-, provinciale en regionale overheden
- Samenwerkingsverbanden
- Vervoerders
- Marktpartijen
- Bedrijfsleven

6.6 Wat gaat het kosten?

Programma 6 - Verkeer en vervoer						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-2.140	-2.594	-2.360	-2.651	-2.686	-2.697
Baten	1.203	1.641	1.361	1.389	1.418	1.446
Totaal programma voor bestemming	-937	-952	-1.000	-1.262	-1.268	-1.252
mutaties in reserves	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	-937	-952	-1.000	-1.262	-1.268	-1.252

Intensiveringen

Voor de aanleg van de Noorderhaaks (tracé Verlengde Breewijd) is een bestemmingsreserve opgenomen. Een deel van de middelen € 75.000 is in de exploitatie opgenomen om de planvoorbereiding te kunnen starten.

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 47.000 N)

Incidentele budgetten 2010

Verkeer Riepel	€ 75.000 V
Kruispunt Veul	€ 100.000 V
Parkeerbeleid: cf. parkeervisie neemt budget toe	€ 458.000 N
Hogere inkomsten parkeren (vjn08)	€ 260.000 V

Programma 7: Milieu

Portefeuillehouder: P. Bruin (wnd)

7.1 Inleiding

Binnen dit programmaonderdeel voeren we de door het Rijk aan het gemeentebestuur opgedragen wettelijke milieutaken uit. Een en ander met het oog op de instandhouding en de verbetering van de kwaliteit van het de leefomgeving. Dit product omvat o.a. de bescherming en sanering van de bodem, het water en de atmosfeer, de inzameling van afvalstoffen en afvalwater via de riolering, de beheersing van geluidhinder, het voeren van een klimaatbeleid en de bescherming tegen overlast. De ambitie van de gemeente Den Helder is ook zich te profileren als een gemeente die op het gebied van duurzaamheid een voorbeeldfunctie heeft. Zo biedt de haven van Den Helder kansen voor de offshore energy, met name offshore wind. De aanwezige kennisinstututen, de ligging aan het continentaal plat en de aanwezigheid van de luchthaven versterken deze positie

7.2 Wat willen we bereiken?

Duurzaamheid

In de nota Duurzaamheid zijn de ambities van Den Helder ten aanzien van duurzaamheid weergegeven. Den Helder wil bijdragen aan een beter milieu door CO2 uitstoot te verminderen. Een beter milieu voor mens en dier krijgt vorm door gebruik van innovatieve technieken (bijv. bodemwarmte (WKO), LED en lantarenpalen met zonnepanelen), maar ook door bijvoorbeeld bij inkoop, aanbestedingen, planvorming etc. criteria van duurzaamheid mee te nemen. Naast het geven van het goede voorbeeld willen wij de burgers van Den Helder door middel van burgerparticipatie stimuleren bij te dragen aan de duurzaamheid. Tevens willen we het energieverbruik terugdringen via innovatieve (bouw)projecten en uitvoering geven aan het Klimaatconvenant afgesloten met het rijk en de provincie door maatregelen op het gebied van duurzaam bouwen en duurzame stedenbouw, gericht op energiereductie en 'groene stroom'.

Bodembeleid

Risico's voor de volksgezondheid als gevolg van de bodemkwaliteit weg nemen en stagnatie in de stedelijke ontwikkelingen door verontreinigde bodems voorkomen.

Geluid- en luchtbeleid

Voldoen aan de wettelijke normen, onder meer door uitvoering te geven aan de Nota Geluidbeleid en het Besluit Luchtkwaliteit 2005.

Waterbeheer

Het ontwikkelen van een veilig, ecologisch gezond watersysteem met een hoge belevingswaarde. In het uitvoeringsprogramma van 'Waterbreed, waterplan voor Den Helder' is een maatregelenpakket voor de binnenwateren van Den Helder met bijbehorende planning opgenomen, welke samen met het Hoogheemraadschap wordt uitgevoerd.

Afval

Stimuleren van een duurzame en efficiënte afvalinzameling.

7.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Nota Duurzaamheid (2010)
- Klimaatkoord Gemeenten en Rijk 2007-2011
- Bodembeheerplan Den Helder
- Meerjaren Ontwikkelingsprogramma 2010-2014
- Waterbreed, waterplan voor Den Helder.

7.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzaamheid

Den Helder heeft de ambitie zich te profileren als duurzame gemeente en als vestigingsplaats voor bedrijvigheid in de sectoren duurzame energie en kennistechnologie. De begin 2010 vastgestelde nota Duurzaamheid omvat allerlei maatregelen die de komende jaren worden uitgevoerd. Belangrijk in dit kader is ook informatie en kennisoverdracht en vertaling naar de uitvoeringspraktijk van het duurzaamheidsbeleid. In dit kader willen wij initiatieven van burgers op dit gebied stimuleren. Daarnaast is in 2011 het duurzaam inkopen en aanbesteden uitgangspunt. Het College heeft in 2007 de deelnameverklaring Duurzaam inkopen van AgentschapNL (destijds SenterNovem) ondertekend. Hiermee wordt gestreefd naar 75% duurzaam inkopen in 2010 en 100% duurzaam inkopen in 2015. Duurzaam inkopen wil zeggen dat bij inkopen en aanbestedingen van de productgroepen waarvoor door AgentschapNL criteria zijn opgesteld, de minimumeisen moeten worden toegepast. Doelstelling is om in 2011 minimaal 75% duurzaam in te kopen. Burgerinitiatieven hieromtrent honoreren we.

Helderse Vallei

In 2011 wordt met de Stichting Helderse Vallei het beleidsgestuurde prestatiecontract voor de periode 2012-2014 opgesteld. Het doel is De Helderse Vallei te ontwikkelen tot een recreatieknooppunt en één van de hoofdcentra binnen het netwerk van Waddenwerelderfgoedcentra. Tevens dient te worden toegewerkt naar een rol voor De Helderse Vallei in het bewustwordingsproces bij bewoners, toeristen en recreanten rond de verduurzaming van Den Helder en mogelijk van de Kop van Noord-Holland.

Subsidieregeling energiebesparing

Ter ondersteuning van het gemeentelijke klimaatbeleid stelt de provincie gedurende 2008 t/m 2012 jaarlijks een budget beschikbaar aan de gemeente voor energiebesparende maatregelen en duurzame energie toepassingen binnen de bestaande woningbouw van Den Helder. Wanneer de provincie Noord-Holland in 2011 dit budget beschikbaar stelt, wordt ook voor 2011 de gemeentelijke subsidieregeling vastgesteld en uitgevoerd.

Bodem

Om risico's voor de volksgezondheid als gevolg van de bodemkwaliteit te voorkomen worden humane spoedlocaties onderzocht en zonodig gesaneerd. De provincie stelt ISV middelen beschikbaar voor bodemonderzoek en sanering om stagnatie in de stedelijke ontwikkeling als gevolg van bodemverontreiniging te voorkomen. Daarbij wordt de nazorg van oude saneringen uitgevoerd en wordt een bodeminformatiesysteem actueel gehouden voor informatievoorziening richting burgers en belanghebbenden. In 2011 wordt uitvoering gegeven aan werkzaamheden in het kader van het bodemprogramma 2010-2014 zoals actualiseren van de bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan in overleg met belanghebbenden (o.a. Defensie en de provincie). Een onderzoek en sanering van vijf spoedlocaties, een nader onderzoek Kop Beatrixstraat, sanering van de locaties Molenplein, Bassingracht, Bakker Breetstraat, Pasteurstraat en de nazorg locatie Gasfabriek.

Uitvoering Waterbreed projecten

Het programma Waterbreed is door de gemeente en het Hoogheemraadschap in 2005 vastgesteld met als doel het realiseren van een veilig, ecologisch gezond binnenwatersysteem met een hoge belevingswaarde. De uitvoering is in volle gang. Door de provincie is een subsidie uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) toegekend voor de uitvoering van projecten. Een nieuw peilbesluit is in voorbereiding. In het kader van het programma Waterbreed worden in 2011 de volgende projecten uitgevoerd:

het doortrekken van de kanoroute naar de Stelling Den Helder, het scheiden van het agrarisch watersysteem van het stedelijk watersysteem, het verbinden van de drain Huisduinen met de duinrel Huisduinen (Kerkhofsloot).

Geluidbeleid

In 2011 wordt de nota lokaal geluidbeleid en de nota hogere waarden ter vaststelling voorgelegd.

Afval

In 2011 geeft de HVC uitvoering aan de inzameltaken van afval. De HVC speelt met de verwerking van afval in op het verkrijgen van een optimaal rendement. Zij zijn daarmee op een innovatieve wijze

bezig met het duurzaam verwerken van afval. De HVC richt zich daarbij vooral op de energie opwekking uit afval en verkleinen van het residu. Met de HVC worden ook afspraken gemaakt over de levering van het groen afval, dat vrij komt bij het onderhoud van het openbaar groen. De HVC gebruikt dit afval voor de opwekking van energie in een biovergasser.

7.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Projectontwikkelaars
- Woningbouwcorporaties
- Provincie en rijk (Agentschap)
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Huisvuilcentrale Alkmaar.

7.6 Wat gaat het kosten?

Programma 7 - Milieu						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-12.297	-13.765	-13.331	-13.353	-13.618	-14.020
Baten	13.546	14.085	13.701	13.909	14.224	14.318
Totaal programma voor bestemming	1.249	320	369	557	606	297
mutaties in reserves	-1.102	101	115	24	-24	301
Totaal programma na bestemming	147	421	484	581	582	598

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(€ 63.000 V)

Afval

In 2010 heeft de gemeente de afvalverwerking uitgeplaatst naar de HVC. Op het moment van het opstellen van de begroting 2011 waren de financiële effecten als gevolg van de uitplaatsing nog niet in de begroting 2010 verwerkt. Deze zijn meegenomen in de 2^e rapportage 2010.

De belangrijkste afwijkingen op dit product zijn:

Er vindt een verschuiving plaats van interne uren (2.162.000 V) naar leveranties derden (HVC) (2.048.000 N) € 114.000 V

Wegvallen tractiekosten vanwege overname voertuigen en materiaal door HVC € 291.000 V

Het voordeel van de overeenkomst met de HVC wordt doorgegeven aan de burger. Vanaf 2010 is een tariefsverlaging afvalstoffenheffing doorgevoerd. € 628.000 N

Eerder al werd de taak bedrijfsafval afgestoten. De gemeente kan hiervoor geen heffing meer in rekening brengen. De inkomsten komen te vervallen € 165.000 N

Hogere onttrekking uit de equalisatiereserve afval door o.a. doorrekening achterblijvende overhead a.g.v. de uitplaatsing (400.000N), wegvallende inkomsten bedrijfsafval (165.000N) en overig (116.000N) € 681.000 V

Riool

Meer toerekening van uren door Stadsbeheer (€ 136.000) en ingenieursbureau RWO (€ 60.000) vanwege toename rioleringswerken € 196.000 N

Een lagere dotatie aan de voorziening € 63.000 V

Toename kapitaallasten rioleringswerken (cf GRP) € 51.000 N

Reguliere tariefsverhoging rioolheffing € 221.000 V

Overig

Toename subsidieverstrekking aan Bezoekerscentrum Helderse Vallei (zie ook programma onderwijs en jeugd.)	€ 217.000 N
Meer toegerekende uren voor bodemonderzoek/-sanering	€ 67.000 N

Programma 8: Onderwijs en Jeugd

Portefeuillehouder: wethouder W. Turnhout – van den Bosch

8.1 Inleiding

“Alle kinderen en jongeren in Den Helder moeten zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, verantwoordelijke, zorgzame, competente en democratisch ingestelde inwoners van onze stad”.

De gemeente richt zich op het realiseren van de doelstellingen die voortkomen uit deze visie. De Wet op de Jeugdzorg (2005) is geëvalueerd en de rijksoverheid geeft gemeenten steeds meer de centrale rol in de zorg voor de jeugd, niet alleen in het preventief jeugdbeleid, maar ook in de zorg die nu nog bij de provincies is ondergebracht. Gemeenten krijgen op termijn de taak om de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugd te dragen. Daarvoor moet de komende jaren voldoende bestuurskracht en kwaliteit worden ontwikkeld. Samenwerking in regionaal verband met gemeenten, onderwijs en zorg is daarbij noodzakelijk. In het Bestuurlijk Overleg Jeugd, Onderwijs & Zorg (het BO-JOZ) werken gemeenten, het onderwijs en de welzijns- & jeugd(gezondheidszorg-) instellingen samen om aan de hand van het Regionaal Beleidsplan efficiënt en effectief uitvoering te geven aan het preventief jeugdbeleid.

8.2 Wat willen we bereiken?

Wij willen met ons integrale onderwijs- en jeugdbeleid bereiken dat er een sluitende keten van onderwijs- en jeugd(gezondheids)zorgvoorzieningen, waaronder de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), dat waarborgt dat geen kind en geen jongere buiten de boot valt. We streven naar een aanbod van sport, cultuur en vrije tijdsbesteding dat bereikbaar en toegankelijk is voor alle kinderen en jongeren en maximale ontplooiingskansen biedt. We realiseren jongerenparticipatie. We willen adequate huisvesting van alle scholen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs als voorwaardenscheppende bijdrage aan kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen. We willen brede scholen en een HBO aanbod dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de stad.

8.3 Het beleid m.b.t. betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Kadernotitie gemeentelijk onderwijsbeleid en integraal jeugdbeleid 'Leren doe je overal'(2005)
- Kadernota Onderwijs- en Welzijnsaccommodaties 2006 – 2020 'Samen voor Kwaliteit' (2005)
- Breedtesportplan 2005-2009 (Helder(s) Samenspel)
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Den Helder (2004)
- Beleidsprogramma Antilliaanse en Arubaanse Nieuwediepers 'Ban Yuda Otro', 2006-2008
- Integrale en sluitende aanpak van het Voortijdig Schoolverlaten in Den Helder (2002)
- Beleidsnota educatie 2007-2010
- Rijksbeleid wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie/ Uitvoeringsnotitie OKE 2011
- Nota Integraal Jeugdbeleid (2008)
- Regionaal Beleidsplan Bestuurlijk Overleg Jeugd, onderwijs en zorg (juli 2009).

8.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Centrum voor Jeugd en gezin

Het Centrum voor Jeugd en gezin moet een laagdrempelige voorziening zijn die toegankelijk is voor alle ouders en jongeren met opvoed- of opgroeioproblemen. Voor de ontwikkeling van het CJG is een goede (regionale) afstemming van de zorgcoördinatie met het Veiligheidshuis, de zorgadviesteams in het onderwijs, de aanpak zwerfjongeren etc. erg belangrijk. Deze afstemming maakt onderdeel uit van de wettelijke regierol voor de gemeenten in de jeugdketen, die naar verwachting nog in 2010 in de Wet op de jeugdzorg wordt verankerd. De regionale aanpak kindermishandeling (RAAK) en het opvoedprogramma Triple P krijgen in 2011 een plek binnen de uitvoeringsorganisaties die met kinderen en jongeren werken.

Wettelijke borging Zorg- en adviesteams (ZAT's)

Bij het vroegtijdig signaleren en voorkomen van ernstige problematiek speelt het onderwijs een belangrijke rol. Om de kabinetsdoelstelling van 100% dekking van goedwerkende Zorg- en adviesteams in 2011 in alle onderwijssectoren te kunnen realiseren en ervoor te zorgen dat jeugdigen tijdige en passende zorg krijgen, overweegt de rijksoverheid de zorg in en om de school wettelijk te vast te leggen in de onderwijswetgeving en in het wetsvoorstel 'Centra voor Jeugd en Gezin en regierol van gemeenten in de jeugdketen'. Daarin krijgt de gemeente de wettelijke regierol op het maken van de afspraken voor zorg in en om de school. In de Kop van Noord-Holland functioneren in de verschillende onderwijssectoren Zorg- en adviesteams. Vooruitlopend op deze wetgeving werken wij in het Bestuurlijk Overleg Jeugd, Onderwijs en Zorg (BO-JOZ) Kop van Noord-Holland in 2011 samen om de doelstelling van het kabinet in de Kop van Noord-Holland te realiseren.

Jeugdzorg

De vraag naar jeugdzorg is de afgelopen jaren gegroeid (7,5% in 2008 en 2009). Dat vergt een kanteling in de aanpak die is ingezet met de oprichting van de CJG's. Naar aanleiding van de Evaluatie van de Wet op de Jeugdzorg wordt een herziening van de wetgeving op het gebied van zorg voor de jeugd verwacht. In 2011 vormen de afspraken van het bestuursakkoord 'Samen aan de slag' (2007) tussen Rijk en gemeenten nog het kader voor de gemeentelijke inzet in het preventief jeugdbeleid. De ruimte in dit bestuursakkoord en het afsprakenkader tussen Rijk en provincies (2009) willen wij benutten om met de provincie afspraken te maken over het versterken van het lokale domein en het investeren in de voorbereiding van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg.

Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE)

Wij willen dat alle jonge kinderen gebruik kunnen maken van kwalitatief goede, betaalbare voorzieningen in de voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij leggen wij een relatie met de brede schoolontwikkeling. Per 1 augustus 2010 trad de nieuwe wet OKE (wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) in werking. In hoofdlijnen betreft de wet drie maatregelen waarvoor gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid (plicht) krijgen: (1) 'Kwaliteitsimpuls voor peuterspeelzalen', (2) 'Financieel toegankelijke peuterspeelzalen' en (3) 'Breder en beter aanbod van VVE, verbetering van toeleiding'. De specifieke regeling onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt door het Rijk voor vier jaar gecontinueerd. De inwerkingtreding van de wet OKE vereist een intensivering van het beleid op het terrein van onderwijsachterstanden, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang.

Jongeren I-Plaza

In 2011 geven wij nader vorm aan jongerenparticipatie. Zo onderzoeken wij of een Jongeren Plaza (digitaal en/of fysiek) past binnen de huidige lokale, maatschappelijke situatie van jongeren. Middels een digitaal platform (website) willen we in 2011 jongeren niet alleen meer betrekken bij hun leefomgeving en bij de politiek, maar ook voorzien in de beantwoording van (hulp)vragen op het gebied van zorg, vrije tijd, scholing, werk en inkomen.

Brede schoolontwikkeling

Brede scholen leveren een bijdrage aan het vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen. Het stimuleren van de brede schoolontwikkeling heeft in 2011 prioriteit. Er wordt ingezet op het vergroten van het aantal brede scholen in de gemeente, waarbij de huidige brede school aan de IJsselmeerstraat gaat fungeren als rolmodel voor nog te ontwikkelen brede scholen.

HBO in Den Helder

De Noordelijke Hogeschool Leeuwarden start in 2011 met een HBO opleiding offshore wind. Op het gebied van nautisch maritiem onderwijs vindt er door het ministerie van Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur een landelijke herverdeling plaats. Wij verwachten dat Den Helder in aanmerking komt voor HBO onderwijs ook op dat terrein. Het ROC start samen met de defensie vaarschool waarschijnlijk een nautisch/maritieme MBO opleiding.

8.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Schoolbesturen van het primair, voortgezet en beroepsonderwijs, peuterspeelzalen & Kinderopvangorganisaties
- Jeugd(gezondheids)zorginstellingen,
- Welzijnsinstellingen (in het BO-JOZ)
- Politie & justitie
- Ontwikkelingsbedrijf NHN
- Kamer van Koophandel
- Zeestad
- Marinebedrijf (incl. Marinemuseum en Traditiekamer)
- Organisaties op het gebied van sport en cultuur, verenigingen, vrijwilligers.

8.6 Wat gaat het kosten?

Programma 8 - Onderwijs en jeugd						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-9.916	-11.222	-11.508	-12.253	-12.499	-12.555
Baten	2.024	2.042	1.941	1.941	1.941	1.941
Totaal programma voor bestemming	-7.892	-9.180	-9.567	-10.312	-10.557	-10.614
mutaties in reserves	-813	-832	307	661	723	546
Totaal programma na bestemming	-8.705	-10.013	-9.260	-9.651	-9.835	-10.068

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(753.000 V)

Hogere Subsidie Bezoekerscentrum Helderse Vallei	€ 193.000 N
Aframen budgetten Groene Poolster	€ 305.000 V
Hogere uitvoeringskosten onderwijshuisvesting	€ 75.000 N
Lagere subsidie doordecentralisatie onderwijshuisvesting	€ 80.000 V
Onderwijshuisvesting hogere kapitaallasten onderwijskundige vernieuwing	€ 195.000 N

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 280.000 N

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

Incidentele toevoeging in 2010 aan reserve Pasteurstraat	€ 960.000 V
Incidentele toevoeging in 2010 aan reserve jongeren informatie website	€ 104.000 V
Hogere dotatie reserve onderwijshuisvesting	€ 120.000 V
Lagere onttrekking kapitaallasten bezoekerscentrum	€ 32.000 N

Programma 9: Cultuur

Portefeuillehouder: wethouder W. Turnhout - van den Bosch

9.1 Inleiding

Cultuur definieert in belangrijke mate het karakter, de sfeer en de uitstraling van de stad. Het cultuurhistorisch erfgoed en de culturele potenties van de stad dienen dan ook te worden benut en ontwikkeld.

Het doel van het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid is het vergroten van de Helderse deelname aan en 'consumptie' van culturele activiteiten in welke vorm dan ook. Het programma cultuur omvat daartoe het initiëren en in stand houden van culturele voorzieningen en activiteiten in de meest brede zin. Behoud van draagvlak voor en deelname aan kunst en cultuur in de stad vragen om een aanbod, dat zo goed mogelijk aansluit op de vraag van de Helderse bevolking én de bezoekers van de stad. Daarbij dient oog te zijn voor de zich wijzigende samenstelling van de bevolking. Het zoeken naar en benutten van de kansen om dat evenwicht te bereiken is een van de grote uitdagingen bij het formuleren van nieuw kunst- en cultuurbeleid voor de komende jaren, mede gelet op en dus ondanks de ook in deze sector niet te vermijden bezuinigingen.

Een stevige Helderse identiteit op het gebied van kunst en cultuur staat niet op zichzelf, maar moet bijvoorbeeld één van de belangrijkste dragers worden voor kwaliteit van ruimtelijke plannen. Het behouden, ontwikkelen, versterken en integreren van kunst- en cultuurelementen in de ruimtelijke plannen van Den Helder draagt in hoge mate bij aan de kwaliteit van de woon-, leef- en werkomgeving. Onze doelstelling is om dit soort elementen in een zo vroeg mogelijk stadium in de ontwerpen voor de bebouwde en niet bebouwde ruimte te integreren. Kunst en (architectonische) vormgeving die zo deel gaan uitmaken van het ruimtelijke beeld van Den Helder moeten ambitieus én realistisch zijn.

9.2 Wat willen we bereiken?

We willen met ons cultuurbeleid het volgende bereiken. Het versterken van de betrokkenheid van de bewoners bij de Helderse samenleving en bij deelname aan culturele activiteiten. We streven naar een toename van de bewustwording, behoud en versterking van het draagvlak voor cultuur en het cultureel erfgoed. We versterken het gevoel van een goede en prettige leefomgeving met kunst- en cultuurelementen, waardoor bewoners en bezoekers zich daar fijner voelen en de leefbaarheid wordt vergroot. We benutten maximaal de culturele en cultuurhistorische potenties van Den Helder, waaronder (nautische) monumenten, kunst- en natuurproject De Nollen, de ontwikkeling van broedplaatsen voor kunstenaars, als ook historisch-geografische, archeologische en landschapselementen en kunst en culturele evenementen in de openbare ruimte. De culturele potenties en cultuurhistorische waarden van de stad benutten en versterken we ter verbetering van de kwaliteit van ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen in de stad. We streven naar het behoud van een goed bereikbare bibliotheekfunctie per wijk en we bieden maximale mogelijkheden voor brede educatieve ontwikkeling van kinderen. We verbeteren de kwaliteit van toerisme en recreatief verblijf door een directe koppeling met de culturele waarden in de stad. Den Helder wil bijdragen aan een verbetering en bestendiging van het culturele klimaat in de regio. Dat doen we door inwoners en bezoekers van de stad een zo breed mogelijk en aantrekkelijk cultureel aanbod te bieden en door de uitstraling van Den Helder als regionaal cultureel centrum te verbeteren.

9.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Kadernota cultuur 'Horen, zien en ..... beleven' (2007)
- Bibliotheekvisie Den Helder (2007)
- Beleidsnota Cultuurhistorische Waarden Den Helder (2004)
- Nota Broedplaatsen (2009)
- Evaluatie van de kadernota cultuur vindt plaats in het najaar van 2010.

9.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuurhistorie

In 2010 hebben wij gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van bij de Helderse cultuurhistorie betrokken organisaties om uitvoering te geven aan de beleidsnota 'Cultuurhistorische Waarden Den Helder' uit 2004. Dit resulteert in het Uitvoeringsprogramma Helders erfgoed. Hiermee geven wij resultaatgericht uitvoering aan doelen en projecten op het gebied van het Helders erfgoedbeleid voor de sectoren nautisch erfgoed, militair erfgoed en overig Helders erfgoed.

Herijking nota 'Horen, zien en ..... beleven'

Nadat de kadernota cultuur is geëvalueerd en in het licht van het Coalitieprogramma en de bezuinigingen nogmaals is geijkt, volgt in 2011 verdere uitvoering van het cultuurbeleid. De toekomstige demografische ontwikkelingen van de stad (krimp met een relatieve groei van het aantal senioren) vormen daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Er komt vanaf 2011 hernieuwde aandacht voor toepassingen van kunst in de openbare ruimte. Naast kunst bij bouw- of infrastructurele werken gaat het ook om het bij stedenbouwkundige en architectonische vormgevingsprocessen van meet af aan creëren van logische en samenhangende ruimten voor toepassing van kunst. Om dit te stimuleren wordt onder meer de vastgestelde 'procentregeling' gehanteerd.

Culturele Programmering

De culturele programmering in het stadshart moet naar een hoger niveau om daarmee een bijdrage te leveren aan de vitalisering van het stadshart en het versterken van de uitstraling van Den Helder in het algemeen. In 2011 willen wij de culturele programmering verder uitwerken en vormgeven en daarbij de rol van publieke en private partners intensiveren. Bedoelde programmering is één van de kernonderdelen van de sociaal- economisch-culturele paragraaf van het Uitwerkingsplan Stadshart.

Ondersteuning van kunsteducatie, erfgoededucatie en media-educatie

Wij onderzoeken samen met de provincie en Triade hoe de steunfunctie er in de toekomst uit gaat zien als gevolg van het wegvallen van de provinciale financiering.

9.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

Iedereen die op dit moment of in de toekomst op welke manier, in welke vorm en in welk verband ook, gesubsidieerd of niet, actief is op het terrein van zowel professionele als amateur kunst- en cultuurbeoefening en de ondersteuning daarvan.

9.6 Wat gaat het kosten?

Programma 9 - Cultuur						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-6.345	-6.126	-6.026	-6.038	-6.102	-6.180
Baten	79	51	51	51	51	51
Totaal programma voor bestemming	-6.266	-6.075	-5.975	-5.986	-6.051	-6.129
mutaties in reserves	56	0	75	15	0	0
Totaal programma na bestemming	-6.210	-6.075	-5.900	-5.971	-6.051	-6.129

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011(174.000 V)

Incidenteel 2011: waarderingssubsidie Nautische monumenten € 75.000 N

Vrijval kapitaallasten historische gebouwen € 219.000 V

Hogere subsidie schouwburg (indexering) € 47.000 N

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

Incidentele financiering voor waarderingssubsidie Nautische Monumenten uit reserve monumenten (75.000 V)

Programma 10: Sport & vrije tijd

Portefeuillehouder: wethouder W. Turnhout - van den Bosch
wethouder K. Visser

10.1 Inleiding

Sport speelt een belangrijke rol in de Helderse samenleving. Aan sport beleef je plezier, maar het is al jaren een middel om andere doelen te bereiken. Sport draagt bij aan de volksgezondheid, maatschappelijke participatie en integratie. Daarom willen wij dat (nog) meer inwoners van onze stad gaan sporten. Wij zetten ons in om deelname aan sport te stimuleren en te faciliteren.

De jeugd is een belangrijke doelgroep van lokaal sportstimuleringsbeleid, omdat sport & beweging een belangrijke bijdrage levert aan de motorische, sociale en mentale ontwikkeling van opgroeiende kinderen en jongeren. Bij de inrichting van de buitenruimte bij nieuwbouwprojecten streven we ernaar kleinschalige sport- en speelvoorzieningen voor jonge kinderen te realiseren. Door sportfaciliteiten binnen en buiten te creëren wordt het aantrekkelijker om in de gemeente te wonen en te werken. (Openlucht-)recreatie is een belangrijk aandachtsgebied in het kader van de ontwikkeling van Den Helder. Dit onderdeel is opgenomen in het Programma Economische ontwikkeling.

10.2 Wat willen we bereiken?

Met het beleid ten aanzien sport en recreatie willen we bereiken dat er een brede, actieve sportbeoefening door de Helderse bevolking mogelijk is en dat er een hogere deelname van specifieke doelgroepen plaatsvindt. Den Helder heeft aantrekkelijke, functionele, schone en veilige sportvoorzieningen. Er vindt een evenwichtige verdeling van gemeentelijke middelen over de Helderse sportclubs plaats en een versterking van de openluchtrecreatie (zie Programma economische ontwikkeling).

10.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Kadernota Lokaal Sportbeleid 'Wat ons beweegt' 2006
- Kadernota Onderwijs- en Welzijnsaccommodaties 2006 – 2020 'Samen voor Kwaliteit'
- Sportbesluit, tarieven en subsidies sportverenigingen (1 februari 2010)
- Kadernota Recreatie & Toerisme.

10.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren sportbeleid

Wij hebben een sportmonitor uitgevoerd om na te gaan of wij onze doelstellingen op het gebied van sport bereiken. De uitkomsten van de monitor gebruiken wij om in 2011 de huidige kadernota 'Wat ons beweegt' te actualiseren.

Uitvoering sportbesluit

Het sportbesluit van 2 februari 2010 heeft voor sportverenigingen consequenties voor de tarieven van sportaccommodaties en subsidies. De verenigingen worden geïnformeerd over de nieuwe deelsubsidieverordening 'Subsidieverlening aan sportverenigingen' en nieuwe huurcontracten worden opgesteld. In het verlengde van het sportbesluit investeren wij op diverse sportparken o.a. in kunstgrasvelden en een nieuwe wielervedbaan. Sportpark Julianadorp krijgt een upgrade op dezelfde locatie.

Gymzaal Vinkenterrein

De bouw van deze voorziening in 2011 betekent de realisatie van vervangende ruimte voor de gesloopte zaal aan de Polderweg (brandweerkazerne). Naast de scholen kunnen in de avonden ook instellingen en verenigingen gebruik maken van deze zaal. De exploitatie wordt uitbesteed.

10.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Helderse sportverenigingen
- Particuliere aanbieders
- Sportservice Den Helder
- Sportfederatie Den Helder
- Zwembad De Schots
- Stichting Aangepast Sporten
- Strandpaviljoenhouders
- Reddingsbrigade Den Helder
- VVV
- Recreatieondernemers.

10.6 Wat gaat het kosten?

Programma 10 - Sport en vrije tijd						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-4.281	-4.552	-4.928	-5.007	-5.045	-5.053
Baten	1.322	808	823	601	601	601
Totaal programma voor bestemming	-2.959	-3.744	-4.106	-4.407	-4.444	-4.452
mutaties in reserves	-377	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	-3.336	-3.744	-4.106	-4.407	-4.444	-4.452

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011 (€ 362.000 N)

Incidentele budgetten 2010:

Incidenteel budget 2010 Brede School € 191.000 V

Lagere kapitaallasten binnen programma € 46.000 V

Nieuwbouw zwembad: toename budget € 412.000 N

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 175.000 N

Programma 11: Zorg en maatschappelijke dienstverlening

Portefeuillehouder: Wethouder W. Turnhout - van den Bosch

11.1 Inleiding

Het doel van dit programma is dat iedereen mee kan doen in de samenleving.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft negen kaders aan voor een samenhangend ondersteuningsbeleid dat gericht is op eigen verantwoordelijkheid, eigen redzaamheid, potenties van mensen en het activeren van burgers tot hulp voor elkaar. Omdat het bevorderen van participatie gaat over redzaam zijn, op actieve wijze meedoen aan de samenleving en zo lang mogelijk je eigen huishouden voeren in een leefbare buurt met toegankelijke voorzieningen, raakt de Wmo vrijwel elk maatschappelijk veld.

Voor het maatschappelijke voorzieningenniveau hanteren we vier samenhangende kerndoelen: redzaamheid, participatie, burgerschap en cohesie. Trapsgewijs vormen deze vier doelen de niveaus waarop burgers iets (gaan) doen in de samenleving. In een zo vroeg mogelijk stadium bieden we maatschappelijke partners en burgers, al of niet georganiseerd mogelijkheden en ruimte om daarin zo veel als mogelijk te participeren en met ons samen te werken. Het Wmo platform fungeert als klankbordgroep en podium voor uitwisseling, meningsvorming en advisering met betrekking tot inhoud en uitvoering van het lokaal sociaal beleid.

Het kabinet maakt een strikt onderscheid tussen 'zorg' en 'maatschappelijke ondersteuning'. Met pakketverkleiningen wordt de AWBZ steeds meer beperkt tot langdurige (medische) zorg voor chronisch zieken, gehandicapten, chronisch psychiatrische patiënten en ouderen. Overheid, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en patiëntenorganisaties denken na over een geheel andere uitvoering van de AWBZ. Het huidige stelsel is op de langere termijn niet meer betaalbaar door vergrijzing, minder jongeren en minder werkenden. Er ligt een plan om de uitvoering niet meer door zorgkantoren, maar door zorgverzekeraars te laten doen. Ook de indicatiestellingen gaan op de schop. Om het indicatieproces (ook voor de jeugdzorg) eenvoudiger te maken is het plan om veel meer in de eerste lijn te indiceren en zorgaanbieders, huisartsen en wijkverpleegkundigen er een actievere rol bij te geven. Zij beschikken immers over de (medische) gegevens van cliënten. Daarmee kunnen zij niet alleen helpen bij de indicatieaanvraag, maar ook digitaal een indicatieadvies uitbrengen. Omdat uiteindelijk eind 2011 de helft van alle toegekende indicaties op deze manier tot stand moeten komen moet ook de positie en rol van de gemeente (en het Wmo loket) in deze keten duidelijk zijn. Omdat de compensatiemiddelen Pakketmaatregel AWBZ per 2011 aan de integratie-uitkering toegevoegd zijn, is dat het aangewezen budget om de benodigde ondersteuning te financieren.

Het CIZ, dat nu de Wmo indicaties uitvoert voor de gemeente, wordt in 2012 primair een onafhankelijke toezichthouder die in complexe cliëntsituaties de indicatie nog zelf stelt. Ook gaan er voor specifieke doelgroepen meer indicaties met een onbeperkte geldigheidsduur komen.

11.2 Wat willen we bereiken?

We willen met ons beleid bereiken dat de maatschappelijke participatie en zorg op maat wordt aangeboden. Een aanbod waarbij meer nadruk ligt op de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Een grotere vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd als in georganiseerd verband, als onderdeel van de 'civil society'. Dat we kwetsbare groepen in staat stellen om deel te nemen aan de samenleving. We willen een bijdrage leveren aan de gezondheid van al onze burgers en een samenhangend beleid ten aanzien van verslavingszorg hanteren. We zorgen voor een sluitende aanpak van de maatschappelijke opvang ('Stedelijk kompas') en met een passend aanbod van voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg bereiken dat senioren en mensen met beperkingen zo lang mogelijk in staat zijn om zelfstandig te wonen.

11.3 Het beleid m.b.t. betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's:

- Voortgangsrapportage IBO maatschappelijke opvang
- Plan van aanpak Maatschappelijke opvang Rijk/G4
- Richtlijn 'Naar een stedelijk kompas voor alle centrumgemeenten' Kadernota WMO (2006), Strategisch plan 2020 'Op eigen kracht' (2007)
- Nota Wonen (2003)
- Den Helder aan Kop, integrale gemeentelijke dienstverleningconcept (2004)
- Nota vrijwilligerswerkbeleid gemeente Den Helder (2007)
- Nota Mantelzorg (2001)
- Lokaal volksgezondheidsbeleid 2003 – 2006 (2004)
- Notitie verslavingszorg (2005)
- Wonen, welzijn en zorg, 'Den Helder Vitaal'(2005)
- Notitie Van advies naar interactie, consultatie en participatie (2005)
- Leren doe je overal, kadernota lokaal onderwijsbeleid en integraal jeugdbeleid (2005)
- Ban Yuda Otro, beleidsprogramma 2006 – 2008 Antilliaanse en Arubaanse Nieuwediepers (2006), Regionale Woonvisie Kop van Noord-Holland 2005- 2015 'Groei in kwaliteit en identiteit' (2006), Lokaal Integraal Veiligheidsprogramma 2006-2009 (2006)
- Samen voor Kwaliteit, kadernota Onderwijs- en Welzijnsaccommodaties 2006-2020
- Beleidskader Multifunctionele Centra in Den Helder
- Beleidsnota WMO.

11.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Kanteling Wmo

Wij gaan onze visie op het bevorderen van participatie herijken en sturen op een meer vraaggerichte dienstverlening, waarin ruimte is voor de eigen mogelijkheden van burgers. Daarbij gebruiken wij de uitgangspunten in de sturingsfilosofie om de slag (of kanteling) te gaan maken naar een nieuwe manier van werken die mensen met een beperking betere kansen biedt om volwaardig mee te doen aan de samenleving. Wij sluiten aan bij initiatieven die hieraan een bijdrage leveren. Een voorbeeld hiervan is het project wijkverpleegkundige nieuwe stijl van een van de zorgaanbieders dat vanuit het MFC Nieuw Den Helder gaat starten.

Multifunctioneel Centrum (MFC) / Wijksteunpunten

Het MFC in Nieuw Den Helder is een samenwerkingsverband van aanbieders van de volgende diensten: kinderkamer, tienercentrum, sociaal culturele activiteiten, spreekuren van maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, centrum voor jeugd en gezin. In 2011 gaan wij na of de aangeboden activiteiten in het MFC in Nieuw Den Helder aansluiten op het gewenste effect, zodat het MFC als voorziening in de wijk een belangrijke bijdrage levert aan de bevordering van de leefbaarheid.

Het huidige wijksteunpunt Centrum in de binnenstad ontwikkelt zich in 2011 verder tot een multifunctioneel centrum op basis van het opgestelde projectplan in 2010. Het onderzoek dat onder de bewoners in de wijk Binnen de Linie is gehouden, moet aangeven aan welke diensten behoefte bestaat. Wij breiden het aanbod van diensten en activiteiten uit in samenwerking met andere organisaties en verbreden de doelgroep.

In de wijk Julianadorp draait het wijksteunpunt aan de Drooge Bol inmiddels vijf jaar. In 2011 onderzoeken wij de combinatiemogelijkheden met het initiatief van de maatschappelijke partners om in het Trefpunt in Middelzand een wijkhuis te realiseren.

Lokaal gezondheidsbeleid/Ouderengezondheidszorg

In de Wet publieke gezondheid is bepaald, dat de gemeenten voor 1 juli 2011 een vierjarige nota lokaal gezondheidsbeleid vaststellen, waarin het beleid op het gebied van het lokale gezondheidsbeleid, de jeugdgezondheidszorg en de infectieziektebestrijding wordt vastgelegd. Het rijk geeft de speerpunten aan waarop de gemeenten zich moeten richten. Deze worden in het najaar van 2010 verwacht. Naar verwachting zullen deze grotendeels aansluiten bij de speerpunten in de huidige beleidscyclus: overgewicht, psychische problemen, jeugd en alcohol, roken en diabetes.

Tevens is in de Wet publieke gezondheid bepaald dat de gemeenten aandacht besteden aan preventieve gezondheidszorg voor ouderen. Dit is een nieuwe taak, waarbij het onder meer gaat om het volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidssituatie van ouderen, het ramen van de behoeften aan zorg, opsporen en preventie van specifieke stoornissen en het geven van voorlichting en advies. Onderzoek i.s.m. het Wmo-platform moet ook de situatie van en ontwikkelingen rond specifieke groepen ouderen in beeld brengen. Voorbeeld van zo'n groep is de allochtone ouderen.

In 2011 stellen wij een nota Lokaal gezondheidsbeleid op en ontwikkelen beleid op preventieve gezondheidszorg voor ouderen.

Aanvullend openbaar vervoer

De provincie NH stopt met ingang van 2011 met de subsidiëring van de OV-taxi. Wij onderzoeken in samenspraak met de regiogemeenten de noodzaak en de mogelijkheden van lokale of regionale voortzetting van deze vervoersvorm. Ons uitgangspunt is dat er een passende vorm van OV-vervoer blijft bestaan opdat mensen met een beperking ondersteund worden in hun participatiemogelijkheden.

Vrijwilligersbeleid

De huidige economische ontwikkelingen vragen een andere vorm van het vrijwilligers beleid. Wij ontwikkelen een enquête vrijwilligerswerk en zetten deze uit bij alle relevante organisaties. De resultaten daarvan vormen de input voor het actualiseren van het vrijwilligersbeleid in 2011.

Nazorg ex-gedetineerden

Wij willen voorkomen dat ex-gedetineerden na hun vrijheidsstraf terugvallen in hun oude gedrag. Begin 2011 loopt een pilot nazorg ex-gedetineerden ten einde. Op basis van een evaluatie van de pilot, besluiten wij op welke wijze de nazorg wordt voortgezet. Dit bezien wij in samenhang met de regionale afspraken over de aanpak van de nazorg ex-gedetineerden die vanuit het programmabureau Integrale Veiligheid NHN in ontwikkeling zijn.

Dierenwelzijn

Wij hebben een wettelijke taak in het uitvoeren van de wet- en regelgeving op het gebied van dierenwelzijn. Op 7 juni 2010 is de nota Dierenwelzijn vastgesteld door de gemeenteraad. In 2011 geven wij verder uitvoering aan de aanbevelingen in de nota. Eén van onze doelstellingen daarbij is het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid en vrijwilligerswerk.

(Beleids)speerpunten 2011 e.v. vanuit de Kadernota 2011-2014 en overige beleidsvoornemens ter realisering van de strategische visie.

Hieronder treft u de ombuigingen/intensiveringen aan waar wij in 2011 voor het eerst uitvoering aan zullen geven.

Ombuigingen

De volumekorting a € 150.000 is in de begroting 2011 opgenomen en wordt betrokken bij de bezuinigingsoperatie.

11.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Maatschappelijke en welzijnsorganisaties
- Woningcorporaties
- Zorgkantoor
- Regiogemeenten
- Verzorgingshuizen
- GGD
- JGZ
- Alle organisaties die in meer of mindere mate werken met vrijwilligers, georganiseerd of niet georganiseerd.

11.6 Wat gaat het kosten?

Programma 11 - Zorg en maatschappelijke dienstverlening						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-20.070	-21.478	-21.875	-21.618	-21.549	-21.568
Baten	5.532	3.798	2.849	2.453	2.453	2.453
Totaal programma voor bestemming	-14.538	-17.679	-19.026	-19.166	-19.096	-19.115
mutaties in reserves	323	-1.382	169	149	34	34
Totaal programma na bestemming	-14.215	-19.062	-18.857	-19.016	-19.063	-19.081

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011 (€ 205.000 V)

Incidentele budgetten in 2010

Compensatie AWBZ/ondersteunende begeleiding WMO	€ 107.000 V
Participatie arme kinderen	€ 400.000 V
Kindermishandeling	€ 83.000 V
Stelpost taakstelling armoedebestrijding en schuldhulpverlening	€ 30.000 V

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 860.000 N

Wijziging financiering rijksoverheid:

Doeluitkering vrouwenopvang nu gefinancierd via algemene uitkering	€ 817.000 N
Doeluitkering Antillianen idem	€ 50.000 N

Kinderopvang:

Rijk heeft via algemene uitkering extra budget beschikbaar gesteld: voor uitvoering wet kinderopvang	€ 60.000 N
kwiteitimpuls peuterspeelzalen	€ 98.000 N

Jeugdgezondheidszorg:

Verhoging (indexering) subsidies JGZ	€ 25.000 N
Verhoging budget invoering elektronisch kinderdossier	€ 17.000 N

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

Incidentele vorming van reserves in 2010:

Zorg en maatschappelijke dienstverlening	€ 1.500.000 V
MFC	€ 83.000 V
In 2011 lagere vrijval reserve WMO	€ 31.000 N

Programma 12: Economische ontwikkeling

Portefeuillehouder: wethouder K. Visser

12.1 Inleiding

Het programma Economische ontwikkeling is een belangrijk onderdeel in doelstelling 1 van de strategische visie: Den Helder ontwikkelt een duurzame economie met de offshore, de haven, kennis & technologie (inclusief onderwijs), duurzame (wind)energie, toerisme & recreatie en zorg & wellness als belangrijkste dragers.

Met deze strategie wil Den Helder geleidelijk aan transformeren naar een toekomstbestendige economie, die kansen biedt voor ondernemerschap, werkgelegenheid en inkomensgroei, waardoor de stad als geheel sterker en minder kwetsbaar wordt.

Bovengenoemde dragers van de economie vormen de sterke en kansrijke sectoren in Den Helder. Voor een succesvolle ontwikkeling is samenwerking tussen bedrijven en instellingen, intermediaire en ontwikkelingsorganisaties (bijvoorbeeld Ontwikkelingsbedrijf NHN, ondernemersverenigingen, VVV, MCN) en medeoverheden een kritieke succesfactor. De gemeente heeft belangrijke rol in het tot stand brengen en stimuleren van samenwerking en in het realiseren van de goede randvoorwaarden voor bedrijven en instellingen.

Economische ontwikkeling is voor een belangrijk deel afhankelijk van de randvoorwaarden zoals die in de andere programma's worden ontwikkeld. Met name het ontwikkelen van een attractief woon- en leefmilieu en een goede ontsluitingsinfrastructuur zijn economische voorwaarden van groot belang. Deze programma's worden dan ook mede vanuit economische prioriteiten gestuurd.

De mogelijkheden voor economische ontwikkeling moeten ook in het licht worden gezien van een krimpende bevolking in Den Helder en op termijn in de regio. Dit betekent dat het accent niet zo zeer zal liggen op groei van de werkgelegenheid op zichzelf, maar op versterking van de regionaal economische structuur en arbeidsmarkt, waarbij wordt ingezet op onze kansrijke sectoren.

12.2 Wat willen we bereiken?

Het economisch beleid is gericht op behoud en waar mogelijk groei van werkgelegenheid en inkomen in Den Helder. Werkgelegenheid is in het coalitieprogramma ook benoemd als belangrijkste sociale voorziening. Hiervoor bieden we een attractief vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen, waaronder voldoende en kwalitatief goede vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en instellingen. We versterken de goede samenwerking tussen partners in de vierhoek: Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek en Overheid. We stimuleren de acquisitie, respectievelijk behoud van bedrijven voor Den Helder en omliggende regio. Den Helder heeft een krachtig profiel op de economische dragers van onze strategie waaronder de haven, met als belangrijkste pijlers offshore olie en gas, kennis & technologie (inclusief onderwijs), duurzame (wind)energie, Defensie, visserij, toerisme & recreatie en zorg & wellness. We versterken van de centrumfunctie van Den Helder op het gebied van werkgelegenheid, voorzieningen en opleidingen.

12.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's.

- Uitwerkingsplan Stadshart/Willemsoord
- Havensvisie Den Helder (2006)
- Kadernota Detailhandel (2007)
- Nota Recreatie & Toerisme (2008)
- Economisch Actieplan Den Helder 2005
- Den Helder en ondernemen (2010)

12.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Gebiedsontwikkeling haven

In 2011 vindt de eerste concretisering plaats van programmaonderdelen uit de gebiedsontwikkeling haven. Naast een verbeterde facilitering van het bedrijfsleven en het opvolgen van aanbevelingen uit een bedrijvenonderzoek, vindt ook de concrete realisatie plaats van korte termijnmaatregelen (Visserijkade en Het Nieuwe Werk), zoals door de raad op 1 juli 2009 werd besloten.

In 2011 worden voorbereidingswerkzaamheden (inrichting terrein) getroffen voor de uitgifte van kavels op het regionaal havengebonden bedrijventerrein in Anna Paulowna in 2012. Het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord is trekker. De provincie Noord-Holland, de gemeenten Den Helder en Anna Paulowna, NHN en Heijmans werken samen via de stuurgroep aan de ontwikkeling van dit terrein.

De overige (middel)lange termijnmaatregelen (Harssens, NIOZ, NO-haven en geleroutevariant) worden in 2011 nader geconcretiseerd en waar mogelijk voorzien van voorbereidingsbesluiten. Het Uitwerkingsplan haven 2010 is voor 2011 dé kapstok voor het totale programma Gebiedsontwikkeling haven en ook van de concrete projecten. Het UP haven wordt gezien als basis voor de lobby naar partners (overheden en bedrijven) voor het verkrijgen van committent, ruimte in regelgeving, participatie en financiering.

Bedrijventerreinen

In 2011 wordt een voorstel opgesteld voor de versterking van de attractiviteit van de werklocaties in Den Helder. Profilering, voorzieningen en randvoorwaarden van alle bedrijventerreinen worden in onderlinge samenhang beschouwd. In dat kader wordt tevens invulling gegeven aan de regionaal gemaakte afspraak om een planning voor de herstructureringsopgave op te stellen.

In 2011 wordt een uitvoeringsplan gemaakt en in uitvoering genomen voor het bevorderen van economische activiteiten nabij de luchthaven, met inachtneming van de veiligheidseisen die ter plaatse gelden. Hierbij wordt tevens een relatie gelegd met de ontwikkeling van het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein en de volgende fase van het bouwrijp maken van Bedrijventerrein Kooypunt.

De gemeente investeert in het keurmerk Veilig Ondernemen, waarmee bedrijfsterreinen zich kunnen onderscheiden.

Recreatie en toerisme

Ook voor 2011 wordt ingezet op het verkrijgen van de blauwe vlag voor de stranden en havens van Den Helder. Voorts wordt in 2011 een aantal projecten uit de nota Toerisme & Recreatie uitgevoerd, waarbij prioriteit wordt gegeven aan projecten die bijdragen aan de economische prestatie van de sector. Deze prioriteiten worden in samenspraak met de toeristische ondernemers bepaald, waarbij te denken is aan het organiseren van een toeristisch ondernemersplatform voor professionalisering van toeristische bedrijven (gemeente als initiator, met de bedoeling dat het initiatief wordt getrokken door het toeristisch bedrijfsleven zelf) en een upgrading accommodaties in Den Helder (bungalowparken, hotels, camperplaatsen etc.).

Daarnaast wordt in 2010 verder gewerkt aan de plannen voor de Fietsroute Wadden Onderlangs, zodat er in 2011 een aanvraag kan worden ingediend voor realisatie van het project bij het Waddenfonds.

Detailhandel

De detailhandelsnota is ook in 2011 leidend voor de ontwikkeling van de detailhandel in Den Helder. In 2011 vindt een evaluatie van deze nota plaats. Voorts wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen die volgen uit de regionale detailhandelsnota, die eind 2010 wordt opgesteld.

Acquisitie bedrijvigheid

Op basis van een in 2010 nieuw overeen te komen beleidskader voor de activiteiten van het Ontwikkelingsbedrijf NHN (ONHN), wordt samen met ONHN ingezet op het werven van nieuwe en behouden van bestaande bedrijvigheid, met bijzondere aandacht voor bedrijvigheid in de sector

duurzame energie, de haven, kennis & technologie (inclusief onderwijs), duurzame (wind)energie, toerisme & recreatie en zorg & wellness.

Kennis en innovatie

Speerpunt hierin is het actief ondersteunen van MCN. Naar verwachting wordt in 2010 het EFRO-gefinancierde programma geaccepteerd, zodat we in 2011 vol in kunnen zetten op de projecten die daarin worden ondersteund. Waar nodig verleent de gemeente actieve ondersteuning

Waar mogelijk (wordt in 2010 verkend en) wordt in 2011 ingezet op clustervorming in zorg & wellness in regionaal verband.

Ondernemerschap

In 2010 zijn de mogelijkheden voor een ondernemersfonds onderzocht. Wanneer dit een haalbare ontwikkeling is, worden in 2011 voorbereidingen getroffen om met ingang van belastingjaar 2012 de heffing voor dit fonds mogelijk te maken.

In 2011 worden voorts de mogelijkheden verkend om kleinschalig ondernemerschap op wijkniveau, in bijzonder in Nieuw Den Helder, te stimuleren door middel van doelgroepgerichte arrangementen.

Samen met ondernemers wordt onderzocht of en hoe regels kunnen worden vereenvoudigd.

Profilering en communicatie

Den Helder zet in 2011 versterkt in op het scherp profileren van de stad en op communicatie met verschillende doelgroepen zoals aangegeven in het city marketing plan. De beurs Energy Offshore vormt een belangrijke drager van onze externe communicatie waar het kennisontwikkeling en brede offshore sector betreft.

Arbeidsmarktbeleid

Het arbeidsmarktbeleid richt zich in 2011 vooral op de uitvoering van de raamwerkovereenkomst Actieplan Jeugdwerkgelegenheid regio Noord-Holland Noord.

Het actieplan biedt jongeren, die door de crisis langdurig werkloos dreigen te raken, een aanbod van werk en leerwerk trajecten.

Sectoren als de zorg, de bouw en offshore voorzien een te kort aan goed geschoolde werkzoekenden. Met het actief toe leiden van jongeren naar opleidingen van deze branches wordt gehoopt een te kort te voorkomen. Het ROC Kop van Noord-Holland is een MBO plus klas gestart die aansluit op de offshore HBO opleiding van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, om zo bij te dragen aan een groter aanbod van voor de offshore geschoolde werkzoekenden. De verwachting is dat de HBO offshore wind opleiding in 2011 in Den Helder van start gaat.

Intensiveringen

Vanuit de Maritime Campus Netherlands wordt het M3-kenniscluster ontwikkeld. Met een structurele bijdrage wordt dit gefaciliteerd (€ 57.000 in 2010 en oplopend in 2012/13 naar € 87.000)

12.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten.

- Diverse ministeries
- Provincie Noord-Holland
- Regiogemeenten
- Defensie
- Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord
- Kamer van Koophandel
- VVV Kop van Noord-Holland
- Willemsoord BV
- Zeestad CV/BV
- Lokale en regionale bedrijfsleven en ondernemersverenigingen
- Diverse organisaties (o.a. organisaties rondom de Wadden, Natuur-, Landschaps- en Milieuorganisaties, Reddingsbrigade Den Helder)

12.6 Wat gaat het kosten?

Programma 12 - Economische ontwikkeling						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-8.203	-7.487	-7.577	-7.242	-7.303	-7.341
Baten	5.972	4.880	5.299	5.354	5.411	5.465
Totaal programma voor bestemming	-2.231	-2.607	-2.278	-1.888	-1.892	-1.876
mutaties in reserves	490	479	467	443	432	432
Totaal programma na bestemming	-1.741	-2.129	-1.811	-1.444	-1.460	-1.444

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011 (€ 318.000 V)

Incidentele budgetten 2010:

Gebiedsontwikkeling haven / TESO

€ 200.000 V

Stimulering kennisvorming MCN

€ 50.000 V

Intensivering budget M3-cluster in 2011

€ 30.000 N

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking:

€ 115.000 V

Programma 13: Werk & Inkomen

Portefeuillehouder: wethouder K. Visser

13.1 Inleiding.

Voor onze burgers die om wat voor reden dan ook afhankelijk zijn geraakt van voorzieningen, is het van groot belang dat zij gestimuleerd worden tot redzaamheid en participatie. Participatie bij voorkeur door te werken en als dat niet kan of hoeft dan actief zijn op andere wijze. Naast eigen verantwoordelijkheid en redzaamheid is solidariteit met de meest kwetsbaren een belangrijk principe. Om de beoogde doelen te bereiken bouwen we samen met derden aan een hoge kwaliteit van dienstverlening door een optimale onderlinge ketensamenwerking.

13.2 Wat willen we bereiken?

Wij willen dat zoveel mogelijk mensen (weer) aan een baan geholpen worden, betrokken worden bij het arbeidsproces en arbeidsritme behouden of opdoen. Tevens willen wij een minimale levensstandaard voor de inwoners van onze stad.

13.3 Het beleid met betrekking tot dit programma is vastgelegd in de volgende beleidsnota's, verordeningen en beleidsregels.

- Beleidsnota Wet werk en bijstand (WWB 2004)
- Beleidsnota Minimabeleid, Re-integratieverordening WWB (2004)
- Verordening vestiging alleenrecht participatievoorzieningen (2010)
- Afstemmingsverordening WWB (2010)
- Afstemmingsverordening WIJ (2010)
- Verordening werkleeraanbod WIJ (2010)
- Toeslagenverordening WWB (2007)
- Toeslagenverordening WIJ
- Handhavingverordening WWB en WIJ (2010)
- Cliëntenparticipatieverordening WWB en WIJ (2007)
- Verordening Wet Inburgering gemeente Den Helder (2009)
- Kadernota WSW
- Beleidsnota Schuldhulpverlening in Den Helder is samen doen, beleidsregels bijzondere bijstand en minimabeleid.

13.4 Wat gaan we daarvoor doen?

Wet werk en bijstand

In 2011 geven wij uitvoering aan de Wet werk en bijstand, met als doel meer mensen aan het werk, een hogere klant – tevredenheid en een efficiënte bedrijfsvoering. Wij monitoren de resultaten van het ingezette beleid en passen dat waar nodig aan. De Wet werk en bijstand (WWB) biedt de mogelijkheid aan inwoners, die (tijdelijk) geen werk hebben en daarom inkomensondersteuning nodig hebben, aanspraak te maken op gemeentelijke ondersteuning bij de herintreding op de arbeidsmarkt. Algemeen geaccepteerde arbeid mag niet worden geweigerd. Aan het verstrekken van een uitkering gaat vooraf een onderzoek naar de mogelijkheden om te werken. Wie niet (meer) kan werken, kan op andere wijze maatschappelijk actief zijn.

Volwasseneneducatie

Volwasseneneducatie vormt een onderdeel van het Participatiebudget, evenals de inburgering van nieuwkomers en het werkdeel van de Wet Werk en Bijstand. Tot en met 2011 geldt een verplichte winkelnering voor het onderdeel educatie bij een ROC. Dit betekent dat vanaf 2012 ook andere instellingen volwasseneneducatie kunnen aanbieden. In 2011 volgen wij, indien nodig, een aanbestedingsprocedure. Wij brengen deze in samenhang met het re-integratiebeleid en het inburgeringbeleid.

Wet investeren in jongeren

De Wet investeren in jongeren (WIJ) verplicht gemeenten om jongeren van 18 tot 27 jaar, die zich voor een uitkering melden, een aanbod te doen. Dit kan een baan zijn, een vorm van scholing of een combinatie van beide, afgestemd op de situatie van de jongeren. Als zij werk accepteren dan ontvangen ze salaris van de werkgever. Bij acceptatie van het leeraanbod ontvangen ze waar nodig een inkomensvoorziening die gelijk is aan de bijstandsuitkering. Wordt een aanbod niet geaccepteerd, dan wordt ook geen uitkering/inkomensvoorziening verstrekt door de gemeente.

Ook jongeren van 16 en 17 jaar die geen scholing of opleiding volgen, minder dan 16 uur per week werken en die voldoen aan de kwalificatieplicht, of aan wie een vrijstelling van die kwalificatieplicht is verleend, hebben recht op een werkleeraanbod, maar niet op een inkomensvoorziening van de gemeente.

De gemeente ontvangt voor de uitvoering van de WWB twee budgetten, te weten het Inkomensdeel (I-deel) en het Participatiebudget. In 2011 geven wij uitvoering aan de Wet investeren in jongeren.

Convenant kinderen doen mee

Om participatie van arme kinderen te bevorderen vindt een aanpassing plaats van de Wet werk en bijstand. Gemeenten gaan hun beleid (verstrekkingen) vastleggen in een verordening. Daarin wordt beleid ten aanzien van deze doelgroep. Wij stellen in 2011 een verordening *Kinderen doen mee* op.

Schuldhelpverlening

Onze gemeente heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het opzetten van een bureau Schuldhelpverlening. Veel inwoners weten de weg te vinden naar het bureau om hulp bij schuldenproblematiek te vragen. Het Rijk geeft een wettelijke basis aan schuldhelpverlening. Er is een Wet gemeentelijke schuldhelpverlening die nog moet worden aangenomen. De voorgenomen ingangsdatum van 1 juli 2010 wordt niet gehaald. Het wachten is op een nieuw kabinet. Daarna werken wij deze wet uit in een verordening.

13.5 Wie zijn onze partners en bondgenoten?

- Regiogemeenten, regionale SUWI – ketenpartners
- Werkgevers
- Maatschappelijke instellingen
- Onderwijsinstellingen
- Private instellingen
- Regionale SW bedrijven (waaronder Noorderkwartier NV en Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland/WNK)

13.6 Wat gaat het kosten?

Programma 13 - Werk en inkomen						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	-46.136	-45.020	-44.326	-44.516	-44.651	-44.732
Baten	40.408	37.539	37.281	37.270	37.260	37.250
Totaal programma voor bestemming	-5.728	-7.481	-7.045	-7.246	-7.391	-7.482
mutaties in reserves	0	-1.147	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	-5.728	-8.628	-7.045	-7.246	-7.391	-7.482

Toelichting belangrijkste verschillen begroting 2010 versus 2011 (1.583.000 V)

Incidentele budget in 2010:

Incidentele verstrekkingen n.a.v. korting collectieve ziektekostenverzekering	€	82.000 V
Lagere rijksbijdrage WWB (BUIG)	€	122.000 V
Lagere uitkeringen WWB	€	216.000 V
Hogere uitkeringen IOAZ/IOAW	€	45.000 N
Hogere lasten re-integratietrajecten	€	725.000 N
Lagere verstrekkingen minimabeleid	€	72.000 V
Lagere kwijtschelding gemeentelijke heffingen (verlaging verontreinigingsheffing)	€	37.000 V

Bij de begroting 2011 is een nauwkeuriger wijze van inschatten van de uren op de producten voor 2011 toegepast. Gevolg van de nieuwe werkwijze is wel dat er verschuivingen tussen de producten en programma's te zien zijn in de begroting 2011 t.o.v. de begroting 2010. Over alle programma's samen is er echter geen groot verschil.

Voor dit programma bedraagt de afwijking: € 688.000 V

Reserves

De belangrijkste afwijkingen:

Vorming in 2010 van reserve Participatiefonds € 1.147.000 V

3. PARAGRAFEN

3.1 Weerstandsvermogen

3.1.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Den Helder om risico's op te kunnen vangen, zodat de gemeente zijn taken kan blijven uitvoeren. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's, die niet op andere wijze zijn afgedekt. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om onverwachte substantiële tegenvallers te dekken.

De nota 'weerstandsvermogen en risicomangement', vaststelling door de raad op 27 augustus 2007, bevat naast de definities van het weerstandsvermogen en risicomangement de beleidslijnen voor Den Helder. De paragraaf Weerstandsvermogen, als verplicht onderdeel van de programmabegroting, is opgesteld conform deze uitgangspunten.

3.1.2 Beschikbare weerstandscapaciteit Den Helder

De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de aanwendbare stille reserves.

- De algemene reserve bedraagt op 31 december 2010 naar verwachting € 24,0 miljoen.
- Er bestaat het voornemen een deel van het vastgoed van de gemeente af te stoten. De opbrengst hiervan is als incidentele meevaller in de begroting opgenomen. Voor 2011-2014 gaat het in totaal om € 2,2 miljoen.

3.1.3 Benodigde weerstandscapaciteit

Hieronder treft u toelichting op de belangrijkste risico's. Per programma zijn de risico's geïnterpreteerd en is aangegeven wat de kans is dat het risico zich voordoet en wat het financiële gevolg van het risico is. Het betreft een actualisatie van het overzicht vanuit de programmarekening 2009. De risico's die afgedekt zijn door maatregelen, verzekeringen en/of voorzieningen vormen geen onderdeel van dit overzicht. Hieronder zijn de grootste (> € 250.000) risico's toegelicht.

Deelnemingen

De deelneming in Willemsoord BV bedraagt € 6,1 miljoen. Daarnaast is een lening verstrekt van € 2 miljoen. Ook staat de gemeente garant voor maximaal € 15 miljoen aan geldleningen die Willemsoord BV aan kan gaan. Over deze bedragen loopt de gemeente risico.

Een bestemmingsplan Willemsoord wordt voorbereid. Hierin worden de ontwikkelingsmogelijkheden op het complex uitgewerkt (functies van gebouwen en open ruimte). Bij het bestemmingsplan behoort een exploitatieplan waarin wordt aangegeven hoe de ontwikkeling wordt gefinancierd. Daarnaast heeft de algemene vergadering van aandeelhouders van Willemsoord BV een plan van aanpak gevraagd voor de ontvlechting van Willemsoord. Deze ontvlechting houdt in het transparant maken van taken en de daarbij behorende kosten en opbrengsten. In het verlengde daarvan moet worden afgewogen of taken van Willemsoord BV niet moeten worden weggezet bij andere instanties: gemeente of Zeestad (maar extern kan ook). Dit vanuit de gedachte dat Willemsoord BV een pure beheersorganisatie moet worden. Onderdeel van de opdracht is om uit te werken op welke wijze deze beheersorganisatie een kostendekkende exploitatie van het complex en/of de gebouwen voert.

De jaarrekening 2009 van Willemsoord BV sluit met een negatief saldo van € 0,4 miljoen. De financiële waardering van Willemsoord wordt beoordeeld op basis van het visiedocument Willemsoord wat in 2010 beschikbaar komt.

- Het totale risicobedrag € 4 miljoen.

De gemeente is voor 50 % eigenaar van Zeestad BV. De provincie bezit de overige 50 % van de aandelen. De 1^e fase van het Uitwerkingsplan Stadshart is financieel sluitend.

Schadeclaims

Er lopen diverse schadeclaims bij de gemeente, ingediend als gevolg van vertragingsschade, maar ook planschades. De bandbreedte van de schadeclaims varieert.

In totaal gaat het om een bedrag van € 6,4 miljoen.

- Voor de claim van het ministerie van defensie (€ 1,6 miljoen) met betrekking tot het verplaatsen van een bedrijf is een voorziening getroffen.

- Van de overige claims (€ 4,8 miljoen) is de grootste post de renovatie/uitbreiding van de onderzeedienstkade. Hiervoor loopt een geschil met de aannemer tot een bedrag van € 2,2 miljoen.

Het risicobedrag is 20% van € 4,8 miljoen, zijnde € 960.000.

Grondexploitatie

Gemeente Den Helder opereert overwegend actief in de ontwikkeling van gronden. Voorbeelden zijn de ontwikkelingen Kooypunt fase 1,2,3, Meester Tigchelaar, Julianadorp-Oost en Doggerswijk-West. Daarnaast heeft de gemeente ook een voorwaardenscheppende rol (passief) in bijvoorbeeld de toekomstige ontwikkeling van het terrein van 's Heerenloo. De risicoanalyse richt zich op zowel de 'in exploitatie genomen gebieden' als de 'niet in exploitatie genomen gebieden'. Het risico is bij de 'in exploitatie genomen gebieden' berekend aan de hand van de nog te realiseren opbrengsten en kosten en een risico opslag van 2,5% of 5%. Het risico van de 'niet in exploitatie genomen gebieden' is bepaald aan de hand van het verschil tussen indicatieve marktwaarde en boekwaarde.

Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Grondbeleid.

- Het totale risico bedraagt € 5 miljoen.

Subsidieverstrekking aan instellingen

De gemeente loopt risico's met betrekking tot gesubsidieerde instellingen. Voorbeelden van deze risico's zijn faillissementen, aansprakelijkheid voor schulden en/of alsnog laten uitvoeren van taken.

- Het totale risicobedrag is € 750.000.

Afrekening subsidies

In de haven loopt een aantal grote projecten in het kader van de subsidieregeling 'Water als economische drager' van de provincie Noord Holland. In totaal is hiermee een bedrag van € 13,3 miljoen gemoeid (50% gemeente en 50% provincie).

- Het risicobedrag is € 2,1 miljoen.

Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot de afrekening van subsidies bestuurlijke arrangementen, nieuwkomers en geluid en ISV.

- Dit risicobedrag is € 400.000.

Wet Werk en Bijstand (WWB)

De gemeente moet overschrijdingen op de WWB tot een bedrag van 10 % opvangen uit eigen middelen. Met de huidige economische crisis wordt het risico groter dat er tekorten gaan ontstaan.

- Risicobedrag: € 720.000

Achterstalling onderhoud kapitaalgoederen

Het totale achterstallig onderhoud aan wegen, groen, speeltoestellen en openbare verlichting bedraagt € 8 miljoen. In 2010 en 2011 is voor € 1,5 miljoen aan middelen vrijgemaakt om dit achterstallig onderhoud weg te werken. Ook is de afgelopen jaren (2007-2010) structureel € 1,1 miljoen aan de begroting toegevoegd voor onderhoud van kapitaalgoederen. Er resteert een bedrag van € 6,5 miljoen aan achterstallig onderhoud.

- Risicobedrag: € 1,3 mln.

Algemene opslag

De huidige economische crisis geeft meer onzekerheden. Daarom wordt de berekende benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's verhoogd met een opslag van 25%.

Totaal van de in deze paragraaf benoemde risico's	€ 15.708.000
Opslag 25 %	<u>€ 3.927.000</u>
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	€ 19.635.000

3.1.4. Weerstandvermogen Den Helder

Het weerstandvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen onze beschikbare weerstandscapaciteit.

Het weerstandvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandvermogen (risicoprofiel)} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 24,0 mln.}}{\text{€ 19,6 mln.}}$$

De berekening van het ratio weerstandvermogen is 1,22 (begroting 2010: 1,4). De raad heeft bij het vaststellen van de kadernota 2010 besloten om de norm van 1,25 te hanteren. De beschikbare weerstandscapaciteit is voldoende om de financiële risico's op te kunnen vangen.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1. Algemeen

Onze gemeente kent een totale oppervlakte van 4.538 ha. land en 307 ha. water. Om een adequaat onderhoudsniveau te kunnen waarborgen, zijn verschillende sectorale onderhoudsplannen opgesteld. Deze sectorale onderhoudsplannen worden periodiek geactualiseerd (1 x per 4 jaar). Op grond van deze sectorale plannen wordt bepaald welke middelen noodzakelijk zijn om een gekozen kwaliteitsniveau te kunnen realiseren en/of handhaven.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte bepaalt mede de leefbaarheid van de stad. Met behulp van de 'beeldkwaliteitskiezer' is het gewenste kwaliteitsniveau voor de openbare ruimte te bepalen. Om het gewenste niveau te bereiken zijn jaarlijks aanvullende budgetten beschikbaar gesteld om het achterstallig onderhoud in te lopen. De concrete maatregelen voor 2011 zijn in het programma Beheer Openbare Ruimte weergegeven. Het in voorbereiding zijnde plan van aanpak geeft inzicht in de geplande activiteiten die ertoe moeten leiden dat binnen enkele jaren de achterstanden zijn weggewerkt.

Beheer Openbare Ruimte (BOR)

Binnen de sectorale beheerplannen, zoals onder andere voor wegen, openbare verlichting, kunstwerkenbeheer en stedelijk groen, wordt op basis van de vastgestelde criteria gekozen voor verschillende kwaliteitsniveaus. De onderscheiden sectorale beheerplannen worden gezamenlijk gezien als een integraal beheerplan voor de totale openbare ruimte.

Visuele inspecties worden gecombineerd met informatie uit de dagelijkse praktijk en de beheerprogrammatuur. Na afweging van de verkregen informatie en het geheel van onderhoudsplannen van de andere segmenten in de openbare ruimte, worden de uit te voeren projecten opgenomen in het operationele plan Beheer Openbare Ruimte.

De beeldkwaliteitskiezer is als instrument gekozen om de kwaliteit van de openbare ruimte vorm te geven. De raad wil het kwaliteitsniveau van 'status quo' (=laag) naar 'basis' brengen.

Bij de vaststelling van de begroting 2009 zijn, om kapitaalsvernietiging in de openbare ruimte te voorkomen, extra middelen (€ 0,5 miljoen in 2010 en € 1 miljoen in 2011) vrijgemaakt om het achterstallig onderhoud aan te pakken.

Beheerplan Wegen (2008-2012)

Het is een zorgplicht van de gemeente om de verhardingen goed en verantwoord te beheren. Eén en ander wordt verwoord in artikel 16 van de Wegenwet. Het beheerplan geeft inzicht in de staat van onderhoud van de wegen, de benodigde middelen om de verhardingen in de openbare ruimte (3 miljoen m²) op het gewenste onderhoudsniveau 'basis' te brengen en te houden, gekoppeld aan het gewenste beeldkwaliteitsniveau. Daarnaast geeft het beheerplan inzicht in de kosten om een verantwoord beheer in de komende jaren duidelijk te maken.

Het achterstallig onderhoud betreft en aantal hoofdontsluitingswegen (onder andere Doggersvaart, Torplaan, Schapendijkje). Verder is achterstallig onderhoud geconstateerd aan trottoirs, veelal als gevolg van opdrukkende boomwortels, in rijbanen en parkeerstroken voorzien van elementenverhardingen (onder andere in woonstraten in De Schooten en Julianadorp).

Beheerplan Openbare Verlichting (2010-2014)

In 2010 heeft de raad kennis genomen van het beheerplan Openbare Verlichting 2010-2014. In dit beheerplan worden de kaders omschreven voor het in stand houden en beheer van een verantwoorde openbare verlichtingsinstallatie (circa 22.000 masten). Met een verantwoorde verlichting wordt een duurzame en dus energiezuinige verlichting bedoeld (verlichting die een juiste bijdrage levert aan de veiligheid en leefbaarheid) maar ook een financieel haalbare verlichting. Vooral onderhoudsmaatregelen die leiden tot energiebesparing, en daarbij een bijdrage leveren aan de CO₂-reductie worden toegelicht.

Tevens wordt in het beheerplan een overzicht gegeven van het geconstateerde achterstallig onderhoud en worden scenario's omschreven om de gewenste beeldkwaliteit te realiseren.

Gemeentelijk Rioleringsplan (2009-2013)

In 2009 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de planperiode 2009-2013 vastgesteld. In het GRP is geanticipeerd op vernieuwde wet- en regelgeving zoals de gemeentelijk watertaken in 2013. De maatregelen in 2011 zijn:

- onderzoek van grondwaterstanden in het kader van grondwaterbeheersing (grondwatermeetnet);
- vaststellen van een overlast maatstaf tijdens hevige neerslag;
- uitbreiding van afkoppelprojecten in combinatie met grondwaterregulering met IT riolen (afkoppelkansenkaart).

In 2008 is de samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) bestuurlijk bekrachtigd door onder meer het sluiten van een 'Afwalwaterakkoord' met daarbij behorende gescheiden modules, evenals een optimalisatieovereenkomst betreffende de Afvalwaterketen Den Helder. Het HHNK is en blijft een belangrijke partner voor de gemeente waar het gaat om de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater (wettelijke milieumaatregelen). Onderzoek naar optimalisatie van het totale afvalwatersysteem (OAS) heeft uitgewezen dat efficiencyvoordelen zijn te behalen. De effectuering van de daarvoor te nemen maatregelen zal in de komende jaren plaatsvinden.

Nota Groen

Deze nota geeft de visie van de gemeente weer op de gewenste ontwikkeling en beheer van haar groene structuur in het stedelijke- en in het landelijke gebied. Tevens worden de groene kaders gesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen, beleidsplannen, projecten en plannen voor inrichting en beheer van groengebieden. In de nota staat een uitvoeringsprogramma. In de nota wordt ook aandacht besteed aan natuurontwikkeling, -beheer, de toegankelijkheid en het gebruik van groen- en natuurgebieden.

Beheerplan Stedelijk Groen (2010-2013)

Doel van dit beheerplan is het openbaar groen in Den Helder beheerbaar te houden met behulp van een nieuwe planmatige werkwijze voor het duurzaam onderhouden van 295 ha. openbaar groen. Deze werkwijze heeft een directe relatie met de beeldkwaliteitkiezer van het beheerplan Openbare Ruimte.

Beheerplan Bomen (2009-2012)

In het beheerplan wordt een overzicht gegeven van het bomenareaal in de gemeente Den Helder. Het plan omschrijft het beheer en onderhoud van 22.000 bomen. Dit beheerplan geeft inzicht in de knelpunten en mogelijke oplossingen op het gebied van achterstallig onderhoud en de soortkeuze van bomen. Het geeft ook inzicht in de mogelijkheden tot standplaatsverbetering en verbetering van groeiomstandigheden van bomen.

Beheerplan Civiele Kunstwerken (2008-2012)

Alle kunstwerken zijn door een extern ingenieursbureau onderworpen aan een 'quick scan'. Het doel hiervan is het waarborgen van de gebruiksveiligheid en het signaleren van eventuele risico's, evenals het inzichtelijk maken van de noodzaak tot het nemen van maatregelen. Geconcludeerd kan worden dat het kunstwerkenareaal van onze gemeente in het algemeen in redelijke staat is. Het groot onderhoud wordt planmatig uitgevoerd. In beheer zijn 119 vaste kunstwerken (bruggen, duikers, tunnels en viaducten) en die vertegenwoordigen een vervangingswaarde van ruim € 61 miljoen, exclusief de Oostoeverbrug.

Beheerplan Verkeersborden en Straatmeubilair (2009-2012)

Het beheerplan Verkeersborden en Straatmeubilair geeft een inzicht in de samenstelling, onderhoudskwaliteit en beheerkosten van de circa 4000 objecten. Verder geeft het beheerplan een goed inzicht in de knelpunten en mogelijke oplossingen op het gebied van het beheer van verkeersborden en straatmeubilair. Eén van de doelstellingen van het beheerplan is daar waar

mogelijk verminderen van het aantal straatmeubilairobjecten (onder andere 2200 anti-parkeerpaaltjes).

Beheerplan Spelen (2008-2012)

In het beheerplan Spelen staat op welke wijze en met welk geld het beheer en onderhoud aan de 690 speelobjecten en de speelplekken wordt uitgevoerd, zodat de kinderen in goede speelvoorzieningen kunnen spelen, die daarnaast duurzaam in stand worden gehouden. Wanneer het duurzaam in stand houden van alle speelplekken in de gemeente financieel niet mogelijk is, zal het college prioriteiten stellen in het aanbod aan goede speelvoorzieningen. Er zijn hierbij twee mogelijkheden: vermindering van het aantal speeltoestellen of verwerving van extra fondsen.

Gemeentelijke gebouwen en objecten

Jaarlijks worden voor het onderhoud van de gemeentelijke objecten en gebouwen de kosten in de exploitatie opgenomen. Voor de belangrijkste objecten wordt daarnaast ook geld gereserveerd voor planmatig onderhoud aan de hand van de opgestelde beheerplannen. De afronding van de inventarisatie van de totale voorraad gemeentelijk gebouwen en objecten zal eind 2010 plaatsvinden. Naast de reguliere exploitatie is er sprake van tijdelijk beheer vanwege verkoop of benutting voor andere functies of herontwikkeling van een gebied

3.3 Financiering

3.3.1 Algemeen

De Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) heeft tot doel het beheersen van financieringsrisico's. Dat uit zich in twee randvoorwaarden voor het treasurybeleid:

- het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De raad heeft de uitgangspunten hiervoor vastgelegd in de nota 'De gemeente als bank'.
- uitzettingen moeten een prudent karakter hebben.

Bij het prudent uitzetten van middelen zijn twee aspecten van belang:

- de tegenpartij moet voldoende kredietwaardig zijn;
- de waarde van een geldlening moet zo min mogelijk gevoelig zijn voor marktbevingen. De hoofdsom daarvan moet in beginsel intact blijven.

Met deze randvoorwaarden wordt het bankieren verboden. Door het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van schulden begrensd. In de wet is ook opgenomen dat de gemeente verplicht is twee nieuwe treasuryinstrumenten in te voeren:

- het Treasurystatuut;
- een Treasury/financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening.

Het geactualiseerde Treasurystatuut is op 15 februari 2010 door de Raad vastgesteld. In de Treasuryparagraaf wordt naleving van het treasurystatuut verantwoord.

3.3.2 Kort- en langlopende schulden

Kasgeldlimiet (kortlopende schuld)

De begrenzing van de renterisico's op de kortlopende middelen vindt plaats door het vaststellen van een kasgeldlimiet. Deze limiet is vastgesteld als een maximum percentage van het begrotingstotaal dat met kortlopende middelen mag worden gefinancierd. Het percentage is door de minister van Financiën vastgesteld op 8,5.

Het streven is er op gericht om, binnen de kasgeldlimiet, een deel van de financieringsbehoefte te dekken door middel van kortlopende leningen.

Dit heeft de volgende voordelen:

- de rente op kortlopende leningen nagenoeg altijd lager is dan op langlopende leningen.
- een grotere flexibiliteit.

In onderstaande tabel wordt voor 2011 de kasgeldlimiet afgezet tegen de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld. Duidelijk komt daaruit naar voren dat de gemeente binnen de limiet blijft. Hierbij dient te worden aangetekend dat de concrete liquiditeitspositie met veel onzekerheden is omgeven.

Indien zich gedurende het jaar overschrijdingen van de kasgeldlimiet dreigen voor te doen, wordt overgegaan tot consolidatie van kortlopende geldleningen.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)		Kwartaal	kwartaal	kwartaal	kwartaal
		1	2	3	4
Omvang begroting 2011	170.884				
1) Toegestane kasgeldlimiet					
in percentage		8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
in bedrag		14.525	14.525	14.525	14.525
2) Omvang vlottende korte schuld					
Raming voor 2011		2.516	-3.034	-5.602	3.524
3) Vlottende middelen					
Raming voor 2011					
Toets kasgeldlimiet					
4) Totaal netto vlottende schuld (2-3)		2.516	-3.034	-5.602	3.524
Toegestane kasgeldlimiet (1)		14.525	14.525	14.525	14.525
Ruimte (+)/Overschrijding (-); (1) - (4)		12.009	17.559	20.127	11.001

Op basis van de huidige prognose is in 2011 geen overschrijding van de kasgeldnorm te verwachten.

Renterisiconorm (langlopende schuld)

De begrenzing van de renterisico's op de gemeentelijke langlopende geldleningenportefeuille (zowel opgenomen als uitgezet) vindt plaats door het vaststellen van een renterisiconorm. Dit is het maximum percentage van het begrotingstotaal, waarvan de rente door herfinanciering of renteherziening mag worden gewijzigd. Het percentage is door de minister van Financiën vastgesteld op 20 (dit komt overeen met een gemiddelde rentevast-periode van vijf jaar). Stijgt de marktrente in een jaar sterk, dan werkt dat door in maximaal 20% van het begrotingstotaal.

In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie. Duidelijk komt daaruit naar voren dat de gemeente ruimschoots aan de risiconorm voldoet.

Tabel Renterisiconorm en renterisico op vaste schuld x € 1.000

	2011	2012	2013	2014
Renterisico op vaste schuld				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	10.686	0	13.414	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	10.686	0	13.414	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	0	0	0	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0	0	0	0
5. Betaalde aflossingen	7.772	7.970	7.625	7.374
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	0	0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	0	0	0	0
Renterisiconorm				
8. Begrotingstotaal betreffende jaar	170.884	164.664	170.811	163.910
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	34.177	32.933	34.162	32.782
Toets Renterisiconorm				
10. Renterisiconorm	34.177	32.933	34.162	32.782
7. Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	34.177	32.933	34.162	32.782

3.3.3 Opgenomen langlopende geldleningen

In 2011 worden geen leningen volledig afgelost.

3.3.4 Verstrekte langlopende geldleningen

De gemeente had per 31 december 2010 € 110 miljoen aan verstrekte langlopende geldleningen uitstaan. Ongeveer € 95 miljoen betreft de leningverstrekking aan Woningstichting Den Helder en ruim € 6,5 miljoen aan het Gemini Ziekenhuis. In 2011 wordt er een geldlening van de Woningstichting volledig afgelost.

3.4 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf geven wij een overzicht van een aantal relevante bedrijfsvoeringaspecten.

3.4.1 Organisatieontwikkeling

Ontwikkelprogramma Voor elkaar!

Voor elkaar! is het ontwikkelprogramma van de gemeente Den Helder, gericht op het verbeteren van leiderschap, medewerkerschap en klantgerichtheid. De pilot 'De klant centraal' is in juni 2010 afgerond. We hebben ervaringen opgedaan met een manier van ontwikkelen, die erop is gericht om op basis van onze eigen inzichten en ideeën, blijvende verbeteringen in onze organisatie en onze werkwijze door te voeren.

De pilot is afgesloten met het opleveren van verbetervoorstellen, gemaakt door Ontwikkelteams, die in september 2010 aan de lijnorganisatie zijn overgedragen om daar ingevoerd en geborgd te worden.

In 2011 ligt de belangrijkste focus op het monitoren van de invoering van de verbetervoorstellen (voor zover nog niet in 2010 gebeurd) en vooral op het vasthouden (borging) van de verbeteringen.

Leiderschapsontwikkeling

Om het ontwikkelingsprogramma Voor elkaar! te laten slagen is leiderschapsontwikkeling van groot belang. Om het gewenste leiderschap in de organisatie verder te ontwikkelen is in 2010 het traject 'Versterken van de lijn' gestart.

Het doel is om vanuit een gedeelde visie op leiderschap te werken aan eenheid in leiding en eenheid in beleid. In 2011 wordt uitvoering gegeven aan het programma 'Versterken van de lijn', dat naar aanleiding van diverse bijeenkomsten in 2010, is opgezet. Hierbij valt o.a. te denken aan het komen tot gezamenlijk gedragen opvattingen over de rol, taak, positie en verantwoordelijkheden van leidinggevend en het professionaliseren van het leidinggeven door verbetering van kennisniveau en aansturingsgedrag.

Ontwikkeling naar regiegemeente

De ontwikkeling naar regiegemeente spitst zich momenteel vooral toe op één van de kenmerken van een regisserende gemeente: dat de gemeente bepaalde taken niet meer zelf uitvoert maar uitbesteedt of organisatieonderdelen op afstand plaatst. Afgesproken is om bij het samenstellen van een pakket bezuinigingsmaatregelen ook het op afstand zetten van taken en/of organisatieonderdelen nadrukkelijk mee te nemen.

Ten aanzien van de Havendienst verwachten we dat in 2011 de besluitvorming over een verzelfstandiging van de havendienst plaatsvindt. Daarna wordt het voorstel uitgewerkt. Dat betekent dat wordt aangegeven in welke vorm de verzelfstandiging gaat plaatsvinden en welke taken het verzelfstandigde haven bedrijf met de daarbij behorende organisatie krijgt. Verder is de samenwerking tussen de brandweerkorpsen van Den Helder en Texel in onderzoek

Samenwerking met andere gemeenten

In H2A-verband is een aantal trajecten gericht op samenwerking aan de gang. Er is een onderzoek gaande naar de inrichting van een Belastinghuis waarin ook het Hoogheemraadschap meedoet. Ook zijn de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering onderzocht aan de hand van een 'Kansenkaart'. Incidenteel wordt de H2A aangevuld met andere gemeenten uit de regio Noord-Holland Noord. Voorbeelden hiervan zijn het Mobiliteitspunt waarop de deelnemende gemeenten hun vacatures publiceren, Inkoop en aanbesteding en kosten inhuur derden.

In 2011 geven we uitvoering aan het projectplan Belastinghuis en aan de besluiten over de Kansenkaart bedrijfsvoering. De kansenkaart geeft de processen en producten weer waar we met andere (regio) gemeente kunnen samenwerken. Verder wordt het Mobiliteitspunt doorontwikkeld, waarbij meer deelnemers worden gezocht en we onder andere de inzet van sociale netwerken als communicatiemiddel onderzoeken.

3.4.2 Bedrijfsvoering

Beleidscontrol

Met het uitwerken van het coalitieprogramma in een collegeprogramma is met de raad een afspraak gemaakt over onderwerpen die door het college aan de raad worden aangeboden. Hiervoor is door de raad een termijnkalender vastgesteld. Het instrument dat wordt gebruikt om de beleidscontrol te borgen, is het taakmanagementsysteem Pepperflow, dat in 2010 is ingevoerd. Hiermee wordt gestuurd op onder andere moties en toezeggingen in de raad en de termijnkalender.

Versterken Planning & Control

Het begrotingsjaar 2011 staat in het teken van verbetering van de leesbaarheid van de programmabegroting. Met name het aanscherpen en meetbaar maken van maatschappelijke effecten is hier een belangrijk item. Het benoemen van prestatie indicatoren geeft richting aan de discussie 'meer met minder'. Daarnaast wordt in 2011 nog één tussentijdse rapportage opgesteld voor de raad.

AO/IC incl. kritische processen

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de interne controle zijn dat de gemeentelijke processen zijn opgenomen in de afdelingsplannen 2011. We verbeteren managementinformatie op het gebied van interne controle en in 2011 werken we de AO/IC van de dertien processen verder uit.

Informatisering (waaronder managementinformatie)

In 2010 is de digitale besluitvorming gemeentebreed geïmplementeerd. Alle afdelingen stellen de adviezen digitaal op en de afhandeling verloopt via het documentenmanagementsysteem/ Workflow systeem Corsa. Managementinformatie over het digitale besluitvormingsproces is beschikbaar voor het management. In navolging van de digitale besluitvorming is de afhandeling van omgevingsvergunning volledig gedigitaliseerd.

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van Informatisering in 2011 zijn:

- Ondersteuning leveren op het gebieden van processen en informatie;
- Managementinformatie verder professionaliseren;
- Informatiearchitectuur in kaart brengen en visie voor toekomstige architectuur opstellen;
- De digitale dienstverlening van het Klant Contact Centrum faciliteren.

Implementatie Projectmatig werken

In 2009 is het project 'Implementatie projectmatig werken' gestart. Hiervoor is een handboek projectmatig werken opgesteld dat voor iedereen beschikbaar is op het intranet. In 2010 zijn verschillende groepen medewerkers van de gemeente opgeleid als projectleiders, projectmedewerkers en procesmanagers. Ook heeft het management een training gehad over de taken en bevoegdheden van de opdrachtgevers. In 2011 ligt de nadruk op het borgen en monitoren van projectmatig werken in de organisatie. Het maken van voortgangsrapportages krijgt meer de nadruk om zodoende daadwerkelijk meer controle te krijgen op de beheersaspecten kwaliteit, tijd en geld. De voortgang van belangrijke projecten wordt geborgd in de marap's.

Automatisering

De belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van automatisering zijn:

- De combinatie van server virtualisatie en consolidatie. Het combineren van beide technieken biedt betere prestaties, hogere efficiëntie, flexibiliteit en schaalbaarheid. Ook de beschikbaarheid en betrouwbaarheid komen hiermee op een hoger niveau. Dit alles op minder vierkante meter datacenter. Door het inzetten van virtualisatie en consolidatie werkt ICT aan duurzaamheid, besparing op energieverbruik en Total Cost of Ownership;
- Verdere professionalisering van de ICT-dienstverlening;
- Anticiperen op ontwikkelingen op gebied van mobiel werken en integratie van spraak en data.

Inkoop en aanbesteding

In 2010 heeft inkoop een professionaliseringsslag ondergaan. Er is een inkoopmatrix, nieuwe inkoopvoorwaarden en een nieuw inkoopbeleid vastgesteld. Daarnaast zijn meerdere aanbestedingstrajecten afgerond en hebben diverse inkopers een inkooptraining gevolgd.

In 2011 moet de ingezette professionalisering verder worden bewaakt, geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. De volgende activiteiten staan in de planning:

- afsluiten en hernieuwen van raamcontracten;
- terugdringen van het aantal facturen en aantal leveranciers;
- onderzoeken of inkoop geautomatiseerd kan worden.

Contractenbank

In 2010 is binnen de gemeentelijke organisatie overgegaan tot de implementatie van een contractenbank. Hierin worden contracten opgenomen die de gemeente met derden aangaat. Realisatie van een dergelijke contractenbank is noodzakelijk geacht in het kader van juridische kwaliteitszorg en draagt bij aan verantwoord intern risicobeheer.

In 2011 evalueren we de implementatie. Indien nodig passen we het op de contractenbank betrekking hebbende werkproces op basis van de evaluatie aan.

Risicomanagement

Twee maal per jaar (bij het aanbieden van de jaarrekening en de begroting) worden organisatiebreed bestaande financiële risico's beoordeeld en nieuwe financiële risico's aangedragen conform indicatoren en berekeningen. De resultaten hiervan worden verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen.

In 2011 worden de maatregelen voortkomend uit de evaluatie van het risicomanagement van eind 2010 geïmplementeerd.

3.4.3 Personeel en HRM-beleid

HRM-beleid / beleidsparaplu

Ter ondersteuning van het realiseren van de doelen van de organisatie is begin 2010 de beleidsparaplu 2010–2012 'HRM- en organisatiebeleid gemeente Den Helder' vastgesteld. Deze paraplu verbindt de visie, strategie en doelen van de gemeente met het personeelsbeleid van onze organisatie.

In de beleidsparaplu zijn zeven clusters van taken geformuleerd: organisatieontwikkeling, arbeidsvoorwaarden, managementinformatie en administratie, instroom, persoonlijke ontwikkeling en doorstroom, uitstroom en arbeidsomstandigheden. Al deze clusters bevatten onderwerpen waaraan de komende jaren gewerkt moet worden om de in de paraplu opgenomen HRM-visie te realiseren.

Met betrekking tot de personeelsplanning is 2010 gebruikt om het huidige personeelsbestand in kaart te brengen en onderzoek te doen naar de toekomstige personeelsbehoefte van onze organisatie. In 2011 werken we aan het realiseren van deze personeelsbehoefte door middel van onder andere een arbeidsmarktonderzoek, stimuleren loopbaanontwikkeling, het opzetten van loopbaanpaden en het implementeren van een traineetraject.

Voor de komende periode zijn de volgende speerpunten benoemd: cultuur/leiderschapsontwikkeling, personeelsplanning, opleidings- en ontwikkelbeleid, integriteit, beloningsbeleid en het verzuimbeleid. Aan al deze aspecten van het HRM-beleid is in 2010 gewerkt en krijgt een vervolg in 2011.

Omvang, opbouw en ontwikkeling personeelsbestand en loonkosten

De omvang van het personeelsbestand van de gemeente Den Helder vertoont vanaf 2004 een dalende lijn. Met de uitplaatsing van de afvalinzameling zijn 24 fte aan arbeidsplaatsen overgegaan naar de HVC. Gevolg is dat de totale loonsom van onze organisatie gedaald is. Het aantal fte van de formatie was begin 2010 528,57 fte en is per 1 juni 2010 gedaald tot 480,17 fte. Omdat de verwachting is dat gemeenten de komende jaren rekening moeten houden met aanzienlijke korting op de algemene uitkering als gevolg van de bezuinigingen zal de formatie verder afnemen.

Vergrijzing en ontgroening worden steeds meer zichtbaar in onze organisatie. Vooral het kleine aantal jongere medewerkers daalt. In de komende 10 jaar gaan 160 medewerkers de gemeente op grond van leeftijd (65 jaar) verlaten.

Met name het door P&O in 2010 ingezette instrument van de strategische personeelsplanning moet onze organisatie vanaf 2011 ondersteunen bij het realiseren van het doel 'de juiste mens, op het juiste moment op de juiste plaats!'. Andere zaken die in 2011 ontwikkeld worden, zijn het interne mobiliteitsbeleid.

Kosten inhuur derden

De kosten van inhuur derden worden niet afzonderlijk begroot, maar vertonen de laatste jaren een constant beeld. Het feit dat bepaalde vacatures soms moeilijk vervulbaar zijn of met het oog op organisatorische ontwikkelingen wat langer worden aangehouden en de noodzakelijke kwaliteit op een bepaald vakgebied dan ontbreekt, maakt dat er gebruik wordt gemaakt van tijdelijke externe inhuur in verband met continuering van de werkzaamheden, in bepaalde gevallen verband houdende met wettelijke verplichtingen.

In 2010 werken we met de gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard en Hoorn aan een zogeheten businesscase flexkrachten, in het kader van de aanbesteding flexibele arbeid (raamcontract uitzendbureau). Doel hiervan is om op de meest voordelige manier flexkrachten in schaal 9 en hoger in te kunnen huren. De resultaten hiervan worden in 2011 geëvalueerd.

Ontwikkeling ziekteverzuim

Voor 2010 zijn streefcijfers vastgesteld van 5% voor het verzuim en een meldingsfrequentie van 1.4. Voor 2011 worden de streefcijfers gericht op het landelijk gemiddelde van gemeentes in dezelfde inwonersklasse. De streefcijfers voor 2011 zijn gelijk aan die van 2010. Om deze streefcijfers te realiseren hebben alle leidinggevendenden een verzuimtraining gevolgd en zijn er concrete acties gepland zoals een nieuw verzuim protocol voor leidinggevende, het afstemmen van de rollen en verantwoordelijkheden van leidinggevende en medewerkers ten aanzien van ziekteverzuim en het op regelmatige basis voeren van sociaal medisch overleg.

In 2011 wordt het nieuwe verzuimprotocol voor leidinggevendenden en medewerkers ingevoerd. Het nieuwe aangescherpte motto 'Ziekte overkomt je, verzuim overleg je' wordt meer uitgedragen in de werkoverleggen en via de Kop van Jut.

Daarnaast werken we aan een gezondheidsbeleid ten behoeve van onze organisatie. In 2011 voeren we een aantal preventieve maatregelen door uit dit beleid in onze organisatie en geven we aandacht aan het zogeheten levensfase personeelsbeleid. Hierin zijn maatregelen opgenomen die moeten voorkomen dat medewerkers onnodig verzuimen. Door het uitvoeren van deze acties, en het consequent vasthouden aan de afspraken die we vastleggen in de Dienstverleningsovereenkomst met de sinds 1 mei 2010 nieuwe arbodienst voor onze organisatie (ArboUnie), moeten we de gestelde streefcijfers realiseren.

3.4.4 Kwaliteitsmanagement

Onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid

Er worden in de organisatie al regelmatig onderzoeken uitgevoerd die zich richten op doelmatigheid en doeltreffendheid. Er is echter nog geen gestructureerde aanpak. Daarom is in 2010 voor het eerst een onderzoeksplan opgesteld waarin is vastgelegd welke onderzoeken in 2011 worden uitgevoerd

Onderzoek en benchmarking

Goede (beleids)informatie is onontbeerlijk voor een bedrijfsmatiger werkwijze en het afleggen van verantwoording. Het is een proces dat leidt tot het verzamelen van gegevens en terugkoppelen ervan in de vorm van beleidsinformatie. Het brede spectrum aan beleidsinformatie moet zo ingericht worden, dat zij een goede basis biedt voor een meer integrale manier van beleidsontwikkeling en uitvoering.

Het meedoen aan benchmarks is de afgelopen jaren steeds meer gemeengoed geworden en leidt tot verbetering van prestaties. Ook is het een hulpmiddel bij het stellen van prioriteiten. Benchmarking draait om vergelijken en vervolgens verbeteren.

In 2011 werken we aan het opstellen van een meerjarig onderzoeksprogramma (inclusief keuze uit de gemeentelijke benchmarkgids van de VNG) waarin de samenhang tussen de verschillende

onderzoeken duidelijk wordt. Ook werken we aan de samenhang tussen het onderzoeksprogramma en de informatiebehoefte in de begroting. Op deze wijze geven we invulling aan het benoemen van betere prestatie-indicatoren.

In 2011 doet de gemeente Den Helder weer mee aan alle onderdelen van 'waarstaatjegemeente.nl':

- benchmark Publiekszaken
- burgerpeiling
- zelfonderzoek
- monitoring van het bestuursakkoord.

De verschillende beleidsterreinen nemen bovendien deel aan verschillende (VNG-) benchmarks..

3.5 Verbonden partijen

3.5.1 Algemeen

Met de term 'verbonden partijen' worden de zogeheten 'derde rechtspersonen' bedoeld, waarmee de gemeente Den Helder een bestuurlijke en financiële band is aangegaan. Deze zogeheten 'deelnemingen', zijn zowel publiekrechtelijk als privaatrechtelijk van aard. Met in dat kader relevante partijen kan de gemeente zich verbinden om daarmee een publiek belang in bestuurlijke zin zo optimaal mogelijk te behartigen.

In het verlengde van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' heeft de raad op 23 maart 2009 de 'Beleidsnota verbonden partijen 2009' vastgesteld, waarin de kaders zijn uiteengezet die bij het aangaan van bindingen met 'derde rechtspersonen' als hier bedoeld dienen te worden gehanteerd.

Wat de visie op de verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de in de programmabegroting opgenomen doelstellingen betreft, hanteren wij de volgende zienswijze.

1. In de eerste plaats heeft de gemeenteraad sinds de invoering van het duale stelsel een andere rol gekregen: de raad dient ook wat de deelnemingen betreft zich voortaan meer te richten op algemene kaderstelling. Besluiten tot deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen zijn voorbehouden aan het college van burgemeester en wethouders, al dienen deze wel ter bespreking aan de raad te worden aangeboden (art. 160, lid 2 Gemeentewet).
2. In de tweede plaats stelt het college vast dat de hierna te noemen verbonden partijen voor de gemeente Den Helder voor het merendeel een publiek belang representeren. Dat publieke belang moet mede gelet op de daarvoor relevante doelstellingen binnen de programmabegroting 2011 het waard zijn om door middel van een gemeentelijke deelneming te worden gediend. Ook weerspiegelt de per verbonden partij gekozen vorm van deelneming naar het oordeel van het college de door de gemeente gekozen mate van verantwoordelijkheid ten opzichte van het betreffende publieke belang.
3. In de derde plaats meent het college, dat er in het verlengde van het vastgestelde deelnemingenbeleid van dient te worden uitgegaan, dat met een gemeentelijke vertegenwoordiging op bestuurlijk en/of ambtelijk niveau binnen de verbonden partijen zeer terughoudend moet worden omgegaan. Dit met het doel verstrengeling van belangen dan wel de schijn daarvan zoveel mogelijk tegen te gaan. De zuiverheid van het openbaar bestuur acht het college daarbij van een hogere orde dan de zekerheid omtrent effectieve zeggenschap. Bestaande gemeentelijke vertegenwoordigingen in privaatrechtelijke deelnemingen worden in dat licht gezien en zijn of worden bij voorkeur afgebouwd. Behalve in die gevallen waarin aan de betreffende privaatrechtelijke rechtspersonen uitsluitend door gemeenten wordt deelgenomen dan wel andere specifieke omstandigheden daartoe aanleiding geven. Wat de gemeenschappelijke regelingen betreft, wordt de gemeentelijke deelneming voorshands gehandhaafd.

3.5.2 Specifiek

Hieronder brengen we de deelnemingen van de gemeente Den Helder in diverse rechtsvormen in beeld. Daarbij worden achtereenvolgens onderscheiden gemeenschappelijke regelingen (A), vennootschappen (B), stichtingen (C) en verenigingen (D).

Per rechtsvorm wordt alleen relevante informatie vermeld over de gemeentelijke deelname en/of beleidsvoornemens 2011, voor zover die afwijkend of nieuw zijn.

Deelname in gemeenschappelijke regelingen

1. *GGD Hollands Noorden*
Adres: de Grotewallerweg 1, 1742 NM SCHAGEN.
Tot de gemeenschappelijke regeling zijn 26 gemeenten uit de regio Noord-Holland Noord toegetreden. De gemeente Den Helder heeft zitting in zowel het Algemeen als het Dagelijks Bestuur.
2. *Gesubsidieerde arbeid Kop van Noord-Holland*
Adres: Witte Paal 122, 1742 NW SCHAGEN

Tot de gemeenschappelijke regeling zijn acht gemeenten uit de Noordkop toegetreden. De gemeente Den Helder heeft zitting in zowel het Algemeen als Dagelijks Bestuur en vervult daarin de rol van voorzitter

3. *Veiligheidsregio Noord-Holland Noord*
Adres: Hertog Aalbrechtweg 5, 1823 DL ALKMAAR
Tot de gemeenschappelijke regeling zijn 30 gemeenten uit Noord-Holland Noord toegetreden. De gemeente Den Helder heeft zitting in het Algemeen Bestuur.
4. *Regionaal Historisch Centrum Alkmaar*
Adres: Hertog Aalbrechtweg 5, 1823 DL ALKMAAR
Tot de gemeenschappelijke regeling zijn 15 gemeenten uit de regio Noord-Holland Noord toegetreden. De gemeente Den Helder heeft zitting in het Algemeen Bestuur.

Vennootschappen met gemeentelijke deelname

5. *Ontwikkelings- en Exploitiemaatschappij Willemsoord BV*
Adres: Willemsoord 47, 1781 AS DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (100%).
6. *Baggerbeheer Den Helder BV*
Adres: drs. F. Bijlweg 20, 1784 MC DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (100%) en op managementniveau.
7. *VOF 't Oost*
Adres: Oostoeverweg 73, 1786 PT DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: op bestuurlijk, directie- en managementniveau.
De gemeente heeft er in afwijking van het door de raad vastgestelde beleid voor gekozen de gemeentelijke (ambtelijke) vertegenwoordiging op directie- en management-niveau te handhaven.
8. *NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC)*
Adres: Jadestraat 1, 1812 RD ALKMAAR
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (4,4%) en bestuurlijk.
De gemeente Den Helder was tot en met 2010 mede namens enkele andere gemeenten uit de Kop van Noord-Holland alsmede de gemeente Smallingerland op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd in de Raad van Commissarissen (RvC). De Algemene Vergadering van Aandeelhouders overweegt het aantal leden van de RvC vanaf 2011 terug te brengen. Verwacht wordt, dat als gevolg daarvan de bestuurlijke vertegenwoordiging door de gemeente Den Helder in 2011 komt te vervallen.
9. *Luchthaven Den Helder BV (50% eigenaar CV Den Helder Airport)*
Adres: Luchthavenweg 10A, 1786 PP DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (100%).
10. *Bank Nederlandse Gemeenten NV*
Adres: Koninginnegracht 2, 2514 AA DEN HAAG
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (0,39%).
11. *NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland*
Adres: Postbus 75869, 1070 AW AMSTERDAM
Gemeentelijke deelname: als aandeelhouder (12,00%) en bestuurlijk.
12. *Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV*
Adres: Comeniusstraat 10, 1817 MS ALKMAAR
Gemeentelijke deelname: als oprichter, aandeelhouder (2%) en bestuurlijk.
Voor 2011 hanteert de gemeente t.a.v. deze NV als beleidsvoornemens een verdere intensivering en verbreding van de relatie en het werken vanuit een vooropgesteld gezamenlijk uitvoeringsplan. Met name ook het stimuleren van een regionale aanpak voor bepaalde terreinen (Toerisme, Bedrijventerreinen, Acquisitie).
13. *Zeestad Beheer BV (1% eigenaar Zeestad CV)*
Adres: Willemsoord 30, 1781 AS DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: als oprichter en aandeelhouder (50%).
Voor 2011 hanteert de gemeente t.a.v. deze NV de beleidsvoornemens zoals verwoord in het programma Stedelijke Vernieuwing.
14. *Zeestad CV*
Adres: Willemsoord 30, 1781 AS DEN HELDER
Gemeentelijke deelname: als oprichter en vennoot (49,5%).

Voor 2011 hanteert de gemeente t.a.v. deze CV de beleidsvoornemens zoals verwoord in het programma Stedelijke Vernieuwing.

Deelname in stichtingen

15. *Stichting Grootschalige Basiskaart Nederland voor Noord-Holland (GBKN NH).*
Gemeentelijke deelneming: de gemeente wordt als Samenwerkende Partij indirect in het bestuur van de stichting vertegenwoordigd door de Vereniging van Noord-Hollandse Gemeenten.
16. *Stichting Stivas De Noordkop*
Gemeentelijke deelneming: bestuurlijk.
Vanwege de voor Den Helder relevante gebiedsgebonden doelstelling van de stichting is er in afwijking van het door de raad vastgestelde beleid voor gekozen om de bestuurlijke vertegenwoordiging te handhaven.

Deelname in verenigingen

17. *Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).*
Gemeentelijke deelname: in de vorm van lidmaatschap.
18. *Vereniging van Waddenzeegemeenten.*
Gemeentelijke deelname: in de vorm van lidmaatschap en bestuurlijk.
19. *Vereniging Noord-West 8.*
Gemeentelijke deelname: in de vorm van lidmaatschap en bestuurlijk.
Deze vereniging verkeert momenteel in staat van liquidatie.

3.6 Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf grondbeleid voor de begroting staat de wijze waarop de gemeente haar grondbeleid uitvoert en uit gaat voeren centraal. Verder wordt er een actuele prognose gegeven van de te verwachten resultaten van alle door de gemeenteraad vastgestelde grondexploitaties. Daarnaast wordt er een visie gegeven over hoe om te gaan met het gemeentelijk vastgoed. Tenslotte worden de financiële risico's voor de vastgestelde grondexploitaties in beeld gebracht.

Van ontwikkeling naar herontwikkeling

De aandacht van de gemeente verschuift steeds verder van de ontwikkeling van uitbreidingslocaties naar de herontwikkeling van de bestaande stad: de stedelijke vernieuwing. Den Helder is in het stadium aangekomen dat op grote schaal frictie ontstaat tussen de gebruikswaarde van het bestaande stedelijk gebied en de behoeften die we op dit moment hebben. De gemeente ontwikkelt een visie waarmee zij deze frictie wil oplossen en de herontwikkeling van de bestaande gebieden haalbaar gaat maken.

De gemeente speelt - als een van de grootste eigenaren van vastgoed - een prominente rol in de leefbaarheid en herontwikkeling van de stad. Door goed beheer en (her)gebruik van het vastgoed wordt voorkomen dat de omgeving verloedert, wordt in andere situaties het in onbruik geraakte vastgoed gesloopt en wordt zo plaats gemaakt voor nieuwe ontwikkelingen. Om die leidende rol op te pakken, handelt de gemeente zelf pro-actief bij potentiële ontwikkellocaties. Dit gebeurt enerzijds deze locaties actief zelf te ontwikkelen, anderzijds doordat de gemeente de markt faciliteert zonder er zelf risicodragend in te zitten.

Meer partijen krijgen invloed op ontwikkelingen

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad wordt steeds complexer. Bestaande en toekomstige bewoners willen meer inspraak en ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk willen ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng hebben. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces.

Het grond- en vastgoedbedrijf wil de regierol van de gemeente versterken, door partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken. De regie hebben is belangrijker dan het zelf te doen.

Financieel rendement en risicobeheersing komen onder druk

Nu de uitleglocaties op raken, wordt geld verdienen steeds moeilijker. De verwachting is dat veel projecten tekorten hebben, de risico's worden groter door de toenemende complexiteit van ontwikkelingen en de vele investeringen die gedaan moeten worden. Den Helder moet een balans vinden tussen winst- en verliesgevende ontwikkelingen. Met alleen subsidies worden onze ambities niet bereikt.

Het grond- en vastgoedbedrijf wil hét onderdeel zijn dat volwaardig rendabel opereert zodat enerzijds jaarlijks een aanzienlijke positief resultaat ten gunste van de gemeentebegroting komt, en anderzijds het grond- en vastgoedbedrijf zelfstandig in staat is nu en in de toekomst te investeren in de stad, ook in onrendabele (herstructurerings)projecten.

Macro-economische invloeden

Het huidig economisch tijdstip maakt dat voorzichtigheid geboden is. Zowel de woningmarkt als de bouwsector maken een slechte periode door. In het kader van de begroting 2011 ondervinden de in exploitatie genomen gebieden negatieve effecten die, waar voorzienbaar, al verwerkt zijn in de exploitaties en prognoses. Voor gronden die niet in exploitatie zijn genomen geldt dat er voldoende mogelijkheden zijn om bij te sturen naar aanleiding van veranderde (markt-) omstandigheden.

Centralisatie Vastgoed

Afgelopen jaar is de centralisatie van het gemeentelijk vastgoed formeel voltooid. Grondzaken is nu, op enkele uitzonderingen na, budgethouder van alle gronden en panden van de gemeentelijke organisatie. Voor de programmabegroting 2011 e.v. houdt dat voornamelijk een verschuiving van budgetten in tussen gemeentelijke afdelingen. In financiële zin is deze verschuiving budgetneutraal.

De in 2010 ingezette optimalisatie en verdere professionalisering van het vastgoedbeheer wordt in 2011 voortgezet. Met het oog hierop wordt gekeken naar de noodzaak van het behoud van eigendom van het gemeentelijk vastgoed. Het beheer van vastgoed is geen core business van de gemeente. Daarom is in 2010 de voorbereiding gestart om het deel van het gemeentelijk vastgoed zonder ontwikkelpotentie, dat geen gemeentelijke kerntaken huisvest en waaraan geen gemeentelijke plannen ten grondslag liggen, af te stoten. In 2011 wordt hier invulling aangegeven.

Wijze van grondbeleid

Het grond- en vastgoedbeleid is een belangrijk instrument voor een gemeente die zichzelf succesvol wil ontwikkelen in een veranderende wereld. De gemeente oefent met haar beleid veel invloed uit op haar eigen ontwikkelingen en die van andere partijen, waaronder ontwikkelaars, corporaties en ondernemers. De gemeente Den Helder had tot op heden alleen beleid voor bouwgrond, maar niet voor vastgoed. Dit is geen goede zaak omdat de gemeente met het bestaande vastgoed veel nieuwe impulsen aan de stad geeft bijvoorbeeld door ruimte te creëren voor maatschappelijke functies, door renovatie/restauratie te stimuleren of door te slopen en een nieuwe ontwikkeling mogelijk te maken.

Het grond- en vastgoedbeleid moet altijd in dienst staan van de politieke ambities van de stad. Het is dus geen doel op zichzelf, maar een middel om de visie op de stad te realiseren. Deze visie heeft de gemeente vastgelegd in de Strategische Visie 2020, de programmabegroting en de diverse kaderstellende beleidsvisies. De genoemde documenten geven aan wat de gemeente wil bereiken, oftewel: wat zijn de ambities.

Het grond- en vastgoedbeleid zegt (op een specifiek onderdeel) hoe we deze ambities gaan bereiken. De activiteiten die de gemeente op het gebied van grond en vastgoed onderneemt, zijn te onderscheiden in twee categorieën: transformatie en beheer. Transformatie is het tot stand brengen van ruimtelijke ontwikkelingen. Kerngedachte hierbij is dat de bestaande situatie niet voldoet en dat een verandering dus noodzakelijk is. Beheer is in dit kader het beheren en exploiteren van gemeentelijke vastgoedobjecten. Het doel hiervan is het verhogen van het maatschappelijk en financieel rendement. Het logische verband tussen transformeren en beheer is dat na de realisatie van een ruimtelijke ontwikkeling weer een periode aanbreekt waarin op verantwoorde wijze beheerd moet worden.

Op 1 juli 2008 is de Nota Grond- en Vastgoedbeleid in werking getreden, welke van kracht is tot de volgende herziening, uiterlijk per 1 januari 2012. De doelstelling van de Nota Grond- en Vastgoedbeleid is om een samenhangende visie op het grond- en vastgoedbeleid te geven. De gemeenteraad heeft met deze nota de beleidskaders vastgesteld en stelt het College in staat om binnen deze kaders regisserend en ondernemend deel te nemen aan de ontwikkeling van de stad.

De gemeente Den Helder maakt ten aanzien van het te voeren grond- en vastgoedbeleid de volgende keuzes:

- De gemeente kiest voor de strategische inzet van grond- en vastgoed, waarmee zij de regie neemt over de visievorming en het realiseren van de langetermijn doelstellingen;
- De gemeente schakelt flexibel tussen actief en passief grondbeleid, afhankelijk van wat de specifieke situatie vraagt;
- Er wordt actief grond- en vastgoedbeleid gevoerd, om in te grijpen in onevenwichtige situaties;
- Passief grond- en vastgoedbeleid wordt selectief gevoerd als:
  - Er geen sprake is van onevenwichtige situaties;
  - De gemeente geen hoger ambitieniveau heeft dan de private partijen, of als de gemeente dit ambitieniveau met randvoorwaarden in voldoende mate kan afdwingen;
  - De ontwikkeling geen groot gemeentelijk belang dient of de risico's onaanvaardbaar zijn.

In de Nota Grond- en Vastgoedbeleid wordt toegelicht waar deze nota toe dient en aan welke verbeterpunten bijzondere aandacht wordt besteed. Ook worden de missie, visie en doelstellingen van het gemeentelijk grond- en vastgoedbedrijf beschreven en wordt aangegeven welke strategie de gemeente gaat toepassen om de doelstellingen te bereiken. Voor meer informatie hieromtrent verwijzen wij naar het betreffende document.

Gronden per 1-1-2010 in ontwikkeling genomen

Hieronder wordt een analyse weergegeven van het planresultaat van de in 2010 'in exploitatie zijnde gronden'. Het betreft de gebieden Kooypunt en Meester Tigchelaar (beiden al meerdere jaren in exploitatie genomen), Julianadorp-Oost (vanaf 1-1-2006 in exploitatie), Doggerswijk-West en Pasteurstraat (grondexploitaties zijn in 2010 in exploitatie genomen).

In de onderstaande tabel is voor de locaties 'in exploitatie genomen gronden' weergegeven wat het verwachte planresultaat is.

Locatie	Status 1-1-2010	Boekwaarde € 31-12-2009	NCW excl. Voorziening € 1-1-2010		NCW incl. Voorziening € 1-1-2010	
Kooypunt fase 2, 3	in exploitatie	9.265.015	-794.967	voordelig	-794.967	voordelig
Meester Tigchelaar voorziening	in exploitatie	219.025 -215.000	200.951	nadelig	200.951 -215.000	nadelig voordelig
Julianadorp-Oost	in exploitatie	23.033.753	58.755	nadelig	58.755	nadelig
Doggerswijk-West	in exploitatie	2.131.725	-322.825	voordelig	-322.825	voordelig
Pasteurstraat	in exploitatie	48.702	199.071	nadelig	199.071	nadelig
Totaal		34.483.220	-659.015	voordelig	-874.015	voordelig

Voor de bedrijfslocatie Kooypunt wordt een voordelig planresultaat verwacht van € 795.000 (contante waarde per 1-1-2010). Het geraamde resultaat geeft geen aanleiding tot het treffen van een voorziening. Eind 2008 (1 januari 2009) werd een batig planresultaat van € 1.111.000 geraamd. Het naar beneden bijstellen van de raming wordt verklaard door minder grondverkoop dan verwacht en door temporisering van de verwachte verkopen in de komende jaren. De verwachte uitgifte in 2010 is ca. 15.000 m². In de 1^e helft van dit jaar is 2.005 m² daadwerkelijk verkocht. In de tweede helft van 2010 vindt een actualisatie van de grondexploitatie plaats. Aan de hand daarvan wordt gekeken hoe de ontwikkeling van fase 3 moet worden opgepakt. Daarnaast zal ook worden onderzocht of het financieel gunstig en wellicht ruimtelijk noodzakelijk is om tot aankoop van fase 4 over te gaan. Het is de verwachting dat in 2011 bestuurlijke besluitvorming over de verdere ontwikkeling van Kooypunt zal plaatsvinden.

Voor de locatie Meester Tigchelaar wordt een tekort voorzien van € 201.000 (contante waarde per 1-1-2010). Voor het geraamde tekort op deze grondexploitatie is in het kader van de jaarrekening 2005 een voorziening getroffen van € 210.000. In 2006 is een aanvullende voorziening van € 5.000 getroffen. Het tegenvallende resultaat werd met name veroorzaakt door, ten opzichte van de verwachting, achterblijvende uitgifte van gronden. Er is nog één kavel van 670 m² beschikbaar. De reeds getroffen voorziening ter grootte van € 215.000 is groot genoeg om het geraamde tekort van € 201.000 af te kunnen dekken. In 2010 wordt gekeken of dit complex kan worden afgesloten.

De boekwaarde van de grondexploitatie van Julianadorp-Oost bedraagt per 1 januari 2010 € 23.034.000. Dit is de boekwaarde van het hele complex, dus inclusief de boekwaarde van de Woningstichting Den Helder. De gemeentelijke boekwaarde bedraagt € 14.820.000 en de boekwaarde

van de Woningstichting Den Helder bedraagt € 8.214.000. De gemeentelijke boekwaarde is met € 995.500 verlaagd conform raadsbesluit RB10.0086 d.d. 21 juni 2010.

De grondexploitatie van Julianadorp-Oost liet per 1-1-2009 een nadelig resultaat zien van € 963.000. Het verwerken van de verlaagde boekwaarde conform raadsbesluit leidt per 1 januari 2010 tot een geraamd nadelig resultaat van € 59.000 (contante waarde per 1-1-2010). Tevens wordt de risicovoorziening van € 1.716.757 verlaagd met € 995.500 conform raadsbesluit. De risicovoorziening bedraagt dan € 721.257. In de 2^e helft van 2010 zal een herziene grondexploitatie Julianadorp-Oost ter besluitvorming worden voorgelegd, waarin ook marktontwikkelingen, actuele planning en fasering en de huidige stand van zaken zullen zijn verwerkt. In 2011 zullen beperkte werkzaamheden voor het bouwrijpmaken plaatsvinden ten behoeve van een eerste bouwfase die in 2012 van start kan gaan. In 2010 vinden reeds voorbereidende gesprekken plaats met ontwikkelende partijen. In 2011 wordt contractvorming, in ieder geval voor een eerste bouwfase, afgerond.

Voor het gebied Doggerswijk-West is gewerkt aan een haalbaarheidsstudie voor verplaatsing van het Gemini ziekenhuis naar dit gebied, in combinatie met de ontwikkeling tot bedrijventerrein van de overige beschikbare gronden. Dit heeft geleid tot een grondexploitatie voor dit gebied die 26 april 2010 met een voordelig resultaat van € 300.000 per 1-1-2010 door de raad is vastgesteld (besluitnummer RB10.0040). De verwachting is dat eind 2010 de koopovereenkomst tussen de gemeente en Stichting Gemini Ziekenhuis kan worden gesloten. In de geactualiseerde grondexploitatie is rekening gehouden met de verkoop aan Gemini van een deel van het gebied waar nu nog de sportvelden liggen. Ook een deel van de kosten m.b.t. de verplaatsing van de sportvelden zijn in de grondexploitatie verwerkt. De verplaatsing van de sportvelden vindt nog in 2010 plaats om zo ruimte te maken voor de ontwikkeling van het Gemini ziekenhuis. In de 2^e helft van 2010 en in 2011 wordt de voorbereiding voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein ten zuiden van het Gemini opgepakt en wordt onderzocht wat de beste strategie is ten aanzien van de grondverkoop.

De grondexploitatie voor de Pasteurstraat is 26 april 2010 door de raad vastgesteld (RB10.0031) met een nadelig resultaat van € 199.000 per 1-1-2010. Het project bestaat uit de bouw van een 'Brede School' met daarin 2 scholen, een gymzaal en een kinderdagverblijf (Stichting Kinderopvang Den Helder). In de grondexploitatie zijn de kosten voor het bouw- en woonrijp maken opgenomen, evenals een bijdrage aan het project Duinen Noordkop. Aan de opbrengstenkant zijn opgenomen de opbrengsten die voortkomen uit de aankoop van de grond door OWS (Raadsbesluiten van 4 oktober 2006, 115/OWS en 18 februari 2008, 016/OWS) en de grondprijs die SKD zal betalen ten behoeve van kinderopvang en kantoorruimte. Het project heeft enige vertraging opgelopen maar de verwachting is dat er in 2011 gebouwd kan gaan worden. De koop- en samenwerkingsovereenkomst moet nog worden gesloten tussen gemeente en partijen, zodat de grond verkocht kan worden. Dit kan in 2010 worden afgerond.

Gronden per 1-1-2010 niet in exploitatie genomen

In de onderstaande tabel is voor de locaties 'niet in exploitatie genomen gronden' weergegeven hoe de boekwaarde zich in 2009 heeft ontwikkeld en wat het verwachte planresultaat is.

Locatie	Status 1-1-2010	Boekwaarde € 31-12-2009	NCW excl. Voorziening € 1-1-2010		NCW incl. Voorziening € 1-1-2010	
Ankerpark	niet in exploitatie	589.885	62.996	nadelig	62.996	nadelig
OS&O (Huisduinerkw.) voorziening	niet in exploitatie	2.536.157 -853.637	871.354	nadelig	871.354 -853.637	nadelig voordelig
Verwervingen Stadshart (Zeestad) reserve	niet in exploitatie	9.675.822 -14.000.000	Nader te bepalen		Nader te bepalen	
Verwervingen Stadshart	niet in exploitatie	2.641.199	Nader te bepalen		Nader te bepalen	
De Riepel	niet in exploitatie	314.700	Nader te bepalen		Nader te bepalen	
Totaal		904.126	934.350	nadelig	80.713	nadelig

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de boekwaarde per 31 december 2009 van deze projecten € 904.000 bedraagt.

Hierna wordt een analyse weergegeven van het planresultaat van de per 1-1-2010 nog niet in exploitatie zijnde gronden.

De aankoop van de voormalige Visserijschool is financieel ondergebracht bij afdeling RWO en maakt onderdeel uit van het gebied Ankerpark. Ten behoeve van de sloop en sanering van dit pand is een raming opgesteld in 2005 ter grootte van € 487.900 (nr. 114/RWO d.d. 07-11-05). In de grondexploitatieopzet zijn de kosten voor sloop, asbestsanering en bodemsanering meegenomen. De sloop van het pand is gereed gekomen in 2010. In 2011 zal verder uitvoering worden gegeven aan de gebiedsontwikkeling van Ankerpark.

Voor de locatie OS&O (Huisduinerkwartier) wordt een nadelig planresultaat verwacht. Voor een negatief planresultaat is in het kader van de jaarrekening 2007 een voorziening getroffen van € 853.637. Zowel door de veranderde marktomstandigheden als door de brand in het Casinocomplex is een financiële herijking van het project op zijn plaats. In de 2^e helft van 2010 zullen de onderhandelingen met projectontwikkelaar Synchroon worden afgerond. Synchroon heeft in augustus 2010 een nieuwe exploitatie voor deze locatie doorgerekend. De woningopbrengsten zijn herijkt en staan vanwege de huidige markt onder druk. Vanuit de gemeente zal nu een financiële en strategische afweging worden gemaakt over de verdere ontwikkeling van het gebied. Indien de gesprekken met Synchroon positief worden afgerond en tot contractvorming leiden, kan in 2011 gestart worden met de ontwikkeling, waarbij eerst bouwrijp werkzaamheden zullen plaatsvinden. Gezien de huidige staat van het Casino heeft ontwikkeling hiervan prioriteit.

Voor de verwervingen in het stadshart (ten behoeve van Zeestad) geldt dat deze plaats hebben gevonden in de veronderstelling dat deze eigendommen deel zullen uitmaken van een toekomstige exploitatie. De aankopen die in het kader hiervan zijn gedaan vallen onder de bestemmingsreserve strategische aankopen Stadshart. Dit zijn aankopen die onder de exploitatie van Zeestad vallen. Tevens vallen de beheerskosten onder deze reserve.

Van de gronden en opstallen in het stadshart die niet onder de exploitatie van Zeestad vallen, is de boekwaarde opgebouwd uit de aankoopprijs inclusief financieringskosten van de strategische aankopen. Dit zijn dus aankopen waar de gemeente zelf plannen voor moet gaan ontwikkelen of die onder een toekomstige grondexploitatie zullen gaan vallen.

Voor het verplaatsen van winkelcentrum De Riepel naar de locatie van het Loopuytpark (Schoolweg) was een gemeentelijke bijdrage nodig vanwege extra kosten in de verplaatsing van het winkelcentrum. De Raad heeft een krediet ter beschikking gesteld van € 360.000 (nr. 12/RWO d.d. 24-01-06). Dit bedrag is voor aankoop van restgronden langs de Langevliet. In 2009 zijn de gronden aangekocht. De ontwikkeling van deze gronden moet uiteindelijk opgepakt worden. Gezien de andere ontwikkelingen in de stad moet worden bekeken of 2011 hiervoor wel het juiste moment is of dat ontwikkeling later in de tijd moet plaatsvinden.

Gronden die ook nog niet in exploitatie zijn genomen, zijn de locaties Krugerstraat, Sportlaan 62 en het Vinkenterrein. De haalbaarheid van een ontwikkeling op deze locaties zal onderzocht moeten worden. Voor het Vinkenterrein geldt dat in 2010 de stedenbouwkundige invulling van het gebied zal worden onderzocht en daarbij de financiële haalbaarheid, risico's en planning zal worden uitgewerkt. In 2011 kan de ontwikkeling van het Vinkenterrein dan verder tot uitvoering worden gebracht.

Risico's

Gronden per 1-1-2010 in exploitatie genomen

De gehanteerde risicoanalyse bestaat uit een opslag op de nog te maken kosten en een opslag van de nog te realiseren opbrengsten. Hieronder wordt een risicoanalyse gegeven van de in 2010 'in exploitatie zijnde gronden'. Het betreft de gebieden Kooypunt, Meester Tigchelaar, Julianadorp-Oost, Doggerswijk-West en Pasteurstraat.

In de onderstaande geactualiseerde tabel is voor de locaties 'in exploitatie genomen gronden' de risico-opslag weergegeven en daarmee worden de ontwikkelrisico's gekwantificeerd voor de periode 1 januari 2010 en verder.

Locatie	Status 1-1-2010	Te realiseren kosten €	Te realiseren opbrengsten €	Risico opslag	Ontwikkelrisico €
Kooypunt fase 2, 3	in exploitatie	15.163.312	-32.789.354	5,00%	2.397.633
Meester Tigchelaar	in exploitatie	52.915	-71.605	5,00%	6.226
Julianadorp-Oost	in exploitatie	14.718.959	-41.478.659	2,50%	1.404.940
Doggerswijk-West	in exploitatie	9.200.245	-12.530.156	5,00%	1.086.520
Pasteurstraat	in exploitatie	703.588	-526.737	5,00%	61.516
Totaal		39.839.019	-87.396.511		4.956.835

Op basis van een risicoanalyse per project is de conclusie getrokken dat geen van de aanwezige risico's zodanig concreet en onvermijdbaar zijn dat het noodzakelijk is hiervoor nu een (aanvullende) voorziening te treffen. Daarnaast loopt de gemeente voor de lopende grondexploitaties echter ook een risico op onvoorzienne financiële tegenvallers. Het risico is gerelateerd aan de nog te realiseren kosten en opbrengsten. Het is immers de toekomst waar de onzekerheid in schuilt. Geconcludeerd wordt dat de komende jaren een ontwikkelrisico wordt gelopen van € 4.957.000.

Gronden per 1-1-2010 niet in exploitatie genomen

De conclusie ten aanzien van 'nog niet in exploitatie genomen gronden' is dat de gemeente per heden geen aanvullende voorzieningen hoeft te treffen voor verwachte tekorten op deze locaties. De plannen voor deze gebieden moeten verder ontwikkeld worden. Hierbij worden de risico's in kaart gebracht en voor zover mogelijk wordt hier een oplossing voor bedacht. Ten behoeve van het OS&O-terrein is reeds in 2007 een voorziening getroffen. Voor het Ankerpark is een reserve ter beschikking gesteld waardoor de kosten voor sloop, asbestsanering en bodemsanering zijn gedekt. Kosten voor

verwervingen stadshart zijn afgedekt in een getroffen reservering en voor aankoop gronden De Riepel is een krediet ter beschikking gesteld.

Overige gronden

Voor de overige 'nog niet in exploitatie zijnde gronden' die onder beheer van de Gemeente (Grondzaken) vallen of komen te vallen, geldt dat in dit stadium geen raming kan worden gegeven van het te realiseren planresultaat. In het bijzonder wordt gewezen op de risico's die worden gelopen bij de toekomstige ontwikkelgebieden Sportlaan 62, Krugerstraat en het Vinkenterrein. Zolang de haalbaarheid van ontwikkelingen op deze locaties niet is aangetoond, moet er rekening mee gehouden worden dat de ontwikkelingen geen positief resultaat genereren. In 2011 worden door Grondzaken de risico's verder in beeld gebracht.

3.7 Lokale heffingen

3.7.1 Algemeen

De gemeente heeft gemeentelijke belastingen op grond van diverse bepalingen in de Gemeentewet. De raad stelt de heffingsverordeningen vast op grond waarvan het college de belastingen, heffingen en rechten oplegt.

De gemeente Den Helder legt onderstaande belastingen en heffingen op aan de desbetreffende belastingplichtigen:

1. onroerende-zaakbelastingen
2. afvalstoffenheffing
3. rioolheffing
4. hondenbelasting
5. forensenbelasting
6. toeristenbelasting
7. haven- en kadegelden
8. leges
9. marktgeden
10. lijkbezorgingsrechten
11. parkeerbelastingen
12. precariobelasting

Kwijtschelding

Belastingplichtigen kunnen kwijtschelding aanvragen voor onroerende-zaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en hondenbelasting. Dit gemeentelijk beleid ligt vast in een verordening op de kwijtschelding.

3.7.2 Lokale Lasten

Onroerende-zaakbelastingen

De OZB is gebaseerd op de waarde van een onroerende zaak. Die waarde stellen wij jaarlijks vast bij WOZ-beschikking. In 2011 hanteren wij hiervoor de waardepeildatum van 1 januari 2010.

Wij ramen de opbrengst aan OZB in 2011 op € 11.276.185 (inclusief de gewenste verhoging van 2,05%). Sinds 2009 hebben wij de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen vastgesteld op een percentage van de WOZ-waarde.

	2009	2010	2011 ¹
Eigenaren woningen	0,1112%	0,1134%	0,1134%
Eigenaren niet-woningen	0,2634%	0,2685	0,2685%
Gebruikers niet-woningen	0,2123%	0,2165	0,2165%.

¹ Wij kunnen de tarieven voor 2011 niet exact berekenen omdat de nieuwe getaxeerde waarden voor het belastingjaar 2010 nog niet bekend zijn. Wel hebben wij in de technische uitgangspunten van de begroting 2010 aangegeven dat de opbrengst met 2,05 % moet stijgen.

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen te organiseren op grond van de Wet milieubeheer. De aanslagen van de heffing zijn gebaseerd op de gezinssamenstelling. Sinds 2010 voert de HVC de inzameling uit. Wij hebben de kosten die de HVC doorberekent verwerkt in de tarieven.

Tarieven	2009	2010	2011
Eenpersoonshuishouden	224,28	205,20	205,20
Meerpersoonshuishouden	324,60	297,60	297,60

Wij begroten de opbrengst in 2011 op € 7.224.500

Rioolheffing

De brede Rioolheffing op grond van artikel 228a Gemeentewet die wij in 2010 hebben ingevoerd, maakt het mogelijk onder de naam 'rioolheffing' een belasting te heffen voor de kosten die de gemeente maakt aan:

- de inzameling en het transport van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater en de zuivering van huishoudelijk afvalwater;
- de inzameling en de verwerking van het afvloeiend hemelwater en;
- het treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand te voorkomen of te beperken.

De eigenaar van een onroerende zaak dat is aangesloten op het rioolnet is belastingplichtig. In ons rioolbeheersplan staan onder andere de tarieven berekend tot 2040. Elke vijf jaar wordt het plan geactualiseerd. Wij hebben in de loop van 2009 het rioolplan aangepast. In dit plan staat onder andere dat de jaarlijkse stijging van het tarief beperkt blijft tot 2,5 % naast de reguliere compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Voor 2011 is dit dus $2,05 + 2,5\% = 4,55\%$.

Tarieven	2009	2010	2011
Rioolheffing	€ 158,65	€ 164,20	171,65

Wij ramen de opbrengst in 2011 op € 5.082.000 (inclusief de verhoging conforme het rioolbeheersplan).

Hondenbelasting

Wie een hond heeft, moet daarvoor hondenbelasting betalen.

Tarieven	2009	2010	2011
1e hond	€ 83,65	€ 84,50	€ 86,20
2e hond	€ 113,45	€ 114,60	€ 116,90

Op basis van ongeveer 4.000 honden ramen wij de opbrengst in 2011 op € 334.500 (met de reguliere verhoging van 2,05%).

Forensenbelasting

De gemeente heft forensenbelasting van personen die niet in de gemeente staan ingeschreven en wel beschikken over een gemeubileerde woning in de gemeente. De tarieven zijn afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning.

De belasting bedraagt bij een waarde van:	2009	2010	2011
minder dan € 30.000	€ 248,95	€ 251,45	€ 256,60
€ 30.000 doch minder dan € 50.000	€ 472,05	€ 476,75	€ 486,50
€ 50.000 doch minder dan € 75.000	€ 533,00	€ 538,30	€ 549,30
€ 75.000 doch minder dan € 100.000	€ 557,80	€ 563,55	€ 575,10
€ 100.000 doch minder dan € 125.000	€ 585,70	€ 591,55	€ 603,65
€ 125.000 doch minder dan € 160.000	€ 614,65	€ 620,80	€ 633,50
€ 160.000 en meer	€ 638,40	€ 644,80	€ 658,00

Wij ramen de opbrengst 2011 op € 486.200 (inclusief de tariefverhoging van 2,05 %).

Toeristenbelasting

De gemeente heft toeristenbelasting voor het verblijf met overnachting door personen die niet in de gemeente staan ingeschreven. De verhuurder van de accommodatie is belastingplichtig.

Tarieven per persoon, per nacht	2009	2010	2011
	€ 1,08	€ 1,10	€ 1,12

Wij ramen de opbrengst in 2011 op € 544.000 (inclusief de verhoging van het tarief met 2,05 %).

Haven- en kadegelden

Mensen die vaartuigen in de havens en kades van onze gemeente invaren en afmeren van vaartuigen moeten daarvoor een vergoeding betalen. Dit is geregeld in de verordening op de heffing en invordering van haven- en kadegeld. De hoogte van de heffing is afhankelijk van het soort vaartuig, waarbij de bruto-inhoud, het aantal tonnen laadvermogen of de ingenomen wateroppervlakte van belang is.

Wij ramen de opbrengst in 2011 op € 4.388.500. Dit bedrag is inclusief de voorgestelde verhoging met 2,05 %, de heffing van de ISPS-gelden ad € 1.065.900 en de vletterwerkzaamheden ten bedrage van € 724.600.

Leges

De gemeente heft leges voor verschillende diensten die wij verstrekken. Wij doen dit op grond van artikel 229 van de Gemeentewet en op grond van de legesverordening.

Wij ramen de opbrengst aan diverse leges in 2011 op € 2.185.500 (inclusief de voorgestelde verhogingen 2,05 %).

Specificatie:

- Bouwleges, wet WABO, e.a. (sloop, gebruiksvergunningen e.d.) € 1.060.000.
- Burgerzaken € 1.061.500.
- Leges bijzondere wetten € 95.000.

Marktgelden

Wij heffen marktgelden van de marktkooplieden die op de diverse weekmarkten staan.

Wij ramen de opbrengst in 2011 op € 94.500 (wij stellen geen verhoging voor).

Lijkbezorgingsrechten

De heffing is een vergoeding voor diensten van de gemeente. Er zijn meerdere tarieven voor het begraven en de huur van graven en urnennissen.

De opbrengst 2011 wordt inclusief de voorgestelde verhoging met 2,05 % geraamd op € 452.000.

Parkeerbelastingen

Mensen die hun voertuig parkeren op plaatsen die voor betaald parkeren zijn aangewezen moeten parkeergeld betalen. Doen zij dit niet, dan kunnen wij hen een naheffingsaanslag opleggen.

Daarnaast werken wij met vergunningen voor bewoners en ondernemers in de binnenstad.

Wij ramen de opbrengst 2011 op € 1.360.751 (inclusief de correctie uit de voorjaarsnota 2008 en een tariefstijging van 2,05%)

Precariobelasting

Precariobelasting is een vergoeding voor voorwerpen van derden die onder, op of boven gemeentegrond staan. Wij ramen de fiscale opbrengst in 2011 op € 36.500 (inclusief de voorgestelde verhoging van 2,05 %).

3.7.3 Overzicht van de geraamde opbrengsten 2011

Belasting/heffing	Geraamde opbrengst 2011
Onroerende-zaakbelastingen	€ 11.276.200
Afvalstoffenheffing	€ 7.224.500
Rioolheffing	€ 5.082.000
Hondenbelasting	€ 334.500
Forensenbelasting	€ 486.200
Toeristenbelasting	€ 544.000
Haven- en kadegelden	€ 4.388.500
Leges	€ 2.185.500
Marktgeden	€ 94.500
Lijkbezorgingsrechten	€ 452.500
Parkeerbelastingen	€ 1.360.700
Precariobelasting	€ 36.500
totaal	€ 33.465.600

3.8 Subsidieparagraaf

Conform artikel 9h van de financiële verordening van de gemeente Den Helder dient er in de begroting en de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de te verlenen subsidies.

Verstreckte subsidies onder auspicien van de afdeling SB	
Subsidiepartijen Wijkmanagers	Bedragen
Bewonersorganisatie (wijkmanagers) in 2009: post 761.7099.004	
- Stichting Werkgroep Centrum	€ 2.266
- Belangenvereniging Visbuurt	€ 2.185
- Stichting Tuindorp- en Geleerdenbuurtbelangen	€ 3.561
- Belangenvereniging Indische Buurt	€ 1.754
- Buurtvereniging Jeruzalem/Vechtbuurt	€ 1.484
- Bewonerscomm. Dollardlaan/Noordzeestraat	€ 566
- Stichting Wijkbelangen Nieuw Den Helder	€ 4.384
- Wijkvereniging Boatex	€ 1.128
- De Schooten Samen Sterker	€ 6.737
- Belangenvereniging Julianadorp	€ 11.981
- Belangenvereniging Zwanenbalg	€ 478
- Belangenvereniging Zuid-Ooster	€ 1.864
Totaal Wijkmanagers	€ 38.388
Verstreckte subsidies onder auspicien van de afdeling VVH	
VVH - Subsidies	
- Subsidies voor evenementen/activiteiten (subsidies voor 25%)	€ 99.690
- Subsidies i.h.k.v. Helders Restauratiefonds (via nationaal fonds)	P.M.
Totaal	€ 99.690

Verstrekke subsidies onder auspiciën van afdeling OWS	
Blijf van mijn lijf	€ 628.383
Brijder Verslavingszorg	€ 693.959
Bureau Jeugdzorg N-H.	€ 1.000.636
Centrum Wonen, Zorg en Welzijn (Leger Des Heils)	€ 65.788
De Wering	€ 1.739.498
GGD N-H-N	€ 438.254
GGZ Kop van N-H	€ 117.609
Het Buurtcollectief	€ 124.805
Humanitas	€ 50.650
Internationaal Vrouwencentrum	€ 101.099
Jeugd, Onderwijs en Cultuur (JOC)	€ 70.910
Jeugdsportfonds DH	€ 101.300
Kopgroep Bibliotheken	€ 1.650.220
Kopwerk kleuters schakelen	€ 62.300
OBD Noordwest Holland	€ 70.795
Omring JGZ	€ 539.213
Parlan	€ 380.000
Reclassering Nederland	€ 69.644
Reddingsmuseum Dorus Rijkers	€ 185.618
ROC N-H-N.	€ 784.806
Schouwburg	€ 1.497.753
SDTO	€ 408.368
Sportservice Noord Holland	€ 450.417
Stg. Kinderopvang	€ 226.825
Stg. Kopwerk	€ 99.274
Stg. Modheo	€ 121.609
Stg. Peuterplezier	€ 166.279
Stg. Taps (mantelzorg)	€ 121.560
Stg. Zweminrichting	€ 978.282
Stichting Vrijwaard	€ 75.000
Triade	€ 870.848
Totaal	€ 13.891.702

Verstrekke subsidies onder auspiciën van de afdeling RWO	
Stichting Zr.Ms. Bonaire (restauratie)	€ 53.065
Stichting Historie der Kustverlichting (beheer & expl. lichtschip)	€ 12.194
Stichting Nautische Monumenten (beheer & expl. Museumhaven)	€ 10.533
Stichting Strandexploitatie (beheer, veiligheid enz.)	€ 250.000
VVV Kop-NH (prestatieovereenkomst t.b.v. toerisme en recreatie)	€ 135.000
Stichting de helderse Vallei (natuur & milieu-educatie) (besluitvormingstraject nog niet volledig afgerond, doel = 10-jarig)	€ 768.228
Totaal	€ 1.229.020

4. FINANCIËLE BEGROTING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de gehanteerde uitgangspunten bij het samenstellen van de begroting 2011 – 2014. De vastgestelde Kadernota 2011 -2014 geldt hierbij als kader. Daarnaast geeft dit hoofdstuk inzicht in de totale exploitatie (baten, lasten en mutaties in reserves) en de financiële positie (ontwikkeling algemene reserve).

4.2 Uitgangspunten begroting 2011 – 2014

Met de vaststelling van de Kadernota 2010 op 7 juli 2010 zijn ook de technische uitgangspunten voor de begroting 2011 en de meerjarenraming 2012 – 2014 vastgesteld. De begroting 2011 -2014 is opgesteld conform deze uitgangspunten.

Vertrekpunt voor het opstellen van de (meerjaren) begroting 2011 – 2014

De begroting 2010 ná verwerking van de begrotingwijzigingen t/m 5 juli 2010 vormt de basis voor de opbouw van de (meerjaren) begroting 2011 – 2014. Bij de kadernota zijn geen intensiveringen en/of ombuigingen vastgesteld en niet verwerkt in deze begroting. Separaat zal besluitvorming over bezuinigingen en intensiveringen op beleid plaatsvinden. Hierna pas zullen deze via een begrotingswijziging toegevoegd worden aan de nu voorliggende 'primitieve' begroting.

Samenvatting technische uitgangspunten begroting 2011 en meerjarenraming 2011 – 2014

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	%	%
Loon ontwikkeling	2	3
Prijsontwikkeling	0	0,5
Gemeentelijke heffingen (m.u.v. rioolheffing en afvalstoffenheffing)	2,05	1
Rioolheffing	4,55	3,55
Afvalstoffenheffing	0	0
Loon- en prijsontwikkeling professionele instellingen	1,3	2,95
Omslagrente	4	4,5
Arbeidsproductiviteit (in uren)		
Binnenpersoneel	1.512	1.512
Buitenpersoneel	1.447	1.447

Formatie

De raming van de personeelslasten is gebaseerd op de verwachte toegestane formatie in 2011. Peildatum hiervoor is 1 juni 2010.

Ontwikkeling loon- en prijsniveau:

Bij de ontwikkeling van het loon- en prijsniveau wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke loon- en prijscompensatie en gesubsidieerde instellingen (incl. gemeenschappelijke regelingen). De loonkostenstijging is conform de laatste ontwikkelingen aan de landelijke onderhandelingstafel.

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
Loonstijging conform C.A.O. (incl. eindejaarsuitkering)	1 %	2 %
Loonstijging als gevolg toekennen periodiek	1 %	1 %
Totaal	2 %	3 %

In de begroting 2011 en de meerjarenraming 2012 – 2014 is geen prijscompensatie toegepast op de materiële budgetten. Dit is gedaan met het oog op te realiseren bezuinigingen. De prijsstijging conform consumenten index zou anders 1,75 % geweest zijn, wat in geld vertaald een extra beslag van ca. € 375.000 met zich mee gebracht had. In een aantal gevallen zijn materiële budgetten wel aangepast als dit vanwege onderliggende regelingen onontkoombaar is.

Gemeentelijke heffingen

Met als uitgangspunt een 50/50 verhouding tussen loongevoelig en prijsgevoelig deel van de gemeente uitgaven, is het gemiddelde inflatie niveau voor;

2011	2,05 %
2012	2,10 %
2013	2,15 %
2014	2,00 %

Deze percentages liggen ten grondslag aan de verhoging van de gemeentelijke heffingen. Met uitzondering van de rioolheffing waar een extra verhoging van 2,5 % wordt toegepast om tot een kostendekkend niveau te komen en met uitzondering van de Afvalstoffenheffing waar dit kostendekkende niveau al bereikt is.

Gesubsidieerde instellingen

Voor de middeling van de prijscompensatie voor de gesubsidieerde instellingen en gemeenschappelijke regelingen wordt een verhouding toegepast van 80/20. Vanwege mogelijke bijstelling van deze percentages in de Rijksuitkering is voorsnog (meerjarig) uitgegaan van een percentage van 1,3 %.

Met uitzondering van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord Holland Noord waarvoor de Raad specifiek besloten heeft tot een prijscompensatie van 1,38 %.

Omslagrente

In het kader van de Verordening ex artikel 212 van de gemeentewet inzake het financiële beheer van de gemeente is er voor gekozen een omslagrente te hanteren. Op basis van deze nota wordt voorgesteld voor de begroting 2011 uit te gaan van een omslagrente van 4 %. (2010 was 4,5 %). Dit percentage kan dan als uitgangspunt voor de berekening van lasten van toekomstige investeringen worden gebruikt.

Ombuigingen/bezuinigingen en intensiveringen

Met het oog op de hoogte van te realiseren bezuinigingen is besloten hiervoor met aparte voorstellen te komen en deze nog niet in de primitieve begroting te verwerken. In voorgaande jaren zijn middels de verschillende kaderbrieven besluiten genomen waarvan de effecten zich echter ook doen gelden in 2011 en verder. Deze zijn wel verwerkt in de begroting.

4.3 Overzicht baten en lasten 2011 – 2014 per programma

In de onderstaande tabel is het totaaloverzicht van baten en lasten voor de begrotingen 2011 – 2014 opgenomen. Ter vergelijking zijn de kolommen 'begroting 2010' en 'realisatie 2009' opgenomen; de kolom 'begroting 2010' is incl. wijzigingen tot en met juli 2010.

Totaal												
bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Algemeen bestuur en middelen	-12.676	1.065	-13.401	1.049	-12.899	1.070	-11.713	1.092	-12.652	1.116	-12.478	1.138
Integrale veiligheid	-6.926	166	-7.324	95	-7.069	97	-7.195	99	-7.325	101	-7.320	103
Beheer openbare ruimte	-14.057	1.168	-15.857	709	-13.795	811	-13.803	839	-13.796	848	-13.805	783
Stedelijke vernieuwing	-4.401	870	-9.022	60	-8.439	0	-8.047	0	-7.665	0	-5.642	0
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-12.473	11.357	-11.467	7.851	-9.420	7.926	-9.668	8.352	-9.569	6.973	-9.157	6.552
Verkeer en vervoer	-2.140	1.203	-2.594	1.641	-2.360	1.361	-2.651	1.389	-2.686	1.418	-2.697	1.446
Milieu	-12.297	13.546	-13.765	14.085	-13.331	13.701	-13.353	13.909	-13.618	14.224	-14.020	14.318
Onderwijs en jeugd	-9.916	2.024	-11.222	2.042	-11.508	1.941	-12.253	1.941	-12.499	1.941	-12.555	1.941
Cultuur	-6.345	79	-6.126	51	-6.026	51	-6.038	51	-6.102	51	-6.180	51
Sport en vrije tijd	-4.281	1.322	-4.552	808	-4.928	823	-5.007	601	-5.045	601	-5.053	601
Zorg en maatschappelijke dienstverlening	-20.070	5.532	-21.478	3.798	-21.875	2.849	-21.618	2.453	-21.549	2.453	-21.568	2.453
Economische ontwikkeling	-8.203	5.972	-7.487	4.880	-7.577	5.299	-7.242	5.354	-7.303	5.411	-7.341	5.465
Werk en inkomen	-46.136	40.408	-45.020	37.539	-44.326	37.281	-44.516	37.270	-44.651	37.260	-44.732	37.250
Totaal programma's	-159.921	84.712	-169.313	74.609	-163.555	73.209	-163.104	73.350	-164.460	72.396	-162.548	72.099
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen		11.984		12.423		12.678		12.944		13.222		13.487
Algemene uitkering		63.909		63.434		64.050		64.360		64.586		64.453
Opbrengst deelnemingen		18.295		1.797		6.569		1.293		6.299		1.017
Saldo financieringsfunctie		2.713		2.320		1.046		1.487		1.502		1.376
Stelposten		21		1.290		0		0		0		0
Bijdrage woningbouw		4.719		4.519		3.883		3.551		3.374		3.226
Geldleningen aan derden		752		675		587		502		413		322
Saldo kostenplaatsen		0		0		0		0		0		0
Totaal voor bestemming	-159.921	187.105	-169.313	161.067	-163.555	162.021	-163.104	157.486	-164.460	161.792	-162.548	155.980
Saldo	27.184		-8.246		-1.534		-5.618		-2.667		-6.568	
Mutatie in reserves	21.136		-9.040		-1.028		-4.952		364		-2.935	
Totaal na bestemming	6.048		794		-506		-666		-3.031		-3.633	

4.4 Overzicht baten Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen						
Product bedragen (x € 1.000)	Realisatie 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	102.393	86.458	88.812	84.135	89.396	83.880
Totaal programma voor bestemming	102.393	86.458	88.812	84.135	89.396	83.880
mutaties in reserves	1.791	5.828	1.095	95	95	95
Totaal programma na bestemming	104.184	92.286	89.907	84.230	89.491	83.975

Toelichting belangrijkste verschillen baten Algemene dekkingsmiddelen begroting 2010 versus 2011 (€ 2.379.000 N)

Hogere dividend opbrengst Nuon gelden	€ 4.847.000 V
Incidentele onttrekking 2010 t.b.v. stelpost proj.ink.	€ 1.290.000 N
Lagere stelposten	€ 1.308.000 N
Lagere rentebaten op verstrekte leningen woningcoöperaties	€ 622.000 N
Hogere algemene uitkering	€ 616.000 V
Hogere baten uit lokale heffingen	€ 250.000 V

Reserves

Incidentele storing resultaat jaarrekening 2009 in 2010	€ 5.733.000 N
Incidentele onttrekking 2010 t.b.v. BOR	€ 1.000.000 V

5. BIJLAGEN

Bijlage 1   Projecten

Projectnaam	Projectwethouder
Strategische projecten	
Nieuwbouw stadhuis	K. Schuiling
Ontwikkeling de Dogger nieuw ziekenhuis	P. Bruin
Nieuw stedelijk zwembad	P. Bruin
Huisduinerkwartier	P. Bruin
Nieuwbouw 't Laer	P. Bruin
Nieuwbouw Julianadorp Oost	P. Bruin
Herinrichting Middenweg	P. Bruin
Kooypunt fase 3	P. Bruin
Haven	
UP Haven	K. Visser
Verzelfstandiging havenorganisatie	K. Visser
Visserijkade	K. Visser
RHB (extern project)	K. Visser
Harssens (incl. compensatie Defensie)	K. Visser
'Gele Route' – variant (infrastructuur haven)	K. Visser
Groenestroom Haven	K. Visser
Stedelijke vernieuwing (fase 1)	
Spoorstraat Oost	P. Bruin
Stadspark fase 1b (Julianaplein)	P. Bruin
Stadshart woonbuurt (openbare ruimte projecten)	P. Bruin
Stationsgebied	P. Bruin
Willemsoord Zuid	P. Bruin
Schouwburg	P. Bruin
Bibliotheek	P. Bruin
Koningsdriehoek	P. Bruin
Californiestraat	P. Bruin
Molenplein eerste fase	P. Bruin
Tjempaka	P. Bruin
Reconstructie Marsdiepstraat	P. Bruin
Openbare ruimte Zuiderzeebuurt en Flevostraat	P. Bruin
Herstructurering Falgabuur	P. Bruin

Strategische Projecten

Project	Project nieuwbouw stadhuis
Resultaat	Een nieuw stadhuis in het stadscentrum van Den Helder
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Schuiling
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Vorbereidingen voor de aanbesteding afronden. Eind 2011 besluitvorming over de aanbesteding nieuwbouw stadhuis go/no-go.
Programma	Algemeen bestuur en Middelen

Project	Ontwikkeling de Dogger nieuw ziekenhuis
Resultaat	Faciliteren verplaatsing ziekenhuis naar de locatie sportpark De Dogger.
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Eind 2010 wordt de grond overgedragen, zodat in 2011 de bouw van het ziekenhuis kan plaatsvinden. Het project wordt daarom in 2011 afgesloten. De ontwikkeling van het gebied De Dogger is dan opgenomen in het bestemmingsplan. De planexploitatie is in 2010 al vastgesteld.
Programma	Economische ontwikkeling

Project	Nieuwbouw stedelijk zwembad
Resultaat	Nieuw stedelijk zwembad dat in 2012 open gaat en op de plek komt van het huidige 40-jaar oude zwembad De Schots. De definitieve overeenkomsten met nieuwe exploitant en CZSK zijn nagenoeg afgerond. In het plan wordt een separate duiktank opgenomen t.b.v. CZSK, nationale brandweeropleidingen, off shore en anderen. Bevredigende afwikkeling van zaken met huidige exploitant.
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	KW 1 2011: Start Europese aanbesteding voor het project (bouw, werktuigbouw, elektrotechniek etc.) plaatsvinden. Duurt 91 dagen incl. gunning. Na gunning start bouwfase . De verwachte bouwtijd is circa 18 maanden. Voorwaarde is dat de Raad in November 2010 het bouwkrediet beschikbaar stelt.
Programma	Sport en vrije tijd

Project	Huisduinerkwartier
Resultaat	Het ontwikkeling van het OS&O terrein
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Eind 2010 moet ontwikkelovereenkomst worden gesloten met de ontwikkelaar. In 2011 kan de ontwikkelaar starten met de realisering.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Project	Nieuwbouw 't Laer
Resultaat	Woningbouw op het westelijk deel van 's Heerenloo mogelijk maken, zodat dit gebied onderdeel gaat uitmaken van Julianadorp. Overdracht van openbare ruimte aan de gemeente. Nieuwbouw centrale voorzieningen van 's Heerenloo.
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	In 2010 wordt het bestemmingsplan vastgesteld. In 2011 kan het project worden afgesloten.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Project	Woonwijk Julianadorp-Oost
Resultaat	Gefaseerde ontwikkeling van het gebied Julianadorp Oost
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Tweede helft 2010 vaststelling van de planexploitatie en het sluiten van de overeenkomst met Woningstichting Den Helder. Het bestemmingsplan Julianadorp Oost wordt het tweede kwartaal van 2011 vastgesteld.
Programma	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Project	Herinrichting Middenweg
Resultaat	Herinrichting van de Middenweg met bomen.
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Werkzaamheden worden in 2011 uitgevoerd.
Programma	Verkeer en vervoer

Project	Kooypunt fase 3
Resultaat	Ontwikkeling fase 3 Kooypunt
Portefeuillehouder/projectwethouder	P. Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Herijking van de grondexploitatie (vaststelling 2011) Stedenbouwkundig ontwerp afronden begin 2011.
Programma	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Haven projecten

Project	UP Haven
Resultaat	Een samenhangend gedragen uitwerkingsplan rondom de doelen voor de gebiedsontwikkeling Haven.
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Inspraakprocedure en vaststelling 1 ^e halfjaar 2011
Programma	Economische ontwikkeling

Project	Verzelfstandiging havenorganisatie
Resultaat	Een zelfstandig havenbedrijf in 2012
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Fase 1: de bedrijfsvoering op orde Fase 2: Zelfstandige begroting Fase 3: Oktober 2011, Bestuurlijke besluitvorming college en Raad verzelfstandiging havenbedrijf
Programma	Economische ontwikkeling

Project	Visserijkade
Resultaat	Het renoveren en verbreden van de visserijkade tot een multi purpose kade. Gereed in 2013
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Maart 2011, bestuurlijke besluitvorming college en Raad Juni 2011, Sart van de werkzaamheden
Programma	Economische ontwikkeling

Project	RHB (extern project)
Resultaat	Impuls werkgelegenheid door aanleg bedrijventerrein voor regio verplaatsters en bedrijven in de offshore energysectoren met water- en kadegebonden activiteiten.
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	1 ^e halfjaar: sluiten realisatieovereenkomst en afronden grondaankoop minnelijke traject 2 ^e halfjaar e.v.: voorbereiding en aanleg terrein
Programma	Economische ontwikkeling

Project	HarsSENS (incl. compensatie Defensie)
Resultaat	Impuls werkgelegenheid door aanleg zeehavengebonden kadelenkte en –ruimte voor offshore energysectoren op middellange termijn.
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	In 2011 uitwerking van de ontwerpfase (incl. financiering) tot een definitief go – no go op 31-12-2010 (in relatie tot overige projecten gebiedsontwikkeling).
Programma	Economische ontwikkeling

Project	'Gele Route' – variant (infrastructuur haven)
Resultaat	Vergroting van de leefbaarheid door verbetering van de infrastructuur (doorstroming N250 en scheiding Texel- en havenverkeer)
Portefeuillehouder/projectwethouder	Kees Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	In 2011 wordt de deelactiviteit reconstructie Molenplein uitgevoerd. Voor de 1 ^e fase Gele Route wordt eind 2011 de stap gezet naar de volgende fase (ontwerpfase).
Programma	Economische ontwikkeling (programma gebiedsontwikkeling Haven)

Project	Groenestroom haven
Resultaat	Impuls werkgelegenheid door aanleg zeehavengebonden kadelengete en –ruimte voor offshore energysectoren op lange termijn.
Portefeuillehouder/projectwethouder	K. Visser
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	In 2011 uitwerking van het 2 ^e deel van de definitiefase (verkenningfase) tot een go – no go voor het vervolg, inclusief duidelijkheid over opdrachtgevers- en –nemersrol.
Programma	Economische ontwikkeling

Stedelijke vernieuwing (fase 1)

Project	Spoorstraat Oost
Resultaat	Nieuwbouw en renovatie van circa 25 woningen. Menging van wonen met kleinschalige bedrijvigheid, opknappen openbare ruimte
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Planvorming 2010/2011, realisatie 2012/2013
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Stadspark fase 1b (Julianaplein)
Resultaat	Herinrichting plein met bomen, verbeteren verblijfsklimaat
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Realisatie 2010
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Stadshart woonbuurt (openbare ruimte projecten)
Resultaat	1. Korte termijnprogramma: herinrichten grachtengordel (nieuwe bestrating Westgracht, Loodsgracht, Molengracht) 2. Herinrichting openbare ruimte na oplevering bouwprojecten Spoorstraat Oost, Molenplein, Californiestraat, Beatrixstraat
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	1. realisatie 2010 2. planvorming 2010/2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Stationsgebied
Resultaat	15.000m2 commerciële nieuwbouw waaronder een nieuw stadhuis
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	realisatie 2012-2015
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Willemsoord Zuid
Resultaat	minimaal 5.000m2 commerciële nieuwbouw
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Medio 2011 vaststelling stedenbouwkundig plan WO Begin 2012 vaststelling bestemmingsplan WO realisatie in de periode 2011-2014
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Schouwburg
Resultaat	Een nieuwe schouwburg op Willemsoord Zuid
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	afronding planvorming in 2011, realisatie 2012-2013
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Bibliotheek
Resultaat	Nieuwe bibliotheek op de hoek Westgracht-Beatrixstraat (gebouw School 7)
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	afronding planvorming 2011, realisatie 2012/2013
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Koningsdriehoek
Resultaat	Nieuwbouw woningen. Mogelijk circa 10 woningen onder Collectief Particulier Opdrachtgeverschap aan de Prins Hendriklaan
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Realisatie periode 2011-2014
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Californiestraat
Resultaat	Nieuwbouw 33 woningen, verbeteren openbare ruimte
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	realisatie 2010/2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Molenplein eerste fase
Resultaat	Bouw 34 woningen
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	realisatie 2010/2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Tjempaka
Resultaat	Bouw 78 woningen
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	realisatie 2010/2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Reconstructie Marsdiepstraat
Resultaat	Uitvoering fase 3 t/m 6
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	realisatie 2010/2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Openbare ruimte Zuiderzeebuurt en Flevostraat
Resultaat	Plan herinrichting openbare ruimte
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	planvorming 2010, realisatie 2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Project	Herstructurering Falgabuurt
Resultaat	Uitvoering stedenbouwkundig plan
Portefeuillehouder/projectwethouder	Pia Bruin
Collegeperiode	2010-2014
Planning belangrijkste mijlpalen 2011	Vaststelling stedenbouwkundig plan en raamovereenkomst 2010, gefaseerde uitvoering vanaf 2011
Programma	Stedelijke Vernieuwing

Bijlage 2 Meerjareninvesteringsplan 2011 – 2014 (vervangingsinvesteringen)

besluit	product/kostenplaats	omschrijving	Gegevens			
			2011	2012	2013	2014
routine 2011	031 Burgerzaken	Klantbegeleidingszuil	35.000			
	101 Brandpreventie en hulpverlening	Ademluchttoestellen	18.750			
		C2000/p2000	200.850			
		Dienstauto oefenen	30.000			
		Lichtgewicht flessen	12.000			
		Slangen/armaturen	18.750			
	207 Schone straat	Strooier groot 90/50-36-wa 2	26.000			
		Zelfgravende loopband	19.700			
	221 Verkeersmaatregelen	Verkeersregelinstallaties	65.000			
	412 Bijzonder basis onderwijs huisvesting	Nieuwbouw	1.520.000			
		Nieuwbouw (grond)	105.000			
		Nieuwbouw Trimaran	522.000			
		Voorzieningencluster Pasteurstraat (grond)	343.080			
		Voorzieningencluster Pasteurstraat (VK)	1.419.000			
		Voorzieningencluster Pasteurstraat (WW)	3.475.000			
	523 Sportaccomodaties	Bouw gymnastiekgebouw	1.800.000			
		Nieuwe investeringen	217.000		159.000	
	673 Sociaal cultureel werk	MFC Julianadorp	2.015.000			
	755 Rioleringen	Investering in riolering 2011	3.542.000			
	771 Begraafplaats	Uitbreiding begraafplaats	218.000			
	ICT	Multifunctionals	100.000	100.000		
		Office suite	130.000			
		Verw/upp. Back Office applicaties	575.000			
		Vervanging data opslag	150.000			
		Vervanging servers	150.000			
		Vervanging werkplek	415.000			
	Service huisvesting	Meubilair algemeen	85.000			
	Tractie bedrijfsauto's SB	Mitsubishi 114	40.000			
	Tractie Kolkenzuigers	Kolkenzuiger	135.100			
	Tractie maaimachine	Maaimachine 261	70.000			
		Maaimachine vervanging 270	70.000			
	Tractie vrachtauto's	Kleine veegwagen XX	135.000			
Totaal routine 2011			17.657.230	100.000	159.000	
routine 2012	101 Brandpreventie en hulpverlening	Vervanging 680		40.000		
		Vervanging 689		19.500		
		Vervanging redvoertuig		600.000		
	221 Verkeersmaatregelen	Verkeersregelinstallaties		65.000		
	402 Openbaar basis onderwijs huisvesting	Nieuwbouw		950.000		
	523 Sportaccomodaties	Nieuwe investeringen		227.500		
	755 Rioleringen	Investering in riolering 2012		3.527.000		
	771 Begraafplaats	Bobat minikraan 114k		25.000		
		Uitbreiding begraafplaats		167.500		
	ICT	Database Oracle		180.000		
		Noodstroomvoorziening		100.000		
		Operating systeem software		70.000		
		Total station Landmeten		150.000		
		Verw/upp Back office applicaties		170.000		
		Vervanging data opslag		150.000		
		Vervanging servers		150.000		
	Service huisvesting	Meubilair		85.000		
	Tractie aanbouwmachines	Vervanging maaieenheid 278		11.500		
	Tractie bedrijfsauto's SB	Mitsubishi 101		25.000		
Totaal routine 2012				6.713.000		
routine 2013	221 Verkeersmaatregelen	Verkeersregelinstallaties			65.000	
	755 Rioleringen	Investering in riolering 2013			2.041.000	
	Tractie aanbouwmachines	Houtversnipperaer XX			40.000	
	Tractie bedrijfsauto's Fac. Bedrijf	Renault 108			35.000	
	Tractie bedrijfsauto's SB	Auto 260E			35.000	
		Mercedes 106 (vervanging)			30.000	
	Tractie maaimachine	Maaimachine vervanging 275			80.000	
	Tractie tractor	Tractor 222			30.000	
		Tractor 225			40.000	
Totaal routine 2013					2.396.000	
routine 2014	221 Verkeersmaatregelen	Slootgenerator				30.000
		Verkeersregelinstallaties				65.000
	755 Rioleringen	Investering in riolering 2014				686.000
Totaal routine 2014						781.000
Eindtotaal			17.657.230	6.813.000	2.555.000	781.000

Bijlage 3 Specificatie toedeling producten aan programma's

Programma Algemeen Bestuur en Middelen												
Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting	
	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Bestuur en Bedrijfsvoering</i>												
001 Raad	-858	0	-916	3	-940	3	-950	3	-961	3	-972	3
004 College van B&W	-3.134	12	-3.692	6	-3.799	6	-3.894	6	-3.990	6	-4.048	6
071 Bestuurlijke samenwerking	-53	0	-44	0	-44	0	-45	0	-45	0	-46	0
076 Raadsgriffie	-390	19	-428	0	-472	0	-481	0	-489	0	-496	0
sub totaal	-4.435	31	-5.079	8	-5.255	8	-5.370	8	-5.486	8	-5.565	8
<i>Dienstverlening</i>												
017 Voorlichting	-111	5	-216	0	-130	0	-130	0	-130	0	-130	0
018 Service& Informatiepunt	-679	0	-770	0	-1.049	0	-1.081	0	-1.099	0	-1.105	0
031 Burgerzaken	-2.053	4	-1.987	0	-2.072	0	-2.089	0	-2.097	0	-2.107	0
046 Baten secr. Leges burgerzake	-321	1.025	-334	1.040	-337	1.061	-340	1.084	-344	1.107	-347	1.129
sub totaal	-3.164	1.034	-3.307	1.040	-3.588	1.061	-3.640	1.084	-3.671	1.107	-3.689	1.129
<i>Algemene middelen, financiering belastingen en tarieven</i>												
753 Baggerbeheer	-19		-9		-15		-15		-16		-16	
Jaarlijkse bijdrage												
811 woningbedrijf	-4.697		-4.531		-3.871		-3.551		-3.328		-3.155	
901 Financiering	1.589		2.395		2.483		2.452		2.463		2.477	
911 Beleggingen	-22		-24		-24		-24		-24		-24	
915 Deelnemingen	-289		-289		-259		-259		-259		-259	
921 Geldleningen aan derden	-730		-669		-577		-493		-408		-320	
931 Gemeentefonds	0		-47		0		0		0		0	
941 Onvoorziene uitgaven	0		-11		-65		-65		-65		-65	
943 Stelposten	0		-1.293		-850		150		-950		-950	
960 Uitvoering wet WOZ	-453		-566		-414		-422		-426		-428	
965 Baten OZB gebruikers	0		0		0		0		0		0	
966 Baten OZB eigenaren	0		0		0		0		0		0	
968 Baatbelasting	0		0		0		0		0		0	
969 Forensenbelasting	0		0		0		0		0		0	
970 Toeristenbelasting	0		0		0		0		0		0	
971 Hondenbelasting	0		0		0		0		0		0	
973 Baten precariobelasting	0		0		0		0		0		0	
981 Lasten heffing en inning	-456		-379		-465		-476		-482		-485	
985 Saldo kostenplaatsen	0		408		0		0		0		0	
sub totaal	-5.077	0	-5.015	0	-4.056	0	-2.703	0	-3.495	0	-3.223	0
Totaal programma voor bestemming	-12.676	1.065	-13.401	1.049	-12.899	1.070	-11.713	1.092	-12.652	1.116	-12.478	1.138
mutaties in reserves	0	1.791	0	5.828	0	1.095	0	95	0	95	0	95
Totaal programma na bestemming	-12.676	2.856	-13.401	6.876	-12.899	2.165	-11.713	1.187	-12.652	1.210	-12.478	1.232
Saldo	-9.820		-6.525		-10.734		-10.526		-11.442		-11.245	

Programma Stedelijke Vernieuwing												
Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting	
	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
821 Stedelijke vernieuwing	-4.401	870	-9.022	60	-8.439	0	-8.047	0	-7.665	0	-5.642	0
Totaal programma voor bestemming	-4.401	870	-9.022	60	-8.439	0	-8.047	0	-7.665	0	-5.642	0
mutaties in reserves	-1.360	0	0	5.767	0	5.660	0	5.330	0	5.010	0	3.000
Totaal programma na bestemming	-5.761	870	-9.022	5.827	-8.439	5.660	-8.047	5.330	-7.665	5.010	-5.642	3.000
Saldo	-4.891		-3.195		-2.779		-2.717		-2.655		-2.642	

Programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Product bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	801 Landmeetkunde	-425	19	-343	15	-183	15	-183	15	-183	15	-183
803 Lokaal Ruimt. Ord. Beleid	-1.271	175	-1.144	0	-1.338	0	-1.378	0	-1.402	0	-1.412	0
813 Besluit woninggeb. Subs.	-232	119	-36	0	-48	0	-49	0	-49	0	-49	0
815 Exploitatie Woningen	-129	293	-184	297	-186	297	-186	297	-186	297	-186	297
831 Gemeentegar.Huursubs.	-1	1	-39	37	-39	37	-39	37	-39	37	-39	37
833 Huisuitzettingen	-4	0	-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
835 Woonwagenvoorz.	-77	40	-72	10	-69	10	-68	10	-68	10	-67	10
837 Woningwet	-176	0	-235	-0	-255	-0	-262	-0	-267	-0	-269	-0
838 Bouwvergunning	-1.422	7	-1.713	0	-2.240	0	-2.402	0	-2.442	0	-2.457	0
841 Leges bouwvergunningen	0	1.219	0	1.038	0	1.060	0	1.082	0	1.105	0	1.127
839 Woonschepen	-8	6	-4	6	-10	7	-10	7	-10	7	-10	7
851 Bouwgrondexpl.	-8.728	9.478	-7.679	6.447	-5.052	6.500	-5.091	6.904	-4.925	5.501	-4.486	5.058
Totaal programma voor bestemming	-12.473	11.357	-11.467	7.851	-9.420	7.926	-9.668	8.352	-9.569	6.973	-9.157	6.552
Mutaties in reserves	-503	122	-90	2.492	-437	408	-228	13	-199	13	-213	13
Totaal programma na bestemming	-12.976	11.479	-11.557	10.343	-9.858	8.333	-9.896	8.365	-9.768	6.986	-9.370	6.565
Saldo	-1.497		-1.213		-1.525		-1.531		-2.782		-2.806	

Programma Verkeer en Vervoer

Product bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	221 Verkeersmaatregelen	-1.199	120	-1.746	540	-1.012	0	-1.044	0	-1.065	0	-1.078
231 Beleid Openbaar Vervoer	-5	0	0	0	-19	0	-19	0	-20	0	-20	0
233 Inning parkeergeld/heffing	0	0	-0	0	-0	0	-0	0	-0	0	-0	0
241 Parkeeren	-825	0	-803	0	-829	0	-832	0	-825	0	-823	0
242 Parkeerbeheer	-111	0	-45	0	-500	0	-756	0	-777	0	-776	0
251 Baten parkeerbelasting	0	1.083	0	1.101	0	1.361	0	1.389	0	1.418	0	1.446
Totaal programma voor bestemming	-2.140	1.203	-2.594	1.641	-2.360	1.361	-2.651	1.389	-2.686	1.418	-2.697	1.446
Mutaties in reserves			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming	-2.140	1.203	-2.594	1.641	-2.360	1.361	-2.651	1.389	-2.686	1.418	-2.697	1.446
Saldo	-937		-962		-1.000		-1.262		-1.268		-1.252	

Programma Milieu

Product bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	741 Inning afvalstoff. Heffing/rein.re	-109	0	-77	0	-87	0	-89	0	-91	0	-92
743 Bedrijfsafval	-39	353	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
745 Huishoudelijk afval	-6.219	82	-6.430	263	-6.068	988	-6.003	853	-5.945	663	-5.988	585
755 Rioleringen	-4.250	27	-4.646	58	-4.826	58	-5.031	58	-5.277	58	-5.527	58
763 Bodem/geluidsonderz./san.	-784	519	-1.405	740	-974	228	-857	187	-916	285	-1.015	56
764 Milieu, beleid					-835	0	-815	0	-822	0	-828	0
765 Milieuhygiene	-896	63	-1.207	25	-541	0	-558	0	-567	0	-570	0
781 Baten afvalstoff heffing . Reinie	0	7.849	0	8.017	0	7.224	0	7.376	0	7.535	0	7.685
791 Baten rioolrecht	0	4.653	0	4.981	0	5.202	0	5.436	0	5.683	0	5.933
Totaal programma voor bestemming	-12.297	13.546	-13.765	14.085	-13.331	13.701	-13.353	13.909	-13.618	14.224	-14.020	14.318
Mutaties in reserves	-1.102		-120	221	-120	235	-120	144	-120	96	-120	421
Totaal programma na bestemming	-13.399	13.546	-13.885	14.306	-13.451	13.935	-13.473	14.053	-13.738	14.320	-14.140	14.739
Saldo	147		421		484		581		582		598	

Programma Onderwijs en jeugd

Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
401	Openbaar basisonderwijs	-16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
402	Openb basis onderwijs, huisve	-509	14	-544	4	-557	5	-555	5	-642	5	-634	5
411	Bijzonder basisonderwijs	-24	0	-5	0	-13	0	-14	0	-14	0	-14	0
412	Bijz basis onderw, huisvesting	-1.002	6	-999	5	-1.067	6	-1.558	6	-1.553	6	-1.531	6
431	Openb. En bijz. spec. ondw.	-49	16	-70	27	-68	27	-68	27	-68	27	-68	27
432	O&b spec onderw, huisvesting	-644	3	-662	0	-667	0	-659	0	-671	0	-661	0
433	Leerlingenvoer	-536	6	-606	8	-635	8	-637	8	-639	8	-639	8
452	Bijz voortgez onderw huisvest	-1.214	0	-1.540	0	-1.463	0	-1.531	0	-1.600	0	-1.670	0
461	Leerplicht/RMC	-1.059	506	-1.282	482	-1.571	471	-1.610	471	-1.634	471	-1.645	471
471	Lokaal onderwijs beleid	-1.148	682	-1.413	885	-1.353	885	-1.358	885	-1.362	885	-1.364	885
473	Natuur- & milieu educatie	-584	28	-516	76	-328	0	-307	0	-311	0	-315	0
475	Onderwijsbegeleiding	-234	0	-277	0	-278	0	-282	0	-285	0	-289	0
476	Onderwijshuisvesting	-1.358	0	-1.803	0	-1.986	0	-2.137	0	-2.173	0	-2.172	0
481	Volwasseneneducatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
625	Volwasseneneducatie	-737	729	-555	534	-561	534	-561	534	-562	534	-562	534
671	Jeugd- en Jongerenwerk	-802	34	-949	20	-961	5	-974	5	-984	5	-991	5
Totaal programma voor bestemming		-9.916	2.024	-11.222	2.042	-11.508	1.941	-12.253	1.941	-12.499	1.941	-12.555	1.941
<i>Mutaties in reserves</i>		-836	23	-1.124	291	176	131	366	295	432	290	260	266
Totaal programma na bestemming		-10.752	2.047	-12.346	2.333	-11.332	2.072	-11.886	2.236	-12.066	2.231	-12.295	2.227
Saldo		-8.705		-10.013		-9.260		-9.651		-9.835		-10.068	

Programma Cultuur

Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
501	Bibliotheekwerk	-1.666	12	-1.691	0	-1.712	0	-1.735	0	-1.757	0	-1.779	0
505	Emancipatie	-90	0	-95	0	-97	0	-99	0	-100	0	-101	0
511	Kunstzinnige Vorming	-1.041	41	-1.065	26	-1.087	26	-1.088	26	-1.100	26	-1.112	26
515	Vormings en ontw. Werk	-94	0	-95	0	-98	0	-99	0	-101	0	-102	0
541	Bevordering prof. Kunst	-332	26	-328	25	-162	25	-164	25	-165	25	-166	25
543	Cultuurbeleid	-92	0	-67	0	-173	0	-178	0	-181	0	-182	0
545	Podiumkunsten en culturele e	-1.453	0	-1.498	0	-1.548	0	-1.596	0	-1.647	0	-1.698	0
551	Musea	-185	0	-187	0	-192	0	-194	0	-197	0	-199	0
555	Historische gebouwen	-1.344	0	-1.050	0	-909	0	-837	0	-808	0	-793	0
571	Feest- en gedenkdagen	-11	0	-11	0	-8	0	-8	0	-8	0	-8	0
581	Media	-37	0	-38	0	-40	0	-40	0	-40	0	-40	0
Totaal programma voor bestemming		-6.345	79	-6.126	51	-6.026	51	-6.038	51	-6.102	51	-6.180	51
<i>Mutaties in reserves</i>		0	56	0	0	75	0	15	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming		-6.345	135	-6.126	51	-5.951	51	-6.023	51	-6.102	51	-6.180	51
Saldo		-6.210		-6.075		-5.900		-5.971		-6.051		-6.129	

Programma Sport en Vrije tijd

Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
521	Lokaal sportbeleid	-50	0	-325	0	-181	0	-246	0	-248	0	-248	0
523	Sportaccommodaties	-485	218	-414	249	-405	249	-536	249	-548	249	-556	249
525	Sportstimulering	-581	200	-665	212	-670	225	-450	0	-454	0	-458	0
527	Zwemaccommodaties	-960	0	-914	0	-1.355	0	-1.370	0	-1.385	0	-1.400	0
531	Groene sportvelden	-835	654	-862	108	-804	110	-805	113	-799	113	-770	113
573	Openlucht recreatie	-418	101	-418	81	-429	81	-430	81	-431	81	-435	82
576	Evenementen	-250	64	-199	78	-301	78	-305	78	-308	78	-309	78
673	Sociaal Cultureel Werk	-702	85	-755	80	-783	80	-865	80	-871	80	-877	80
Totaal programma voor bestemming		-4.281	1.322	-4.552	808	-4.928	823	-5.007	601	-5.045	601	-5.053	601
<i>Mutaties in reserves</i>		-539	162	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming		-4.820	1.484	-4.552	808	-4.928	823	-5.007	601	-5.045	601	-5.053	601
Saldo		-3.336		-3.744		-4.106		-4.407		-4.444		-4.452	

**Programma Zorg en Maatschappelijke
Dienstverlening**

Product bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
	624	Nieuwkomers	-703	450	-786	699	-959	699	-970	699	-977	699	-979
650	WMO (huish. Verz.)	-6.586	1.027	-7.087	1.039	-6.662	1.039	-6.683	1.039	-6.697	1.039	-6.702	1.039
651	Bevord. Welzijnswerk	-105	136	-465	0	-49	0	-50	0	-51	0	-51	0
652	Vm. AWBZ regelingen WMO	-858	404	-842	0	-950	0	-945	0	-846	0	-849	0
653	Maatschappelijk Werk	-875	0	-904	0	-891	0	-906	0	-919	0	-929	0
655	Maatschappelijke Opvang	-1.344	1.449	-1.216	817	-1.232	0	-1.248	0	-1.264	0	-1.281	0
657	Ouderenwerk	-570	38	-524	0	-533	0	-539	0	-545	0	-551	0
658	Vrijwilligerswerk	-215	0	-215	0	-237	0	-240	0	-243	0	-246	0
659	Schuldhelpverlening	-555	132	-303	0	-278	0	-286	0	-290	0	-292	0
661	Minderheden	-761	73	-1.041	132	-1.116	0	-1.117	0	-1.129	0	-1.051	0
663	Nieuwkomers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
666	Kinderopvang	-452	12	-648	37	-859	37	-862	37	-871	37	-878	37
696	Wet maatschappelijke onders	-3.572	-9	-4.025	0	-4.635	0	-4.654	0	-4.665	0	-4.668	0
701	Ambulancevervoer	-46	0	-48	0	-48	0	-49	0	-50	0	-50	0
711	Verslavingszorg	-742	739	-728	0	-737	0	-746	0	-756	0	-766	0
713	Volksgezondheid	-1.154	0	-1.199	0	-1.230	0	-1.247	0	-1.198	0	-1.213	0
721	Jeugdgezondheidszorg (unif)	-1.278	921	-688	683	-819	683	-832	683	-844	683	-854	683
723	WMO CJG	0	0	-451	392	-397	392	-0	-4	-0	-4	-0	-4
725	Jeugd beleid activiteiten	-198	160	-69	0	-70	0	-71	0	-72	0	-73	0
731	vervallen niv 2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
732	JGZ Maatwerk	-20.070	5.532	-114	0	-132	0	-133	0	-134	0	-135	0
733	Risicojongeren			-123	0	-40	0	-40	0	0	0	0	0
	Totaal programma voor bestemming	-20.070	5.532	-21.478	3.798	-21.875	2.849	-21.618	2.453	-21.549	2.453	-21.568	2.453
	<i>Mutaties in reserves</i>	0	323	-1.583	201	0	169	0	149	0	34	0	34
	Totaal programma na bestemming	-20.070	5.855	-23.061	3.999	-21.875	3.018	-21.618	2.602	-21.549	2.486	-21.568	2.486
	Saldo	-14.215		-19.062		-18.857		-19.016		-19.063		-19.081	

Programma Economische ontwikkeling

Product bedragen x € 1.000	Realisatie 2009		Begroting 2010		Begroting 2011		Begroting 2012		Begroting 2013		Begroting 2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
	261	Exploitatie havens	-6.517	5.874	-5.383	4.785	-5.791	5.205	-5.822	5.259	-5.868	5.317	-5.922
301	Markten	-195	75	-195	95	-189	95	-193	95	-196	95	-197	95
311	Economische stimulering	-1.185	23	-1.689	0	-1.363	0	-990	0	-1.001	0	-1.007	0
579	Toerisme	-306	0	-220	0	-234	0	-237	0	-238	0	-216	0
	Totaal programma voor bestemming	-8.203	5.972	-7.487	4.880	-7.577	5.299	-7.242	5.354	-7.303	5.411	-7.341	5.465
	<i>Mutaties in reserves</i>	0	490	0	479	0	467	0	443	0	432	0	432
	Totaal programma na bestemming	-8.203	6.462	-7.487	5.358	-7.577	5.767	-7.242	5.798	-7.303	5.843	-7.341	5.897
	Saldo	-1.741		-2.129		-1.811		-1.444		-1.460		-1.444	

Programma Werk en Inkomen

Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
601	Bijstandsverlening	-21.153	19.865	-24.430	21.165	-23.490	21.119	-23.583	21.109	-23.636	21.098	-23.654	21.088
603	Fraudebestrijding	-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
611	Sociale werkvoorziening	-8.773	8.766	-8.658	8.553	-8.652	8.553	-8.654	8.553	-8.655	8.553	-8.656	8.553
613	Werkgelegenh.proj.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
621	Inkomensvoorz.	-289	224	-356	210	-297	0	-298	0	-299	0	-299	0
623	Werkgelegenh.proj.	-12.907	11.470	-9.100	7.509	-9.156	7.506	-9.217	7.506	-9.274	7.506	-9.326	7.507
641	Minimabeleid	-2.984	83	-2.476	102	-2.731	102	-2.765	102	-2.788	102	-2.798	102
Totaal programma voor bestemming		-46.136	40.408	-45.020	37.539	-44.326	37.281	-44.516	37.270	-44.651	37.260	-44.732	37.250
<i>Mutaties in reserves</i>		0	0	-1.147	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma na bestemming		-46.136	40.408	-46.167	37.539	-44.326	37.281	-44.516	37.270	-44.651	37.260	-44.732	37.250
Saldo		-5.728		-8.628		-7.045		-7.246		-7.391		-7.482	

Algemene dekkingsmiddelen

Product bedragen x € 1.000	Realisatie		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting				
	2009		2010		2011		2012		2013		2014				
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten			
753	Baggerbeheer		1		40		0		0		0		0		
	Jaarlijkse bijdrage														
811	woningbedrijf		4.719		4.519		3.883		3.551		3.374		3.226		
901	Financiering		2.411		1.919		686		1.127		1.142		1.016		
911	Beleggingen		301		360		360		360		360		360		
915	Deelnemingen		18.295		1.797		6.569		1.293		6.299		1.017		
921	Geldleningen aan derden		752		675		587		502		413		322		
931	Gemeentefonds		63.909		63.434		64.050		64.360		64.586		64.453		
941	Onvoorziene uitgaven		0		0		0		0		0		0		
943	Stelposten		21		1.290		0		0		0		0		
960	Uitvoering wet WOZ		0		0		0		0		0		0		
965	Baten OZB gebruikers		2.373		2.494		2.545		2.598		2.654		2.707		
966	Baten OZB eigenaren		8.211		8.556		8.731		8.915		9.106		9.288		
968	Baatbelasting		0		0		0		0		0		0		
969	Forensenbelasting		475		476		486		496		507		517		
970	Toeristenbelasting		544		533		544		555		567		579		
971	Hondenbelasting		336		328		335		342		349		356		
973	Baten precariobelasting		45		36		37		37		38		39		
981	Lasten heffing en inning		0		0		0		0		0		0		
985	Saldo kostenplaatsen		0		0		0		0		0		0		
Totaal programma voor bestemming			102.393		0	86.458	0	88.812		0	84.135		0	83.880	
<i>Mutaties in reserves</i>			1.791		0	5.828	0	1.095		0	95		0	95	
Totaal programma na bestemming			0	104.184		0	92.286	0	89.907		0	89.491		0	83.975
Saldo			104.184		92.286		89.907		84.230		89.491		83.975		

Bijlage 4   Overzicht formatie

Situatie per 01-06-2010

		fte's	bovenformatief totaal	
Gemeente raad	Aantal raadsleden	31,00		31,00
College van B&W	Aantal collegeleden	5,00		5,00
Raadsgriffie	Griffie	5,56		5,56
Vrijwillige brandweer	Aantal vrijwilligers	38,00		38,00
Directie		3,00		3,00
Niet ingedeeld		4,00	6,00	10,00
Concernstaf	Management	13,78		13,78
	Personeel en organisatie	15,71		15,71
	Planning & Control	6,39		6,39
Facilitair Bedrijf	Management	2,59	1,00	3,59
	Service	18,69		18,69
	Administratiekantoor	26,33	0,50	26,83
	Huisvesting	6,00		6,00
	Communicatie	7,17		7,17
	Bestuurssecretariaat	4,56		4,56
	Informatievoorziening	16,81	1,00	17,81
	ICT	17,83	0,89	18,72
Stadsbeheer	Management	4,00	0,50	4,50
	Wijkoverstijgend	24,00		24,00
	Wijkteams	39,23	5,44	44,67
	Havendienst	6,67	2,78	9,45
RWO	Management	2,11		2,11
	Planontwikkeling	11,83		11,83
	Beleidsontwikkeling	12,33		12,33
	Grondzaken	7,89		7,89
	Ingenieursbureau	13,78		13,78
	Projecten	3,94		3,94
OWS	Onderwijs welzijn sport	32,97		32,97
PBZ	Management	1,00		1,00
	Managementondersteuning	1,56		1,56
	Burger zaken	18,03	0,01	18,05
	Klant contactcentrum	8,90		8,90
	Belastingen	7,40		7,40
	Inkomen	23,20	0,89	24,09
	Zorg	23,78		23,78
	Ondersteuning	15,19		15,19
VVH	Management	2,00		2,00
	Veilig vergun handh	7,81		7,81
	Vergunningen	12,31		12,31
	Handhaving	22,38		22,38
Brandweer	brandweer	35,00		35,00
		559,73	19,02	578,74

Bijlage 5   Staat reserves en voorzieningen

Grootboek		Naam		2011		Mutaties 2011	Saldo eind dienstjaar 2011 Begroot
				Saldo eind dienstjaar 2010 Begroot	begroot Toevoeging		
		Staat van reserves en voorzieningen gemeente Den Helder					
		Algemene reserve					
1.10150	Algemene reserve	23.977.567	1.343.611	1.013.905	329.706	24.307.273	
		Totaal algemene reserve	23.977.567	1.343.611	1.013.905	329.706	24.307.273
		Bestemmingsreserves algemeen					
1.10158	Resultaatbestemming 2006	61.188				61.188	
1.10201	Nieuwbouw stadhuis	3.895.421				3.895.421	
1.10220	Onderhoud dierentehuis	13.635				13.635	
1.10236	Multicultureel Centrum	385.650		33.500	-33.500	352.150	
1.10237	Dekking kapitaallasten investeringen vml belastingkantoor	149.359		37.340	-37.340	112.019	
1.10243	Winst de Nollen	311.129				311.129	
1.10245.010.02	Kunstopdrachten / Aankoop kunstvoorwerpen	115.837				115.837	
1.10245.030	Ontwikkeling de Nollen	300.555				300.555	
1.10246	Jongeren informatie website	158.644				158.644	
1.10247	Monumenten	415.922		60.000	-60.000	355.922	
1.10249.020	Nieuwbouw Pijler/Herderschee	1.973.296	88.798	130.861	-42.063	1.931.233	
1.10251	Aanleg regionale binnenhaven	2.850.000				2.850.000	
1.10252	Cofinanciering strategische projecten	12.363				12.363	
1.10258	Beleidsplan Natuur, Landschap en Stedelijk Groen (BNLS)	200.429		175.000	-175.000	25.429	
1.10269	Dekking kapitaallasten investeringen stadhuis	228.902		57.226	-57.226	171.676	
1.10275	Woonwagens Blankmanstraat	175.901		13.000	-13.000	162.901	
1.10283	Duinen Noordkop/Bezoekerscentrum	212.621				212.621	
1.10285	Herinrichting haven Den Helder	4.644.766	209.014	467.056	-258.042	4.386.724	
1.10286	Herontwikkeling Lidwina	787.525				787.525	
1.10290	Onderwijscluster Pasteurstraat	2.552.860	159.673		159.673	2.712.533	
1.10299	DIVMAG-terrein	238.476				238.476	
1.10300	Helders Restauratiefonds	679.161		15.000	-15.000	664.161	
1.10304	Nieuw Den Helder Centrum	350.389				350.389	
1.10307	GAVO-project	0				0	
1.10312	Bovenwijkse voorzieningen	1.335.198	23.953		23.953	1.359.151	
1.10315	Woonomgeving de Schooten	532.698		394.570	-394.570	138.128	
1.10318	BWS voormalig Gewest	385.580				385.580	
1.10331	Wijkbeheer	10.706				10.706	
1.10333	Spelen	31.353				31.353	
1.10339	Aankopen stadshart ijk van Wet voorkeursrecht	4.324.179	116.281		116.281	4.440.460	
1.10346	Herinrichting Lange Vliet	100.000				100.000	
1.10347	Verplaatsing kinderboerderij	347.045		17.670	-17.670	329.375	
1.10348	Samenvoeging schuthok & vogelasiel	60.000				60.000	
1.10350	Stelling Den Helder	42.500				42.500	
1.10351	Schuldhelpverlening	103.173				103.173	
1.10352	Reserve WMO	735.691		122.000	-122.000	613.691	
1.10353	Ontsluiting De Riepel	250.000				250.000	
1.10354	Bestuurlijk Arrangement	145.221				145.221	
1.10356	reserve WABO	90.000				90.000	
1.10357	Ontwikkelingsfonds 3M cluster	200.000				200.000	
1.10358	Reconstructie N9 Stolpen / Schoorldam	0				0	
1.10359	NUON	9.979.738	5.381.000	5.660.000	-279.000	9.700.738	
1.10360	Res. Drooghe Weert	50.000				50.000	
1.10361	Bodemsanering	1.000.943	120.000	234.500	-114.500	886.443	
1.10362	Verplaatsing WGW	167.201				167.201	
1.10363	Verplaatsing HSCS	371.716				371.716	
1.13064	Nieuwe Diep 20	5.310				5.310	
1.10365	Liquidatie IZA / CAO	0				0	
1.10366	Participatie / werkdeel WWB	1.147.000				1.147.000	
1.10367	Zorg en Maatsch. Dienstverlening	1.500.000				1.500.000	
1.11507	Decentralisatie onderwijshuisvesting SAVO	3.471.963	-176.302		-176.302	3.295.661	
		Totaal bestemmingsreserves algemeen	47.101.244	5.922.417	7.417.723	-1.495.306	45.605.938
		Egalisatiereserves m.b.t. tarieven					
1.10303	Egalisatiereserve Begraafplaats	33.794				33.794	
		Totaal egalisatiereserves m.b.t. tarieven	33.794	0	0	33.794	
		Totaal reserves	71.112.605	7.266.028	8.431.628	-1.165.600	69.947.005

	Kostenegaliseringsvoorzieningen				
1A001	Onderhoudsvoorziening boot Havendienst	62.110	10.412		10.412
1A002	Voorziening brandweerkazerne	358.625	72.960		72.960
1A003	Onderhoudsvoorziening haven	4.798.477	932.058		932.058
1A011	Onderhoudsvoorziening gymnastieklokalen	736.723	69.554		69.554
1A014	Egaliseringsvoorziening riolering	5.357.022	469.689		469.689
	Egaliseringsvoorziening onderhoud				
1A015	overige gebouwen	3.527.394	490.266		490.266
1A018	Haven ISPS	99.998			99.998
1A019	Egaliseringsvoorziening huishoudelijk afval	3.154.796		768.751	-768.751
1A020	Onderwijshuisvesting SAVO	43.093			43.093
1A021	Onderhoud sportaccommodaties	486.463	18.790		18.790
1A022	Onderhoud AED's	5.175	5.175		5.175
	Totaal kostenegaliseringsvoorzieningen	18.629.876	2.068.904	768.751	1.300.153
	Voorzieningen voor risico's en verplichtingen				
1B002	Bodemsanering Ankerpark / Nieuwe Diep	137.479			
	Voorziening onderwijsuitgaven				
1B006	(5-jaarlijkse afrekening)	2.084.340			2.084.340
1B009	Wachtgeld vml. Wethouders	80.333			80.333
1B012	Waterbreed (gemeentelijk deel)	777.119	286.325		286.325
1B013	Vastgoed liniepark	271.000			271.000
1B014	Bodemsanering Ankerpark / Nieuwe Diep	0			0
1B015	Schadeclaim Staat	1.650.000			1.650.000
	Totaal voorzieningen voor risico's en verplichtingen	5.000.271	286.325	0	286.325
	Totaal voorzieningen	23.630.147	2.355.229	768.751	1.586.478
	Totaal reserves en voorzieningen	94.742.752	9.621.257	9.200.379	420.878
					95.026.151